

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

ट्रेडिंग कॅपिटल्स

प्रस्तूत

“शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

एक पाऊल आर्थिक साक्षरतेकडे !

॥ प्रस्तावना ॥

ट्रेडिंग कॅपिटल्स तर्फे “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली” हे बुक लिहण्यामागचे एकच कारण आहे की सर्व मराठी बांधवासाठी मराठीतून व समजतील अशा पद्धतिने शेअर मार्केट चे मार्गदर्शन साठी बुक आणि ताज्या चालू घडामोडी जास्तीत जास्त मराठी लोकापर्यंत शेअरची मार्केट व गुंतवणुकीची माहिती पोहचवण्याचा उद्देश आहे. सोबत डीमॅट अकाउंट उघडण्यासाठी मदत ब्रोकरेज आणि ब्रोकर विषयी माहिती देत आहोत. पैसा हा आपल्या दैनंदिन जीवनातील महत्वाचा भाग असून भविष्याची तरतूद म्हणून आपण बचत करतो, गुंतवणूक करतो. आज बाजारात गुंतवणुकीसाठी म्युच्युअल फंड, शेअर मार्केट आणि वस्तू मार्केट, सरकारी आणि खासगी बॉन्ड्स असे अनेक पर्याय उपलब्ध आहेत हे आपल्याला माहीतच असेल.

शेअरबाजार हा गुंतवणूकदारांसाठी धाडसी पर्याय असतो. अनेकांना त्याबद्दल उत्सुकता असते. परंतु पुरेशी माहिती नसल्यामुळे किंवा "शेअर बाजारात पैसे गुंतवले म्हणजे पैसे बुडाल अशाप्रकारच्या भीतीमुळे गुंतवणुकीसाठी शेअरबाजाराचा विचार करायला आवडत नाहीत. शेअरबाजारात उतरण्यापूर्वी त्याचा अभ्यास करण्याची गरज असते. त्यासाठीच आम्ही घेऊन आलो आहोत तुमच्यासाठी हे बुक ज्यात तुम्हाला शेअर मार्केटचे सगळे नॉलेज देण्याचा आम्ही प्रयत्न करत आहोत.

भारतातील फक्त 4% लोक शेअर बाजारात प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्ष रित्या गुंतवणूक किंवा ट्रेडिंग करत आहेत तर हाच आकडा अमेरिकेमध्ये 55% इतका आहे, यावरून तुम्हाला अंदाज आलाच असेल कि आपण किती मागे आहोत.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

शेअर मार्केट म्हणजे नक्की काय ? शेअर मार्केट मध्ये आपला प्रवास कसा सुरू करायचा? हे प्रश्न तुम्हाला पडले आहेत का ? मग या बुक मध्ये आम्ही तुम्हाला मध्ये मराठीतून शेअर मार्केट च्या सर्व गोष्टी शिकायला मिळतील. चला तर मग आता आपण ह्याच शेअर मार्केट बद्दल सर्व काही जाणून घेऊया.

तुम्हाला “ट्रेडिंग कॅपिटल्स” तर्फे आर्थिक साक्षर होण्यासाठी शुभेच्छा!!!

सूचना:- ही बुक शैक्षणिक उद्देशाने बनवली असून शेअर बाजारात गुंतवणूक करण्या अगोदर आपल्या आर्थिक सल्लगाराशी नक्की संपर्क करा.

- धन्यवाद !

कार्तिक खैरनार.

CEO & FOUNDER OF

ट्रेडिंग कॅपिटल्स

अनुक्रमाणिका

Part 1 - बेसिक्स ऑफ शेअर मार्केट.

1. गुंतवणुकीचे आयोजन (Investment Basis).	- 07
2. शेअर मार्केट काय आहे ?	- 11
3. शेअर बाजारच का ?	- 12
4. शेअर मार्केट चे प्रकार.	- 13
5. यात कोण गुंतवणूक करू शकत ?	- 15
6. इन्वेस्टमेंट (गुंतवणूक) म्हणजे काय असते ?	- 16
7. इन्वेस्टमेंट चे प्रकार.	- 16
8. ट्रेडिंग म्हणजे काय असते ?	- 17
9. ट्रेडिंग चे प्रकार.	- 17
10. इन्वेस्टमेंट आणि ट्रेडिंग मध्ये काय फरक आहे ?	- 19
11. Long Term आणि Short Term Investing काय असते?	- 20
12. डिमॅट अकाउंट काय असते व कसे उघडायचे?	- 21
13. ट्रेडिंग अकाउंट काय असते?	- 22
14. Stock Exchanges काय असते?	- 23
15. भारताचे स्टॉक एक्सचेंजस.	- 24
16. Stock Market Indices किंवा Index काय असते?	- 26
17. Indices चे प्रकार काय आहेत?	- 27
18. स्टॉक मार्केटचे सर्व प्रकार.	- 28
19. IPO (Initial Public Offering) काय असते?	- 34
20. Mutual Fund.	- 36

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

21. स्टॉक मार्केटच्या महत्वाच्या संकल्पना.	- 37
22. Fundamental Analysis म्हणजे काय?	- 39
23. इन्व्हेस्टिंगचे प्रकार.	- 40
24. Micro-Economic Analysis म्हणजे काय?	- 40
26. Industry Analysis म्हणजे काय?	- 41
27. Company Analysis म्हणजे काय ?	- 42
28. Technical Analysis म्हणजे काय?	- 44
29. Chart काय असते? Charts चे प्रकार !	- 45
30. Trends काय असते?	- 46
31. Support & Resistance म्हणजे काय?	- 47
32. Indicators म्हणजे काय?	- 49
33. Candlestick Patterns काय असते?	- 51
34. ट्रेडिंग किंवा गुंतवणुकीसाठी कंपनी कशी निवडावी?	- 52
35. शेअर मार्केट चे गणित व काही महत्वाच्या टिप्स.	- 52

Part 2 - Futures & Options

1. Derivatives मार्केट म्हणजे काय?	- 55
2. Forward contract म्हणजे काय?	- 58
3. Forward contract कसे कार्य करतात?	- 59
4. Futures contract म्हणजे काय?	- 60
5. Futures ट्रेडिंग कशी करतात?	- 62
6. Future Pricing म्हणजे काय ?	- 66
7. फ्युचर्स किंमत कशी ठरवली जाते?	- 66
8. मार्जिन म्हणजे काय?	- 68
9. Open Interest म्हणजे काय ?	- 71
10. ऑप्शन म्हणजे काय ?	- 74
11. Types of Options	- 75
12. Options मधील Concepts.	- 80
13. Strike Price आणि त्याचे प्रकार.	- 82
14. Premium कसा ठरवला जातो.	- 84
15. ऑप्शन ग्रीक म्हणजे काय ?	- 86
16. Implied Volatility (IV) & VIX ?	- 93
17. Stock Options Chain Analysis साठी मुख्य संकल्पना.	- 95
18. F&O मध्ये कसे ट्रेड कराल?	- 98
19. Option Buying Vs Option Selling.	- 101
20. Options Trading Strategies.	- 102
21. Futures & Options Trading करताना हि काळजी घ्या.	- 105

गुंतवणुकीचे आयोजन (Investment Basis)

- **बचत आणि गुंतवणूक (Investment Basis):-**

आपल्या नियमित कमाई मधून खर्च काढून जी बचत होते त्याला इंग्रजीमध्ये सेविंग (savings) म्हणतात आणि ती बचत भविष्यातील खर्चासाठी उपयोगी येते.

उदाहरण: मुलांच्या उच्च शिक्षणासाठी, लग्नाप्रसंगी तसेच औषध उपचारासाठी वैगेरे बचत केलेल्या पैश्यांची योग्य गुंतवणूक करून जास्त कमाई मिळवण्यासाठी गुंतवणुकीचे आयोजन करणे महत्वाचे आहे. या आयोजनालाच गुंतवणूक (Investment) असे म्हणतात.

- **फुगवा (Inflation):-**

फुगवा म्हणजे वस्तूच्या किंमतीत घट होणे होय. दुसऱ्या शब्दांत सांगायचे तर एक वस्तु आज आपल्याला दहा रुपयांत मिळत असेल तर तीच वस्तु एक वर्षानंतर दहा रुपया ऐवजी अकरा किंवा बारा रुपयांत मिळू शकते याच वाढलेल्या किंमतीला फुगवा असे म्हणतात. उदाहरणावरून आपल्याला कळेल की जर फुगव्याचा वार्षिक दर ७% आहे आणि आपण ६% मध्ये गुंतवणूक करतो तेव्हा आपली बचत १% होते आशा प्रकारे बचतीच्या दरात घट होते म्हणून गुंतवणुकीचे आयोजन करणे महत्वाचे आहे. हे फुगावाच्या दरावर अवलंबून आहे. पान त्याच बरोबर त्यातील धोक्याचे प्रमाण देखील कमी असावे लागते.

● **गुंतवणुकीचे सुवर्ण नियम (Golden Rules of Investment) :-**

जस उत्पन्न होणार, तशीच बचत सुद्धा करणे जरूरी आहे. त्याच बरोबर ती योग्य प्रकारे करणे अत्यंत आवश्यक आहे.

१. बचत नियमित करणे जरूरी आहे.
२. बचत दीर्घकाळासाठी करणे जरूरी आहे.
३. एकाच ठिकाणी गुंतवणूक न करता ती अनेक प्रकारे करावी.

● **गुंतवणुकीचे आयोजन करतांना महत्वाचे मुद्दे (Investment Considerations) :-**

आपण बचत केलेल्या पैश्यांची, योग्य गुंतवणूक करून जास्त कमाई करू इच्छितो परंतू ती गुंतवणूक जर योग्य ठिकाणी आणि योग्य वेळी केली नाही तर त्या गुंतवणुकीचा काही उपयोग होत नाही.

- १) बचत आयोजनचे मुख्य ध्येय आहे.
- २) गुंतवणूक केल्यानंतर त्यावर आपले नेहमी लक्ष असले पाहिजे.
- ३) बचत योजनेची संपूर्ण माहिती असली पाहिजे.
- ४) तुम्ही केलेल्या बचत मधूनच गुंतवणूक करा, कर्ज काढून करू नका.
- ५) तुमच्या आर्थिक परिस्थितीनुसार गुंतवणूक करा.
- ६) नुकसान सहन करण्याची क्षमता तुमच्याकडे असली पाहिजे.

व्यक्तीने सर्व प्रथम स्वतःच्या गुंतवणुकीच्या उद्देशावर व्यवस्थित लक्ष ठेवले पाहिजे. आपली बचत रक्कम वाढायला हवी मात्र त्यातील धोका कमी असायला हवा.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

आयोजनाच्या पूर्वी तुम्हाला खालील मुद्यांवर अभ्यास करणे महत्वाचे आहे. तुमच्या कठीण प्रसंगात बचत आयोजनवरती कोणत्याही प्रकारचा दबाव न येणे ही प्रथम महत्वाचे आहे.

- **बचत करण्यापूर्वी तुम्ही खाली दिलेल्या मुद्याचा अभ्यास करणे जरूरी आहे.**
 - भविष्यात अचानक येणाऱ्या कठीण प्रसंगांसाठी अगोदरच वेगळी बचत करावी.
 - त्यासाठी जीवनविमा मेडिकल विमा आणि अपघात विमा करून घ्यावा.
 - खर्चावरती नियंत्रण पाहिजे.
 - निवृत्तीच्या वेळी उत्पन्नाची योजना पाहिजे.
- **गुंतवणुकीच्या आयोजनातील मुख्य धोरणे (Investment Selection Criteria) :-**

गुंतवणूक करतांना खालील गोष्टींचे आयोजन करणे खूप महत्वाचे आहे.

१. धोका.
२. फायदा.
३. रोख रक्कम मिळण्याची आणि बाजारात लगेच विकण्याची क्षमता.
४. खर्च.
५. वेगवेगळ्या सेक्युरिटीमध्ये गुंतवणूक करणे.
६. सेक्युरिटीज वरील कर.

- **गुंतवणूक करण्याआधी घ्यायची काळजी (Care to be taken While Investing):-**

गुंतवणूक करण्यापूर्वी खालील मुद्द्यांची तपासणी करणे जरूरी आहे.

१. गुंतवणुकीची माहिती देणारे महत्वाचे कागदपत्र पाहणे.
२. दस्तऐवजातील कायदे कलामांची माहिती करून घेणे.
३. गुंतवणूक करताना येणारा खर्च व त्यात नफा किती होईल हे तपासणे.
४. गुंतवणुकीची योजना तुमच्या गरजे प्रमाणे आहे की नाही हे तपासणे.
५. दलालाकडून पूर्ण माहिती मिळवणे.
६. तुम्ही ज्या योजनेत गुंतवणूक कराल ती सुरक्षित असली पाहिजे.
७. कोणत्या आयोजनांमध्ये काही अडचण आली तर बाहेर निघण्याचा रस्ता पहिल्यापासून माहित असायला हवा नाहीतर त्यात गुंतवणूक करू नये.

- **गुंतवणुकीच्या योजनेचे वेगवेगळे प्रकार (Type Of Investments):-**

- १. **भौतिक गुंतवणूक (Physical Assets Investment):-**

ही गुंतवणूक पुढील प्रकारे केली जाते. उदा सोने, जमीन खरेदी करणे.

- २. **आर्थिक गुंतवणूक (Financial Assets Investment):-**

ही गुंतवणूक पुढील प्रकारे केली जाते. उदा. बँकेची बचत योजना, पोस्टाची बचत योजना, पी.पी.एफ पेंशन योजना, शेअर बाजार, वैगेरे मध्ये गुंतवणूक करणे.

शेअर मार्केट काय आहे ?

जसे कि आपल्याला माहित असेल की शेअर बाजाराला शेअर मार्केट किंवा Stock Market या नावाने देखील ओळखले जाते, Share चा अर्थ थेट "भाग" असतो, तर शेअर बाजाराच्या कंपनीत असलेल्या आपल्या भागाला आपण Share म्हणू शकतो.

उदाहरणार्थ, समजा एखाद्या कंपनीने एक लाख शेअर्स जारी केले आहेत. आता जर एखाद्या व्यक्तीने त्या कंपनीतील काही Share विकत घेत असेल तर तो त्या शेअर्सचा मालक बनतो.

उदाहरणार्थ, एखाद्या कंपनीचे 1 लाख पैकी 40,000 शेअर्स खरेदी केल्यास त्या कंपनीत त्याचा हिस्सा 40% असेल. आणि तो 40% वाटा त्याच्या मालकीचा असेल.

Stocks कोणत्याही कंपनीतील व्यक्तीचा हिस्सा दाखवतात आणि जेव्हा जेव्हा त्या व्यक्तीस पाहिजे असेल तेव्हा तो आपले शेअर्स इतरांना विकू शकतो किंवा दुसऱ्या व्यक्तीचे शेअर्स खरेदी करू शकतो.

कंपन्यांच्या Share चे किंवा Stock चे मूल्य BSE मध्ये नोंदविले जाते. कंपनीच्या नफ्यानुसार सर्व कंपन्यांच्या Share चे मूल्य कमी होते किंवा वाढ जाते.

संपूर्ण बाजारावर नियंत्रण ठेवण्याचे काम भारतीय सिक््युरिटीज अँड एक्सचेंज बोर्ड (SEBI) करते. जेव्हा SEBI एखाद्या कंपनीला परवानगी देते तेव्हाच ती कंपनी आपली Initial Public Offering (आयपीओ) जाहीर करू शकते. कोणतीही कंपनी सेबीच्या परवानगीशिवाय IPO देऊ शकत नाही.

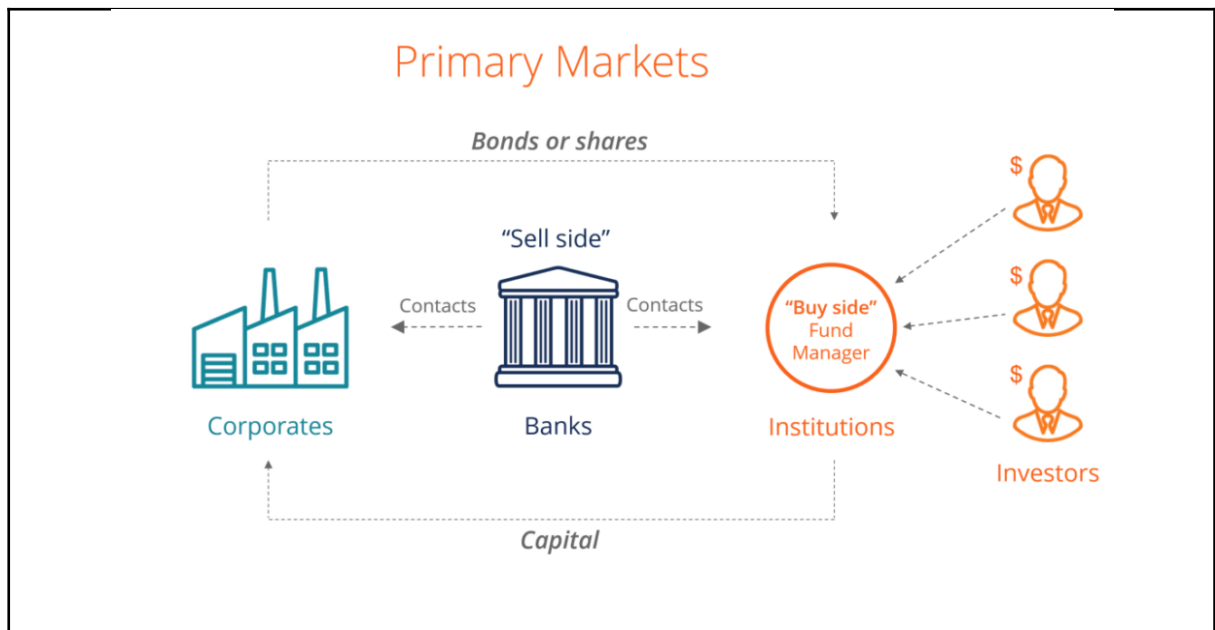
या सगळ्या गोष्टींबद्दल आपण पुढे जाणुनच घेणार आहे.

शेअर बाजारच का ?

- **रिटर्न्स** - शेअर बाजारातील गुंतवणुकीमधून जेवढे रिटर्न्स भेटतात ते बाकी इतर कोणत्याही गुंतवणुकीच्या साधनांमधून भेटत नाही. लोकसंख्या आपल्या भारताची लोकसंख्या १३० करोड आहे आणि त्यातील खूप कमी लोक शेअर बाजारात गुंतवणूक करतात. प्रगतशील देशांमध्ये हा आकडा खूप आहे भारतातील फक्त 4% लोक शेअर बाजारात प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्षरित्या गुंतवणूक किंवा ट्रेडिंग करत आहेत तर हाच आकडा अमेरिकेमध्ये 55% इतका आहे यावरून तुम्हाला अंदाज आलाच असेल कि आपण किती मागे आहोत.
- **अर्थव्यवस्था** - शेअर बाजारात गुंतवणूक केल्यामुळे हा पैसा अर्थव्यस्थेत राहतो. त्याने अर्थव्यवस्था अधिक चांगली होण्यास मदत होते.
- **महागाई** - वाढती महागाईमुळे आपल्याला जे रिटर्न्स भेटतात ते खूप कमी असतात. पण तेच जर तुम्ही शेअर बाजारात गुंतवले तर आपण महागाईला मागे टाकू शकतो आणि चांगले रिटर्न्स कमवू शकतो.
- **नोटबंदी** - नोटबंदी झाल्यापासून लोक पैसे घरात ठेवायला घाबरतात त्यामुळे ते चांगल्या ठिकाणी गुंतवलेले कधी चांगले. वरील सर्व कारणामुळे असे दिसून येते कि जर एखाद्या व्यक्तीला जर चांगले रिटर्न्स हवे असतील तर तो शेअर बाजारात पैसे गुंतवू शकतो. आता आपण नक्की शेअर बाजार काय असते, ते कसे काम करते हे पाहणार आहे.

शेअर मार्केट चे प्रकार

1) Primary Market - कंपन्या या बाजारात वेगवेगळे इश्यू आणून स्वतःसाठी पैसे गोळा करतात. ज्यामध्ये कंपन्या त्यांच्या कंपनी Public Issue 3 Rights Issue सारखे मुद्दे आणतात व गुंतवणूकदार [Investor] त्या Issue साठी अर्ज करतात. मग कंपनी आपले शेअर त्या गुंतवणूकदारांना निश्चित किमतीत विकते. अशा प्रकारे कंपन्यांना स्वतःसाठी पैसे मिळतात आणि गुंतवणूकदारांना त्या कंपन्यांमध्ये गुंतवणूक मिळते.

Img 1. Primary Market.

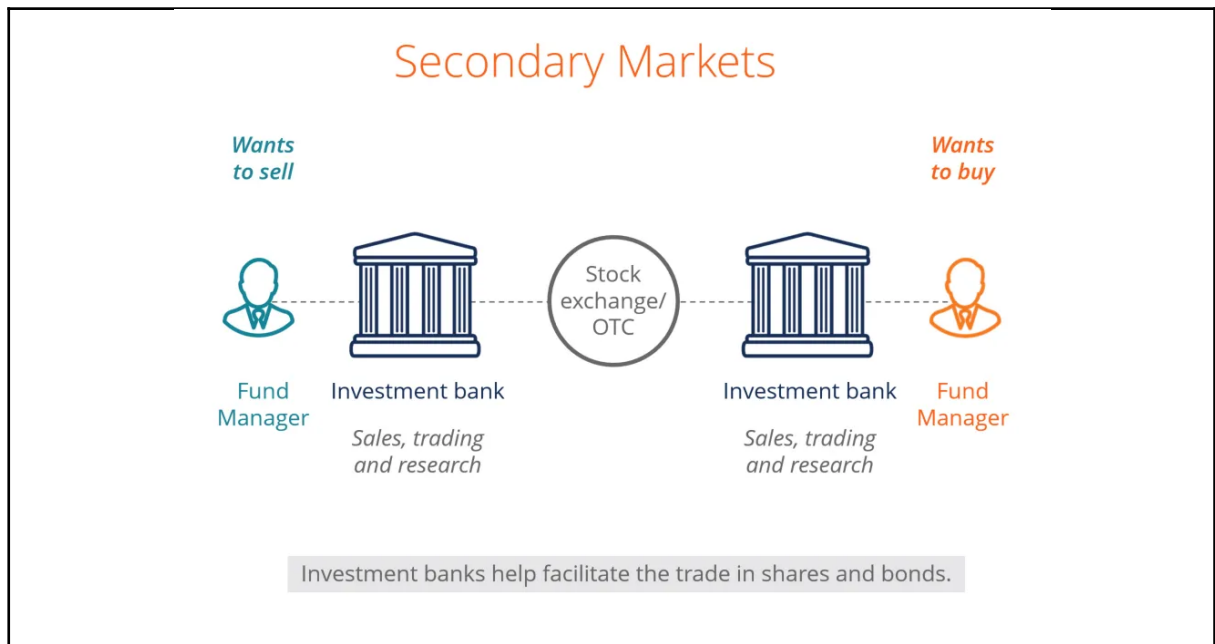
2) Secondary Market - Secondary Market in India या बाजारात स्टॉक एक्सचेंज द्वारे गुंतवणूकदारांमध्ये शेअर्स खरेदी आणि केले जातात. जेव्हा कंपनी IPO सह Primary Market मध्ये येते, तेव्हा त्या कंपनीला Secondary Market मध्ये ट्रेड करायला उतरवले जाते. Secondary Market ती जागा आहे जिथे SEBI (Securities and Exchange Board of India) द्वारे या बाजारात स्टॉक एक्सचेंज द्वारे गुंतवणूकदारांमध्ये शेअर्स खरेदी आणि विकले जातात. जेव्हा कंपनी IPO सह Primary Market मध्ये येते, तेव्हा त्या कंपनीला Secondary Market मध्ये ट्रेड करायला उतरवले जाते. Secondary

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

Market ती जागा आहे जिथे SEBI (Securities and Exchange Board of India) द्वारे मान्यताप्राप्त ब्रोकर द्वारे आपण कोणत्याही सूचीबद्ध कंपनीचे शेअर्स खरेदी आणि विक्री करू शकता.

IPO द्वारे कंपन्यांनी जारी केलेले शेअर्स येथे NSE आणि BSE स्टॉक एक्सचेंजद्वारे खरेदी आणि विकले जाऊ शकतात. येथे शेअर्स व्यतिरिक्त, Bonds, Options, Futures आणि Debentures इत्यादी देखील खरेदी आणि विकल्या जातात.

शेअरच्या किमती त्यांच्या Demand आणि Supply वर अवलंबून असतात. ज्या शेअरची Demand जास्त आणि Supply कमी, तो शेअर जास्त महाग. जर तुम्ही Secondary Market मधून एखादा शेअर विकत घेतला असेल, तर तो शेअर खरेदी करण्यासाठी पैसे कंपनीकडे जाणार नाहीत पण त्याच्या ट्रेडिंग खात्यातून ज्यातून तुम्ही ते शेअर्स खरेदी केले आहेत.

Img 2 . Secondary Market.

यात कोण गुंतवणूक करू शकत ?

शेअर बाजार हा सर्वासाठी आहे. परंतु अजूनही शेअर बाजार हा बाजार नाही निव्वळ जुगार आणि तो सुद्धा फक्त पैशेवाल्यांचा असा समज करून सर्वसामान्य लोक यापासून दूरच असतात. मुळात शेअर बाजार हा त्यांच्यासाठी आहे जो आपल्या उत्पन्नातील काही रक्कम गुंतवणूक म्हणून मोजता आणि सोसता येईल असा धोका पत्करून गुंतवणूक इच्छितो.

गुंतवणूक करताना त्याचा कालावधी काही मिनिट, तास ते अगदी दिवस, महिना आणि वर्षानुवर्षे जसा जमेल तसा ठरवता येतो.

योग्य तो अभ्यास, ज्ञान घेऊनच गुंतवणूक केली तर शेअर बाजारात तुम्ही चांगले पैसे कमवू शकता.

इन्वेस्टमेंट (गुंतवणूक) म्हणजे काय असते ?

जेव्हा आपण भविष्यात मालमत्तेच्या खरेदीतून नफा मिळेल या अपेक्षेने आर्थिक मालमत्ता खरेदी करतो, तेव्हा त्याला गुंतवणूक (Investment) म्हणतात. गुंतवणूक म्हणजे भविष्यात नफा मिळवण्याच्या इच्छेमुळे एखाद्याचे पैसे किंवा इतर महत्वाची संसाधने वाटप करणे.

इन्वेस्टमेंट चे प्रकार

1. Share Market.
2. Real Estate.
3. Mutual Fund. (पुढे आपण जाणून घेऊ)

हे Investment चे काही प्रकार आहेत, तर चला मग आपण शेअर मार्केट बदल सविस्तर जाणून घेऊया.

Share Market :-

मित्रांनो, तुम्ही शेअर मार्केट मध्ये गुंतवणूक करू शकता, पण तुम्हाला त्यात खूप रिस्क घ्यावी लागेल कारण त्यात नफा आणि तोटा असू शकतो.. मित्रांनो, जर तुम्ही एखाद्या कंपनीचे शेअर्स खरेदी केलेत, तर तुम्हाला त्या कंपनीचे भागीदार मानले जाते. जर एखादी कंपनी नफ्यात असेल तर त्या कंपनीचा शेअर रेट सुद्धा वाढतो आणि जर तीच कंपनी तोट्यात आली तर त्या कंपनीचा शेअर रेट सुद्धा कमी होतो.

तर मित्रांनो, जर तुम्हाला एखाद्या कंपनीचे शेअर्स खरेदी करायचे असतील तर त्या कंपनीबद्दल पूर्ण आणि योग्य माहिती घेतल्यानंतरच शेअर्स खरेदी करा. तुम्ही कोणताही निर्णय घाईत घेतल्यास तुम्हाला मोठी किंमत मोजावी लागेल. जर तुम्हाला शेअर बाजारात गुंतवणूक करायची असेल तर सर्वप्रथम शेअर बाजाराची संपूर्ण आणि अचूक माहिती असणे अत्यंत महत्वाचे आहे.

ट्रेडिंग म्हणजे काय असते ?

(गुंतवणूक :- गुंतवणूक हि जास्त काळासाठी केली जाते. कमीत कमी १ वर्ष ते जास्तीत जास्त २०-२५ वर्षे गुंतवणुकीमध्ये तुम्हाला पैसे लगेच भेटत नाहीत, त्यासाठी तुम्हाला तुमच्या गुंतवणुकीला वेळ द्यावा लागतो. गुंतवणूक हि लॉन्ग टर्म म्हणजेच जास्त काळासाठी बनली आहे रिटर्न्स पण जास्त भेटतात.)

- ट्रेडिंग हि कमी कालावधी किंवा कमी वेळेसाठी केली जाते.
- यामध्ये कमीत कमी १ दिवस ते १ वर्षा पर्यंत आपण शेअर्स ठेवू शकतो.
- ट्रेडिंग मध्ये लगेच तुम्हाला पैसे भेटता कारण हि कमी कालावधी साठी असते.
- ट्रेडिंग मध्ये रिस्क हि जास्त असते.
- ट्रेडिंग मध्ये रिस्क जास्त असल्यामुळे रिटर्न्स देखील जास्त असतात.

ट्रेडिंग चे प्रकार

1) Intraday (Day trading):-

इंट्राडे ट्रेडिंग मध्ये, स्टॉक काही तासांसाठी ठेवून मार्केट बंद होण्यापूर्वी विकला जातो, ज्यामध्ये ट्रेडिंग दिवसाच्या आत येणाऱ्या Movement चा फायदा घेतला जातो.

उदाहरण:- समजा एक शेअर आहे ज्याची किंमत 100 रुपये आहे आणि तुम्ही तो शेअर इंट्राडेसाठी विकत घेतला आहे आता मार्केट बंद होण्यापूर्वी त्या शेअरची किंमत काहीही असली, तुम्ही नफा कमवत आहेत किंवा तोटा तुम्हाला बुक करावा लागेल आणि इंट्राडे मधून बाहरे पडावे लागेल. यालाच इंट्राडे ट्रेडिंग म्हणतात.

2) Swing Trading:-

जेव्हा काही दिवस ते काही आठवडे शेअर्स ठेवून विकले जातात तेव्हा त्याला स्विंग ट्रेडिंग म्हणतात.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

उदाहरण:- समजा एखादा स्टॉक आहे जो सध्या 100 रुपयांवर व्यापार करत आहे आणि आज स्टॉकने ब्रेकआउट दिला आहे तर आता येत्या 1 ते 2 आठवड्यांत स्टॉकच्या Movement चा फायदा घेऊन पैसे कमवा, याला स्विंग ट्रेडिंग म्हणतात.

3) Positional Trading:-

पोझिशनल ट्रेडिंग मध्ये, जर काही आठवडे ते काही महिना किंवा वर्षभरात एखादा शेअर विकला गेला, तर त्याला पोझिशनल ट्रेडिंग म्हणतात, ज्यामध्ये स्टॉकच्या किंवा मातीच्या आतल्या मोठ्या Movement चा फायदा घेऊन नफा मिळवला जातो.

उदाहरण:- समजा एक शेअर आहे ज्याची सध्याची किंमत 100 रुपये आहे तुम्ही कंपनीचे Fundamental आणि Technical Analysis केले आणि तुम्हाला वाटले की हा शेअर येत्या 8 ते 10 महिन्यांत 120 रुपयांपर्यंत जाऊ शकतो आणि शेअर विकत घेऊन विकला 10 महिन्यांनंतर यालाच पोझिशनल ट्रेडिंग म्हणतात.

इन्वेस्टमेंट आणि ट्रेडिंग मध्ये काय फरक आहे ?

Investment मध्ये पैसे कमवण्याचा एकच मार्ग आहे आणि तो म्हणजे Research, तुम्हाला कंपनीचे Fundamental Analysis करावे लागेल आणि जेव्हा कंपनीची चांगली वाढ होईल, तेव्हा गुंतवणूकदार त्याच्या शेअरची किंमत वाढवून नफा कमावतो.

Investing द्वारे आमचा अर्थ असा आहे की कंपनीचे शेअर्स कमीत कमी एका वर्षा पेक्षा जास्त काळ ठेवणे. गुंतवणूकीच्या व्यापारापेक्षा जोखीम कमी आहे आणि गुंतवणूकदार वर्षाच्या 10-15 टक्के Return ची अपेक्षा करतो. तर ट्रेडिंगमध्ये पैसे कमवण्यासाठी तुम्हाला Technical Analysis येणे खूप महत्वाचे आहे कारण गुंतवणुकीच्या तुलनेत हे खूप जोखमीचे आहे आणि अगदी जुगार मानले जाते, परंतु विना Analysis चे ट्रेडिंग करा किंवा गुंतवणूक दोन्ही सट्टा आहे. आपल्याला Charts बदल चांगले ज्ञान असले पाहिजे आणि Indicators बदल देखील जागरूक असले पाहिजे. येथेही गुंतवणूकदाराला महिन्याला 10-15 टक्के रिटर्न अपेक्षित आहे.

Trading हा एक ZERO SUM GAME आहे याचा अर्थ असा की जर आपण येथे पैसे कमवले तर एखाद्याचे नुकसान झाले असेल. त्यातच Investment मधील पैसे कंपनीच्या चांगल्या ग्रोथमुळे केले जातात आणि येथे कोणताच ZERO SUM GAME नाही.

निष्कर्ष (Conclusion) :- मित्रांनो, Investment आणि ट्रेडिंग हे दोन्ही पैसे कमवण्याचा एक चांगला मार्ग आहे तुम्हाला तुमच्यासाठी काय चांगले आहे ते पहावे लागेल, जिथे ट्रेडिंग मध्ये गुंतवणूकदार दररोज बाजारावर नजर ठेवतो आणि स्वस्तात शेअर्स खरेदी करून आणि त्यांना महाग विकून पैसे कमवतो. मूलभूतपणे मजबूत असलेल्या आणि भविष्यात चांगला Return देणाऱ्या कंपन्यांवर त्यांची नजर आहे.

Long Term आणि Short Term Investing

काय असते?

Long Term Investment मध्ये आपण आपले पैसे दीर्घ कालावधीसाठी (Long Term) कुठेतरी गुंतवतो. समजा तुम्हाला तुमचे पैसे 5 वर्षे, 10 वर्षे 15 किंवा 20 वर्षे कुठेतरी गुंतवायचे आहेत जेणेकरून तुम्ही तुमचे दीर्घकालीन उद्दिष्टे पूर्ण करू शकता, याला म्हणतात Long Term Investment.

Long Term Investing चे काही फायदे:-

आपल्याला दररोजच्या चढ उतारांची चिंता करण्याची गरज नाही. तुम्हाला Tax Free Dividend आणि नफा मिळतो, जर तुमची गुंतवणूक अशी कंपनी असेल, ज्यांची भविष्यात बाजारात वाढ खूप चांगली असेल, तर तुम्हाला तुमच्या गुंतवणूकीवर चांगला Return मिळेल.

Short Term Investment काय आहे :-

1 वर्षा पेक्षा कमी कालावधीसाठी केलेली गुंतवणूक म्हणजे Short Term गुंतवणूक. गरज पडल्यास Short Term गुंतवणूकीचे रुपांतर कॅशमध्ये केले जाऊ शकते..

डिमॅट अकाउंट काय असते व कसे उघडायचे?

या क्षेत्रात येणाऱ्या प्रत्येकाला Demat Account बाबत बरेच प्रश्न असतात. ज्या प्रकारेपैसे ठेवण्यासाठी, त्या पैशांचे सुलभरीत्या व्यवहार करता यावेत यासाठी बँक खातं असतं त्याच प्रकारे Shares ठेवण्यासाठी, ते खरेदी-विक्री करण्यासाठी Demat Account ची आवश्यकता असते. एकंदरीत, Shares ठेवण्याची जागा. जर तुम्हाला Share market मध्ये गुंतवणूक करायची असेल तर Demat Account आवश्यक आहे Shares ची खरेदी-विक्री आणि त्याला लागणारे पैसे याचे व्यवहार Demat Account द्वारेच होतात.

आपण गुंतवणूक केलेले शेअर्स आणि सिक्युरिटीज Physical certificates ठेवण्याऐवजी डीमटेरियलाइझ्ड खात्यात किंवा डिमॅट खात्यात इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने ठेवल्या जातात. 1996 मध्ये शेअर बाजाराने डिमटेरियलायझेशन स्वीकारले. ही अशी प्रक्रिया आहे ज्यात भौतिक सामायिक प्रमाणपत्र गुंतवणूकीच्या मालकीची असतात - समांतर डिजिटल सिक्युरिटीजमध्ये रुपांतरित केली जातात. त्यानंतर या इलेक्ट्रॉनिक सिक्युरिटीज गुंतवणूकदारांच्या डिमॅट खात्यात जमा केल्या जातात. सोप्या भाषेत सांगायचे तर, डिमॅट खाते एक प्रकारचे बँक खाते आहे जे आपले सर्व समभाग डिजिटल किंवा डिमटेरियलाइझ्ड स्वरूपात ठेवते.

बँक खात्याप्रमाणेच त्यात आपल्या सर्व गुंतवणूकीची सर्व प्रमाणपत्रे समभाग, बॉन्ड, म्युच्युअल फंड, एक्सचेंज ट्रेड फंड (ईटीएफ) आणि सरकारी सिक्युरिटीज. शेअर बाजारात गुंतवणूक करण्यासाठी डिमॅट अकाउंट आवश्यक आहे. अकाउंट सुरू करण्यासाठी तुम्हाला सरकारी नियमानुसार तुमचे ओळखपत्र जस की आधार कार्ड, पॅन कार्ड आणि बँक पासबुक फ्रंट पेज किंवा कॅन्सल चेक या गोष्टींची गरज लागते. वरील लिंक वरून तुमचे डिटल्स भरल्यानंतर तुम्हाला हे Documents अपलोड करायचे असतात. त्यानंतर काही मिनिटांनी Verify झाल्यावर तुमचे अकाउंट सुरू केले जाते आणि तुम्ही शेअर मार्केट मध्ये गुंतवणूक करू शकतात.

ट्रेडिंग अकाउंट काय असते?

शेअर बाजारात शेअर्स खरेदी किंवा विक्री करण्यासाठी आपल्याला एका अकाउंटची आवश्यकता असते ज्याला आपण ट्रेडिंग अकाउंट असे म्हणतो. ट्रेडिंग अकाउंट हे तुमच्या बँक खात्यासारखेच असते. ज्या प्रकारे पैसे ठेवण्यासाठी, त्या पैशांचे सुलभरीत्या व्यवहार करता यावेत यासाठी बँक खातं असतं त्याचप्रकारे Shares ठेवण्यासाठी, ते खरेदी-विक्री करण्यासाठी Trading Account ची आवश्यकता असते. ट्रेडिंग अकाउंटशिवाय, आपण शेअर बाजारातून शेअर्स खरेदी किंवा विकू शकत नाहीत कारण आपल्याला स्टॉक एक्सचेंजमधून शेअर्स खरेदी आणि विक्री करण्यासाठी ट्रेडिंग खात्याची आवश्यकता असते.

जर तुम्हाला शेअर बाजारात गुंतवणूक करायची असेल किंवा ट्रेडिंग करायचे असेल तर तुमच्यासाठी ट्रेडिंग अकाउंट असणे खूप महत्वाचे आता तुमच्या मनात एक प्रश्न येत असेल की जर आम्हाला फक्त स्टॉकमध्ये गुंतवणूक करायची असेल आणि ट्रेडिंग करायची नसेल तर आम्हाला ट्रेडिंग खाते उघडण्याची गरज आहे का? होय, जरी तुम्हाला शेअर बाजारात गुंतवणूक करायची असली तरी तुम्हाला ट्रेडिंग अकाउंट उघडावे लागेल कारण तुम्ही ट्रेडिंग अकाउंट शिवाय शेअर्स खरेदी किंवा विक्री करू शकत नाही.

ट्रेडिंग अकाउंट कोठे उघडायचे?

ट्रेडिंग खाते उघडण्यासाठी, तुम्हाला कोठेही जाण्याची गरज नाही, तुम्ही तुमचे ट्रेडिंग अकाउंट त्याच डीपीवरून उघडू शकता ज्यातून तुम्ही तुमचे डीमॅट अकाउंट उघडले आहे आता तुम्ही अगदी काही मिनिटांतच प्रोसेस करून तुमचं ट्रेडिंग आणि डिमॅट अकाउंट तुमच्या मोबाईल वरून सुरू करू शकता.

Stock Exchanges काय असते?

स्टॉक एक्सचेंज ही अशी जागा आहे जिथे सर्व कंपन्या लिस्टेड आहेत . स्टॉक एक्सचेंज, कंपनी आणि गुंतवणूकदार यांच्यात मध्यस्थ म्हणून काम करतात, जेव्हा जेव्हा एखाद्या कंपनीला स्टॉक मार्केटमधून पैसे गोळा करावे लागतात, तेव्हा ती कंपनी स्वतः स्टॉक एक्सचेंजवर लिस्टेड होते. जेणेकरून लोक त्या कंपनीत गुंतवणूक करू शकतात.

जेव्हा एखादी कंपनी पहिल्यांदा स्टॉक एक्सचेंजमध्ये स्वतःला लिस्टेड करते, तेव्हा या प्रक्रियेला IPO (इनिशियल पब्लिक ऑफरिंग) म्हणतात. आयपीओमध्ये गुंतवणूकदार थेट कंपनी काढून शेअर्स खरेदी करतो, त्यानंतर एक गुंतवणूकदार दुसऱ्या गुंतवणूकदारा काढून शेअर्स खरेदी करतो आणि विकतो. शेअर्स, बॉण्ड्स, डिव्हेन्डर, म्युच्युअल फंड, डेरिव्हेटिव्हज व्यतिरिक्त, सरकारी सिक्युरिटीज देखील स्टॉक एक्सचेंजमध्ये विकल्या जातात.

कोणतीही व्यक्ती थेट स्टॉक एक्सचेंजमधून शेअर्स खरेदी करू शकत नाही, परंतु त्याला ब्रोकरकडे त्याचे ट्रेडिंग आणि डिमॅट खाते उघडावे लागते आणि त्या ट्रेडिंग आणि डिमॅट खात्याद्वारे शेअर्स Buy-Sell करावी लागते, सर्व ब्रोकर स्टॉक एक्सचेंजचे मेंबर असतात.

भारताचे स्टॉक एक्सचेंजस

भारतातील स्टॉक एक्सचेंज 1875 मध्ये सुरु झाले बॉम्बे स्टॉक एक्सचेंज हे भारतातील पहिले आणि सर्वात जुने स्टॉक एक्सचेंज आहे जे आजही कार्यरत आहे.

NSE (National Stock Exchange):-

NSE हे भारतातील सर्वात मोठे स्टॉक एक्सचेंज आहे. भारतात, जास्तीत जास्त खरेदी किंवा विक्री NSE मध्ये केली जाते. NSE ची सुरुवात 1992 मध्ये झाली. NSE हे भारतातील पहिले स्टॉक एक्सचेंज होते ज्यांनी इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने शेअर्सची खरेदी आणि विक्री सुरु केली.

NSE मध्ये सुमारे 2000 कंपन्या लिस्टेड आहेत. NSE चा मुख्य Index (निर्देशांक) Nifty 50 आहे. NSDL (National Securities Depository Limited) NSE साठी Depository Service पुरवते.

BSE (Bombay Stock Exchange):-

BSE भारतातील सर्वात जुने आणि दुसरे मोठे स्टॉक एक्सचेंज आहे. BSE 1875 मध्ये सुरु करण्यात आले होते. भारतातील पहिले Equity Derivatives ट्रेडिंग BSE ने सुरु केले होते.

BSE मध्ये 5000 पेक्षा जास्त कंपन्या लिस्टेड आहेत. BSE चा मुख्य Index निर्देशांक Sensex 30 आहे. CDSL (Central Depository Services) BSE साठी Depository Service पुरवते.

MCX (Multi Commodity Exchange):-

MCX एक कमोडिटी एक्सचेंज आहे, MCX मुख्यतः फक्त Bullion [precious metals] मध्ये ट्रेड करते. याचा अर्थ असा की फक्त Gold, Silver, Crude Oil, Zinc इत्यादी वस्तूंचे ट्रेड केले जाते.

NCDEX (National Commodity & Derivatives Exchange):-

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

NCDEX एक कमोडिटी एक्सचेंज आहे पण त्यात फक्त कृषी मालाचे ट्रेड (व्यापार) होते जसे: हरभरा, डाळी, जिरे, सोयाबीन इ.

SEBI (Security And Exchange Board Of India)

भारतीय भांडवल बाजारात नियंत्रण आणण्यासाठी सरकारने 2 कायदे संमत करूनही बाजारात अनेक त्रुटी होत्या. बाजाराचा विस्तार लक्षणीय असूनही शिस्तबद्ध नव्हता. म्हणूनच सरकारला या बाजाराचे नियंत्रण व विकास घडवून आणण्यासाठी एक स्वतंत्र संस्था म्हणून सेबीची स्थापना करण्यात आली.

सेबीला तिच्या कार्यात गुंतवणूकदारांचे हितसंरक्षण, कंपन्यांना/संस्थांना त्यांच्या शेअर्स विक्रीसाठी असो किंवा पूर्ण शेअर बाजारातील व्यवहारातील कारभार शिस्तबद्ध स्पर्धात्मक व व्यवसायिक तत्वावर चालण्यासाठी प्रतिकूल वातावरण निर्माण करावे लागते. शिवाय बाजारात होणाऱ्या व्यवहारांसाठी योग्य त्या सर्व आवश्यक अत्याधुनिक सोयी सुविधा पुरविणे आणि शेअर बाजार व अन्य प्रतिभूती बाजारातील सर्व व्यवहारांचे नियमन, नियंत्रण करून त्यावर देखरेख करणे. मुख्य म्हणजे बाजारातील सर्व व्यवहारांचे उत्तम नियंत्रण करावे जेणेकरून कोणाचीही फसवणूक होता काम नये व सर्व व्यवहारांचे संशोधन करून ठेवणे.

शेअर मार्केट मध्ये मोठ्या प्रमाणात रोजच पैशांची उलाढाल होत असते अशा ठिकाणी चुकीच्या गोष्टी घडू न देणे, होणाऱ्या व्यवहारांवर नियंत्रण ठेवणे व गुंतवणूकदारांच्या हक्कांचे संरक्षण करणे हे काम SEBI करते. SEBI ही एक स्वतंत्र सरकारी संस्था आहे, गुंतवणूकदारांसोबत कोणतीही फसवणूक होऊ नये याची जबाबदारी SEBI वर असते.

Stock Market Indices किंवा Index काय

असते?

मराठीमध्ये Index म्हणजे सूची किंवा अनुक्रमणिका.

अशा प्रकारे, स्टॉक मार्केट इंडेक्स हा एक मार्ग आहे, जो स्टॉक मार्केटमध्ये लिस्टेड केलेल्या कंपनीची इन्फॉर्मेशन संख्यांद्वारे दाखवतो, Index द्वारे स्टॉक एक्सचेंजवर लिस्टेड केलेल्या कंपनीचे ट्रेडिंग आणि त्यांच्या स्टॉकमधील प्रत्येक मिनिटाची वाढ आणि घसरण खूप सहजपणे समजू शकते.

जर शेअर मार्केट इंडेक्स त्याच्या आधीच्या दिवसाच्या अंकापेक्षा जास्त असेल तर हे समजले जाऊ शकते की आज बाजार नफ्यात काम करत आहे आणि जर शेअर मार्केट इंडेक्समध्ये मागील दिवसाच्या तुलनेत आज इंडेक्सच्या गुणांमध्ये घट झाली असेल तर हे बाजार तोट्यात चालत असल्याचे मानले जाते.

उदाहरणार्थ, जर NIFTY म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या नॅशनल स्टॉक एक्सचेंजचा इंडेक्स 15 जानेवारी 2019 रोजी 14540 वर बंद झाला आणि 16 जानेवारी 2019 रोजी 14580 वर बंद झाला तर असे म्हणता येईल की आज बाजारात व्यवसायात तेजी आली आहे, शेअर बाजाराने नफ्यात काम केले आहे.

Indices चे प्रकार काय आहेत?

इंडेक्स कसे तयार होतात आणि त्यांची गणना कशी केली जाते हे जाणून घेणे महत्वाचे आहे, विशेषतः इंडेक्स हे ट्रेडरसाठी फार महत्वाचे आहे. जसे आपल्याला माहित आहे की इंडेक्स अनेक सेक्टर मधील अनेक स्टॉक्सने बनलेला आहे आणि तो संपूर्ण अर्थव्यवस्थेचे प्रतिनिधित्व करतो.

इंडेक्स मध्ये समाविष्ट होण्यासाठी, स्टॉकमध्ये काही वैशिष्ट्ये पाहिली जातात आणि जोपर्यंत ती वैशिष्ट्ये त्यामध्ये असतात, तोपर्यंत स्टॉक इंडेक्स मध्ये राहतो. परंतु जर त्यापैकी एक वैशिष्ट्य कमी पडले तर त्या वैशिष्ट्यांसह दुसरा स्टॉक इंडेक्स मध्ये त्याचे स्थान घेतो.

1. BOMBAY STOCK EXCHANGE (BSE) च्या INDEX चे नाव SENSEX आहे.

BSE चा INDEX म्हणजेच सेन्सेक्स हे बॉम्बे स्टॉक एक्सचेंजमध्ये लिस्टेड कंपनीच्या तेजी आणि मंदीच्या स्टॉकबद्दल माहिती देतो. हे लक्षात घेण्यासारखे आहे की बॉम्बे स्टॉक एक्सचेंजमध्ये 6000 पेक्षा जास्त कंपनी लिस्टेड आहेत. परंतु त्याचा INDEX म्हणजेच सेन्सेक्स टॉप 30 कंपन्यांवर आधारित आहे.

2. NATIONAL STOCK EXCHANGE (NSE) च्या INDEX चे नाव NIFTY 50 आहे.

NSE चा INDEX म्हणजेच NIFTY हे नॅशनल स्टॉक एक्सचेंजमध्ये लिस्टेड कंपनीच्या तेजी आणि मंदीच्या स्टॉकबद्दल माहिती देतो. हे लक्षात घेण्यासारखे आहे की नॅशनल स्टॉक एक्सचेंजमध्ये 2000 पेक्षा जास्त कंपन्या लिस्टेड आहेत, परंतु त्याचा INDEX म्हणजेच निफ्टी टॉप 50 कंपन्यांवर आधारित आहे.

स्टॉक मार्केटचे सर्व प्रकार

1) Equity Market:-

- इक्विटी मार्केटला शेअर मार्केट, कॅपिटल मार्केट, सिक्योरिटीज मार्केट किंवा मनी मार्केट असेही म्हणतात.
- त्यात शेअर्सची खरेदी आणि विक्री समाविष्ट आहे.
- आपण NSE आणि BSE दोन्ही एक्सचेंजवर शेअर्स खरेदी करू शकतो.
- इक्विटी मार्केटची वेळ सकाळी 9.15 ते दुपारी 3.30 पर्यंत आहे.

2) Currency Market:-

- फ्युचर्स ट्रेडिंग Currency मार्केटमध्ये केले जाते.
- NSE, BSE आणि MCX एक्सचेंजवर करन्सी ट्रेडिंग केली जाते.
- करन्सी ट्रेडिंग सकाळी 9 ते संध्याकाळी 5 पर्यंत आहे.
- मनी मार्केटमध्ये खालील दिलेल्या चलनांचा किंवा देशांचा व्यापार केला जातो.

1. **USD** - United States Dollar

2. **Euro** - European Euro

3. **Yen** - Japanese Yen

4. **GBP** - Great Britain Pound

5. **INR** - Indian Rupees

- USD INR जोडी म्हणजे 1 डॉलर मध्ये किती रुपये आहेत.

- आपल्या देशातील सर्वात मोठे प्रमाण USD INR मध्ये आहे.

3) Commodity Market :-

- कमोडिटी मार्केट हे गुंतवणूकदारांसाठी मौल्यवान धातू, कच्चे तेल, नैसर्गिक वायू, ऊर्जा आणि मसाल्यासारख्या वस्तूंचे ट्रेड करण्याचे ठिकाण आहे.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

- सध्या, फॉरवर्ड मार्केट कमिशन भारतातील सुमारे 120 कमोडिटीजसाठी फ्युचर्स ट्रेडिंगला परवानगी देते.

4) Derivatives Market:-

- डेरिव्हेटिव्हज म्हणजे त्या वस्तू ज्याचे मूल्य दुसऱ्या वस्तूवर अवलंबून असते.
- डेरिव्हेटिव्ह मार्केट इक्विटी मार्केटमधून तयार केलेले आहे.
- डेरिव्हेटिव्ह मार्केटचे दोन प्रकार आहेत.

1. Futures

2. Option

1. Future Market : हे खरेदीदार आणि विक्रेता यांच्यातील Contracts होत असतात. यामध्ये तुम्हाला ठरवायचे आहे की किती आणि कोणत्या दराने घ्यायचे आहे. कॉन्ट्रॅक्टरसाठी एकाच वेळी तीन ट्रेडिंग उपलब्ध आहेत आणि त्यांची मुदत महिन्याच्या शेवटच्या गुरुवारी आहे.

1. Near Month Contract :

2. Middle Month Contract:

3. Far Month Contract:

Future Market :- एका सामान्य शेअरचे मूल्य इक्विटी किंमतीपेक्षा जास्त असते.

- जेव्हा फ्युचर्स कॉन्ट्रॅक्टमधील स्टॉकची किंमत इक्विटी किंमतीपेक्षा जास्त असते, तेव्हा आपण त्याला फ्युचर्स प्रीमियम म्हणतो आणि जेव्हा ते इक्विटी किंमतीपेक्षा कमी असते, तेव्हा आम्ही त्याला कॉन्ट्रॅक्ट डिस्काउंट म्हणतो.

Future Price = Equity Price + Cost of carry

Lot Size :- प्रत्येक स्टॉकचा लोट साइज देखील वेगळा असतो. SBI च्या शेअर्सप्रमाणे लॉटचा आकार 3000 शेअर्स आहे आणि रिलायन्सच्या शेअर्सचा आकार 500 शेअर्स आहे.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

फ्युचर्स मार्केटमध्ये रेंडरिंगसाठी 10 ते 20% मार्जिन आवश्यक आहे. याचा अर्थ असा की आपण केवळ 20% पैसे देऊन फ्युचर कॉन्ट्रॅक्ट खरेदी करू शकता.

2. Options Market :- ऑप्शन मार्केटला फ्युचर्स मार्केटचे Advanced Version म्हणूनही ओळखले जाते.

- ऑप्शन मार्केट मध्ये लॉट साइज, मार्जिन आणि एक्स्पायरी फ्युचर मार्केट सारखेच असतात.
- स्ट्राइक प्राइस ऑप्शन्स मार्केटमध्ये कोणताही कॉन्ट्रॅक्ट खरेदी करण्यापूर्वी स्ट्राइक प्राइसला निवडावी लागते.
- प्रीमियम ऑप्शनच्या कॉन्ट्रॅक्टची एक प्रीमियम किंमत असते ज्याला ऑप्शन विकत घेण्यासाठी किंवा विकण्यासाठी निवडावे लागते. वेगवेगळ्या स्ट्राइक प्राइससाठी प्रीमियम वेगळे आहे.

ऑप्शन मार्केटचे 2 प्रकार आहेत:-

1. Call Option
2. Put Option

1. Call Option:-

- भविष्यात शेअरची किंमत वाढणार आहे हे आपल्याला माहित असताना आपण कॉल ऑप्शन खरेदी करतो.
- शेअरची प्राइस जशीजशी वाढते, तुम्ही भरलेल्या प्रीमियमचे मूल्य वाढते आणि तुम्ही नफा कमवता.
- जर तुम्ही कॉल ऑप्शन विकत घेतला आणि मूळ शेअरची किंमत कमी झाली, तर तुमचा प्रीमियम कमी होऊन जातो आणि तुमचे नुकसान होते म्हणजेच तुम्ही हरून जातात.
- Call Option खरेदी करणाऱ्याला Option Holder म्हणतात आणि Call Option Seller ला Option Writer म्हणतात.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

- स्टॉक वाढल्यावर Call Option Buyer ला फायदा होतो, तर स्टॉक पडल्यावर Call Option Seller ला फायदा होतो.

- जर रिलायन्स सध्या 1,400 रुपयांवर व्यापार करत असेल तर आपण त्याच महिन्यात 1400 Strike Price Call Option 5 रुपयांच्या प्रीमियमवर खरेदी केला आणि एक्सपायरीच्या दिवशी, म्हणजे गुरुवारी, स्टॉकची किंमत 1450 पर्यंत जाते, नंतर तुम्हाला $1460 - 1400 - 5 = 55$ रुपयांचा नफा मिळतो

- आणि आपण हा कॉल ऑप्शन $8 * 500 = 4000$ रुपयांना विकत घेतला.

- आणि जर रिलायन्सच्या 1 लॉटमध्ये 500 शेअर्स असतील, तर तुम्हाला $55 * 500 = 27500$ रुपयांचा नफा होईल, जर $8 * 500 = 4000$ रुपये, जर मी स्टॉक विकत घेतला असेल आणि एक्सपायरी झाल्यावर स्टॉकची किंमत 1400 च्या खाली गेली, मग तुम्हाला फक्त $8 * 500 = 4000$ नुकसान झालेले असते.

- तसेच, जर तुम्हाला असे वाटत असेल की स्टॉक खाली जाणार आहे आणि नंतर तुम्ही 5 रुपयांच्या प्रीमियमसह कॉल पर्याय विकला असता तर एक्सपायरीच्या दिवशी, जर स्टॉक कमी असेल तर तुम्हाला पूर्ण प्रीमियम भरला जाईल Call Option Buyer द्वारा, म्हणजे $8500 = 4000$ रुपये.

Call Option Buyer = Limited Loss & Unlimited Profit.

Call Option Seller = Unlimited Loss & Limited Profit.

2. Put Option:-

PUT Option हा पूर्णपणे CALL Option च्या Opposite आहे. जेव्हा आपल्याला वाटते कि शेअर ची किंमत कमी होणार आहे त्यावेळी Put Option Buy करतात. जस जशी मूळ शेअर ची किंमत कमी होत जाते तसे आपण भरलेला Premium वाढत जातो आणि आपल्याला फायदा होतो. पण जर तसे नाही झालं तर म्हणजे शेअर कमी होण्याऐवजी वाढला तर आपला Premium कमी होतो अन आपल्याला तोटा म्हणजेच लॉस होतो.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

Put Option Buyer = Bearish (मार्केट खाली पडल्यावर फायदा) Put Option Seller = Bullish (मार्केट वर गेल्यावर फायदा) उदा. समजा Reliance या शेअर ची किंमत 1400रु आहे. तुम्हाला वाटले कि शेअर खाली जाणार आहे तुम्ही त्या महिन्याचा 1400 या Strike Price चा PUT Option 10रु ला खरेदी केला.

Expiry च्या दिवशी.

Case 1 = Reliance च्या शेअर ची किंमत कमी होऊन 1350 झाली.

Profit = $1400 - 1350 - 10 = 40 * 500 = 20000$

Investment = $10 * 500 = 5000$

Profit = $40 * 500 = 20000$

Case 2 = Reliance च्या शेअर ची किंमत कमी न होता वाढून 1450 झाली तर.

Loss = $10 * 500 = 5000$

Put Option Seller = Unlimited Loss and Limited Profit.

Calculation of Option Premium: Premium = Intrinsic Value + Time Value

Intrinsic Value of Call Option = Equity Price - Strike Price - Intrinsic Value

of Put Option = Strike Price - Equity Price

Time Value = जेव्हा Contract ची Expiry लांब असते तेव्हा Time Value जास्त असते आणि जशी Expiry जवळ येते तशी Time Value कमी होत जाते अन Expiry च्या दिवशी ती 0 होते किंवा संपते.

प्रीमियम च्या किमती आधीपासून दिलेल्या असतात त्यामुळे आपल्याला Calculate कराव्या लागत नाहीत तर माहितीसाठी आम्ही याचा फॉर्मूला दिला आहे.

- Strike Price of CALL Option : Reliance Share Price = 1400

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

Then,

1400 या Strike Price ला At The Money Option (ATM) असे म्हणतात. 1400 च्या खालील Strike Price ला In The Money Option (ITM) असे म्हणतात.

1400 च्या वरील Strike Price ला Out of The Money Option (OTM) असे म्हणतात.

Strike Price of PUT Option:

Reliance Share Price = 1400

1400 या Strike Price ला At The Money Option (ATM) असे म्हणतात. 1400 च्या वरील Strike Price ला In The Money Option (ITM) असे म्हणतात.

1400 च्या वरील Strike Price ला Out of The Money Option (OTM) असे म्हणतात.

Strike Price of PUT Option:

Reliance Share Price = 1400

1400 या Strike Price ला At The Money Option (ATM) असे म्हणतात.

1400 च्या वरील Strike Price ला In The Money Option (ITM) असे म्हणतात.

1400 च्या खालील Strike Price ला Out of The Money Option (OTM) असे म्हणतात.

IPO (Initial Public Offering) काय असते?

IPO (Initial Public Offering) :- जेव्हा एखादी कंपनी भांडवल वाढीसाठी आपल्या कंपनीचे शेअर्स सेबी (SEBI) ची परवानगी घेऊन पहिल्यांदा शेअर बाजारात आणते त्याला IPO असे म्हणतात.

- IPO मुळे सामान्य गुंतवणूकदार थेट कंपनीकडून शेअर घेते अन त्याबदल्यात कंपनीला भांडवल मिळते यालाच आपण Primary मार्केट असे म्हणतो.

- यामध्ये कंपनीने शेअर ची किमतीची Range ठरवलेली असते आपण त्या Range मधून शेअर्स घेऊ शकतो.

- IPO मध्ये तुम्हाला LOT मध्ये शेअर घ्यावे लागतात इथे तुम्ही एक दोन शेअर घेऊ शकत नाही.

- साधारण Lot हा 15,000 पर्यंत असतो.

- IPO तुम्ही दोन प्रकारे घेऊ शकतो.

1. बँकेच्या माध्यमातून

2. डिमॅट अकाउंट च्या माध्यमातून

- IPO ला Apply करण्यासाठी Date Fix असते तीन दिवसांचा कालावधी हा IPO साठी असतो.

- Apply केल्यानंतर listing च्या वेळेस तुम्हाला तो शेअर, शेअर बाजारात दिसतो.

- Apply केल्यानंतर काही दिवसात तुम्हाला कळते कि तो शेअर तुम्हाला भेटला कि नाही जर नसेल भेटला तर तुमचे पैसे तुम्हाला वापस भेटतात.

• **IPO ला Apply करण्याआधी या गोष्टी पहा!**

- कंपनी पहिल्यांदा शेअर बाजारात येत असते त्यामुळे सामान्य गुंतवणूकदारांना या कंपनीबद्दल जास्त माहिती नसते त्यामुळे कंपनीची माहितीचा नीट अभ्यास करा.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

- कंपनी Approval साठी SEBI ला DRHP देते, हे Prospectus जरूर वाचा यात कंपनीची संपूर्ण माहिती दिलेली असते.

- IPO ला Subscription किती झालय म्हणजे किती लोकांनी या शेअर साठी Apply केलय ते पहा. कोणत्या पण कंपनीच्या IPO ला Apply करु नका.

Mutual Fund

- Mutual Fund हा असा फंड आहे जिथे Professional लोकांची टीम लोकांकडून पैसे गोळा करते आणि ते पैसे शेअर्स, Bonds, Gold, Real Estate आणि Debentures मध्ये गुंतवते.
 - त्या Mutual Fund गुंतवणुकीतून जेव्हा कंपनीला प्रॉफिट होतो तेव्हा कंपनी तो प्रॉफिट ज्यांनी तो Mutual Fund घेतला त्याच्यामध्ये Distribute करते.
 - जे असे Funds सांभाळतात (Manage करतात) त्यांना Fund मॅनेजर असे म्हणतात.
 - Mutual फंड मध्ये Risk कमी असते.
 - Mutual Fund कंपनीवर SEBI चा कंट्रोल असतो त्यामुळे तुमचे पैसे सुरक्षित असतात.
 - या गुंतवणुकीत जो नफा किंवा तोटा हा असतो तो पूर्णपणे आपला म्हणजे गुंतवणूकदारांचा असतो.
 - म्हणूनच आपण जेव्हा Mutual Fund ची जाहिरात बघतो तेव्हा शेवटी हे वाक्य असते ते म्हणजे "Mutual Fund investment are subject to market risk, read all scheme related documents carefully before investing"
- ज्यांना शेअर बाजाराची जास्त माहिती नाही आणि शेअर बाजारात पैसे गुंतवून पैसे कमवायचे आहेत ते त्यांच्यासाठी Mutual Fund हा सर्वात चांगला मार्ग आहे.

स्टॉक मार्केटच्या महत्वाच्या संकल्पना

1. Market Capital : कंपनी कि ती मोठी आहे हे आपण त्या कंपनीच्या Market Capital वरून ठरवतो.

Market Capital = Share Price* Total No of Shares.

2. Face Value : याला शेअर ची मूळ किंमत असे म्हणतात.

Face Value हि १० , ५ , २ , १ असते.

3. Square Off : म्हणजे जर तुम्ही शेअर Buy केला तर तो Sell करणे आणि जर Sell केला असेल तर Buy करणे.

4. Top Line : म्हणजेच कंपनीचे Sales किती झाले.

5. Bottom Line : म्हणजेच कंपनीला झालेला प्रॉफिट.

6. Share Split : जेव्हा शेअर ची किंमत वाढते तेव्हा कंपनी शेअर Split करते.

7. Corporate Actions : Dividend Declare, Spilt, Bonus याला Corporate Action म्हणतात.

8. Pledge Percentage : जेव्हा कंपनीचे Promoters त्यांचे शेअर्स वर लोन घेतात तेव्हा त्याला शेअर्स Pledge केले असे म्हणतात.

9. Bullish : जेव्हा शेअर बाजार वर जाते तेव्हा आपण मार्केट Bullish आहे असे म्हणतात.

10. Bearish : जेव्हा शेअर बाजार खाली पडते तेव्हा त्याला मार्केट Bullish आहे असे म्हणतात.

11. Gap Up : जेव्हा शेअर किंमत इंडेक्स ची किंमत हि आधीच्या दिवसापेक्षा जास्त किमतीने वाढते तेव्हा आपण Gap up Opening झाली आहे असे म्हणतो.

12. Gap Down : जेव्हा शेअर किंमत इंडेक्स ची किंमत हि आधीच्या दिवसापेक्षा जास्त किमतीने व कमी होते तेव्हा आपण Gap down Opening झाली आहे असे म्हणतो.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

13. Large Cap Stocks : ज्या कंपन्यांचे मार्केट कॅपिटल हे २०,००० करोड पेक्षा जास्त असते.

14. Mid Cap Stocks : ज्या कंपन्यांचे मार्केट कॅपिटल हे ५००० ते २०,००० करोड मध्ये आहे.

15. Small Cap Stocks : ज्या कंपन्यांचे मार्केट कॅपिटल हे १००० ते ५००० करोड मध्ये आहे.

16. Underlying Price : ज्या वस्तू किंमत शेअर ची किंमत हि दुसऱ्या वस्तू किंमत शेअर वर अवलंबून असते.

18. Debt : म्हणजेच कर्ज, कंपनीवर किती कर्ज आहे ती किंमत.

Fundamental Analysis म्हणजे काय?

Fundamental Analysis म्हणजे कंपनी, इंडस्ट्री, इकॉनॉमी तसेच कंपनीचे Management यांचा सविस्तर अभ्यास करणे आहे.

दोन प्रकारे Fundamental Analysis केले जाते

1. Top Down Approach.

2. Bottom Up Approach.

1. Top Down Approach :- यामध्ये सुरुवातीला आपली इकॉनॉमी कोणत्या क्षेत्राला (Industry) चांगली आहे हे पाहतो.

- नंतर त्या क्षेत्रानुसार (Industry) चांगली कंपनी बघितली जाते.

- आणि मग त्या कंपनीचे Analysis केले जाते.

2. Bottom Up Approach :- यामध्ये आपण आधी कंपनी चे Analysis करतो.

- नंतर इंडस्ट्री आणि मग नंतर Global Economy चा अभ्यास केला जातो.

- यामधील कोणती पद्धत वापरायची हे प्रत्येक व्यक्तीनुसार बदलते, दोन्ही पद्धती चांगल्या आहेत.

इन्व्हेस्टिंगचे प्रकार

1. Value Investing
2. Growth Investing

1. Value Investing :- यामध्ये गुंतवणूकदार चांगली कंपनी शोधतो आणि ती कंपनीचे valuation म्हणजेच Assets, Liabilities यांचा अभ्यास करून ती कंपनी आपल्याला चांगल्या किमतीत भेटते का हे तपासतो अन मग गुंतवणूक करतो.

2. Growth Investing :- Growth Investing मध्ये गुंतवणूकदार अश्या कंपन्या शोधतात ज्या भविष्यात खूप चांगली (Growth) वाढ करणार आहे आणि त्यातून गुंतवणूक दारांना फायदा होणार आहे अशा कंपनीत गुंतवणूक करतात.

Fundamental Analysis करतांना खालील गोष्टींचा अभ्यास करतात :

- Micro-Economic Analysis
- Industry Analysis
- Company Analysis

Micro-Economic Analysis म्हणजे काय?

- मायक्रो इकॉनॉमिक्स मध्ये संपूर्ण अर्थव्यवस्थेचा अभ्यास केला जातो.
- यामध्ये खालील ७ गोष्टींचा अभ्यास केला जातो.

1. National Output : यामध्ये देशाची GDP चा अभ्यास केला जातो.

2. Unemployment : हा Rate किती आहे याचा अभ्यास केला जातो.

3. Inflation : म्हणजेच महागाई किती टक्क्याने वाढत आहे त्याचा देशाच्या अर्थव्यवस्थेवर होणारा परिणाम याचा अभ्यास केला जातो.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

4. Interest Rates : देशामध्ये बचतीवर किती टक्के रिटर्न्स भेटत आहे तसेच रेपो रेट व रिव्हर्स रेपो रेट किती आहे याचा अभ्यास केला जातो.

5. Government Policy : Government च्या Policies चा अर्थव्यवस्थेवर काय परिणाम होतो तसेच देशाची अर्थव्यवस्था गुंतवणुकीसाठी अनुकूल आहे कि नाही याचा अभ्यास केला जातो.

6. Infrastructure : अर्थव्यवस्थेची Growth हि Infrastructure वर निर्भर असते, चांगल्या सुविधा गुंतवणूकदारांना गुंतवणूक करण्यास आकर्षित करते.

7. Monsoon : अनुकूल वातावरण असेल तर कंपनीचा चांगल्या Growth करतात म्हणून मान्सूनसचा हि अभ्यास यामध्ये केला जातो.

Industry Analysis म्हणजे काय?

- यामध्ये आपण ठराविक Industry चा अभ्यास करतो किंवा जी इंडस्ट्री चांगली काम करते तिचा अभ्यास करतो.

- Industry चा अभ्यास करून कंपनीला काही फायदा होईल का याचा पण विचार यामध्ये केला जातो.

प्रत्येक Industry च्या ४ Stages असतात.

1. Entrepreneurial Stage
2. Growth Stage
3. Stabilisation Stage
4. Decline Stage

Company Analysis म्हणजे काय ?

- हि Fundamental Analysis चा शेवटची Stage आहे.
- यामध्ये आपण ज्या इंडस्ट्री मध्ये गुंतवणूक करणार आहेत्या इंडस्ट्री मधील चांगल्या कंपन्यांचे Analysis केले जाते.

Company Analysis मध्ये खालील गोष्टीचा अभ्यास केला जातो:-

1. Company

2. Annual Report

- ❖ a. Directors Report :
- ❖ b. Auditors Report :
- ❖ c. Financial Statements :
- ❖ d. Schedule and Notes to Accounts :

3. Ratio

- ❖ EPS (Earning Per Share).
- ❖ PE Ratio (Price to Earning).
- ❖ ROE (Return on Equity .
- ❖ Book Value .
- ❖ Debt to Equity Ratio .
- ❖ Dividend Yield.

4. Management Analysis म्हणजे काय?

- Fundamental Analysis चा सर्वात महत्वाचा भाग आहे
- कंपनी ची Growth हि कंपनीच्या Management वर निर्भर करते.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

- Management ची Quality, Vision आणि Integrity वर कंपनीची Future Growth ठरलेली असते

Management चे दोन प्रकार पडतात.

A. Family Management

B. Professional Management.

A. Family Management:

- यामध्ये ज्याने कंपनी ची सुरवात केली त्याचा परिवार ती कंपनी चालवत असतो.

- यामध्ये CEO तसेच Board of Directors हे परि वारातील सदस्य असतात.

- सध्या Family Management कंपन्या पण चांगल्या वाढत आहे ते कारण त्यातील सदस्य आता कंपनीला हवे ते Skills शिकून कंपनीला फायदा करून देत आहे

- ज्या कंपनीचे Management हे Family मधील आहे त्यात गुंतवणूकदारांनी बारीक लक्ष दिले पाहिजे आणि ते काम करत आहे ते का हे पहिले पाहिजे.

- कंपनीमध्ये गुंतवणूक करण्या अगोदर Management कोण आहे ? ते ऑफिसला येतात का ? त्यांचा पगार किती आहे हे आपण चेक केले पाहिजे.

B. Professional Management:

- यामध्ये कंपनीचे Management हे Professional लोकांच्या मदतीने केले जाते. अशा लोकांकडे चांगला अनुभव असतो आणि त्यांची कंपनी संभाळायची क्षमता देखील असते.

- सगळ्यात महत्वाचे म्हणजे त्यांचे कंपनीसोबत कोणतेच Emotional Attachment नसते म्हणून ते चांगले काम करतात.

- आपण Professional Management ची पण चौकशी केली पाहिजे जेणेकरून आपल्याला गुंतवणुकीमधून चांगले रिटर्न्स भेटतील अशा प्रकारे तुम्ही कंपनीचे Fundamental Analysis करू शकता..

Technical Analysis म्हणजे काय?

- Technical Analysis म्हणजे कंपनीचा मागील वर्षाचा अभ्यास करून Future Growth ठरवणे.
- Technical Analysis "History Repeats Itself " या तत्वावर काम करते.
- यामध्ये विविध Charts चा अभ्यास केला जातो आणि त्याच्या आधारे पुढे शेअर वाढेल कि कमी होईल हे ठरवले जाते.

Chart काय असते? Charts चे प्रकार !

1. Line Chart.
2. Bar Chart .
3. Candlesticks .

1. Line Chart : यामध्ये Time आणि Price यांची मिळून Line तयार होते. यामध्ये आपल्याला कोणत्या Time ला किती Price होती हे कळते.

2. Bar Chart : यामध्ये आपल्याला Line चार्ट पेक्षा जास्त माहिती भेटते. यामध्ये आपल्याला Open, Close, High & low यांच्या किमती या Chart मुळे कळतात.

3. Candlestick Chart : हा सर्वात महत्वाचा चार्ट चा प्रकार आहे

- Candlestick हे bar चार्ट सारखेच आहे फक्त यामध्ये open आणि close हे जोडन box तयार केला जातो आणि वर अन खाली जी line असते ति ला Shadow असे म्हणतात अन ते त्या Candle चा High आणि Low दाखवतात.

- यामध्ये Open म्हणजे शेअरची सुरवातीची किंमत close म्हणजे त्या दिवसाची Closing price म्हणजेच मार्केट बंद होतानाची किंमत.

- High म्हणजे त्या दिवशी त्या शेअर ची किंमत किती वर गेली आणि Low म्हणजे तो शेअर किती खाली गेला होता.

- Candlestick & Candle 3Min, 5Min, 15Min, Daily, Monthly, Weekly, Monthly अशा प्रकारची असू शकते.

- Technical Analysis मध्ये Candlestick या चार्ट प्रकारचा जास्त वापर केला जातो.

Trends काय असते?

- शेअर सध्या कोणत्या दिशेला चालला आहे याला Trend असे म्हणतात.
- Technical Analysis मध्ये शेअर चा Trend ओळखणे खूप महत्वाचे असते.

Trend चे प्रकार?

- A. Uptrend
- B. Downtrend
- C. Sideways

A. Uptrend: जेव्हा शेअर ची किंमत (Price) ठराविक वेळेसाठी किंवा दिवस वर (Up) जाते तेव्हा त्याला आपण Uptrend असे म्हणतो.

B. Downtrend: जेव्हा शेअर ची किंमत (Price) ठराविक वेळेसाठी किंवा दिवसा खाली (Down) जाते तेव्हा त्याला आपण Downtrend असे म्हणतो.

C. Sideways Trend: जेव्हा शेअर ची किंमत (Price) ठराविक वेळेसाठी किंवा दिवस एका Range मध्ये असते तेव्हा त्याला आपण Sideways Trend असे म्हणतो.

Trendline:-

हि ट्रेड ओळखण्यासाठी वापरली जाते. यासाठी आपल्याला ती चार्ट वर Draw करावी लागते. TA मध्ये Trendline Draw करणे महत्वाचे आहे आणि याच्या मदतीने तुम्हाला शेअर ची दिशा कळते म्हणजे Uptrend, Downtrend आहे का sideways.

Support & Resistance म्हणजे काय?

एखादा शेअर कि ती वर (Up) आणि कि ती खाली (Down) जाऊ शकतो हे आपण Support & Resistance (SR) वरून ठरू शकतो.

1. Support :-

- हि एक अशी Level किंवा Line आहे की ज्याच्या खाली तो जाऊ शकत नाही असा अंदाज आपण लावतो आणि त्या Line पासून शेअर वाढायला म्हणजेच वर (Up Move) जायला सुरवात होते.
- वेगवेगळे Support पॉईंट मिळून आपण Support Line आखू शकतो.
- जेवढे जास्त पॉईंट्स तेवढी ती Line किंवा Level Strong असे समजले जाते.
- Support Point वर मोठ्या प्रमाणात शेअर्स ची खरेदी होते व मग तो शेअर वर जातो.

2. Resistance :-

- हि एक अशी Level किंवा Line असते ज्याच्या वर शेअर जाणार नाही असा अंदाज आपण लावतो.
- जेव्हा एखादा शेअर Resistance Line वर जातो तेव्हा तिथून शेअर खाली (Down Move) पडायला चालू होतो.
- वेगवेगळे Resistance Points मिळून Resistance Line तयार होते.
- जेवढे Resistance Point जास्त तेवढी Resistance Level Strong असते.
- Resistance Level ला जास्तीत जास्त शेअर विकले जातात कारण तिथून शेअर वर जाण्याची शक्यता खुप कमी असते.

IMPORTANT- ज्यावेळी एखादा शेअर Support Break करतो म्हणजे Support Line च्या खाली जातो तेव्हा त्याच्या खाली आपण नवीन पॉईंट्स बघून Support line आखतो आणि सुरवातीला जी Support Line होती ती Resistance Line होते. तसेच ज्यावेळी

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

एखादा शेअर Resistance Break करतो म्हणजे Resistance Line च्या वर जातो तेव्हा त्याच्या वर आपण नवीन पॉईंट्स बघून Resistance Line आखतो आणि सुरवातीची Resistance Line आता नवीन Support Line होते.

Indicators म्हणजे काय?

- Indicators यालाच निर्देशक असे म्हणतात.
- इंडिकेटर्स हे Formula आणि Ratio ने बनलेले आहे.
- इंडिकेटर्स हे भविष्यात शेअर काय Movement करेल हे मागील दिवसाच्या किमतीवरून सांगते. प्रत्येक जण वेगवेगळ्या पद्धतीने वेगवेगळ्या इंडिकेटर चा उपयोग करतो.

इंडिकेटर चे दोन प्रकार पडतात.

A. Leading Indicator

B. Lagging Indicator

A. Leading Indicator:

- Lead म्हणजे नेतृत्व, असे इंडिकेटर्स जे Price चे नेतृत्व किंवा Lead करतात. भविष्यात होणाऱ्या शेअर च्या चढ-उताराला आधीच सांगण्याचा प्रयत्न हे Leading Indicators करत असतात.
- हे इंडिकेटर्स कधी कधी चुकीचे Signals (माहिती) पण देतात म्हणून बाकीच्या गोष्टींचा पण अभ्यास करणे महत्वाचे आहे.
- उदा. RSI (Relative Strength Index), MACD (Moving Average Conversion Divergence)

B. Lagging Indicator:

- Lagging म्हणजे मागे पडणे, असे इंडिकेटर्स Price च्या मागे चालत असतात. चालू असलेल्या ट्रेड ला Confirm करण्याचं काम हे lagging इंडिकेटर करतात.
- Lagging इंडिकेटर मुळे आपल्याला ट्रेड कळतो आणि Reversal कधी होणार आहे हे पण कळत.
- उदा. Moving Averages (Simple & Exponential) & Stochastic

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

काही महत्वाचे Indicators:

- a. MACD (Moving Average Convergence Divergence)
- b. Stochastic RSI
- c. Supertrend
- d. Exponential Moving Average (EMA)
- e. Bollinger Bands
- f. Vwap

Candlestick Patterns काय असते?

Candlestick Patters च्या मदतीने तुम्ही Trade घेऊ शकता आणि शेअर पुढेवर जाणार कि खाली याचा अनुमान लावू शकता.

- ट्रेडिंग मध्ये Stoploss आणि Target ठरवताना पण याचा उपयोग होतो.

Candlestick Patterns चे प्रकार?

1. Single Candlestick Pattern:-

जे फक्त एका Candle पासून बनलेले असतात. Example: Marubozu, Spinning Top, Doji, Hammer, Hanging Man, Shooting Star etc.

2. Multiple Candlestick Pattern:-

जे दोन किंवा त्यापेक्षा जास्त Candle पासून बनलेले असतात. Example: Engulfing Patterns, Harami Patterns, Piercing Patterns, Dark Cloud Cover, Morning Star, Evening Star etc.

या सर्व Patterns चा अभ्यास करून तुम्ही Trade घेऊ शकता. त्यासाठी आपण आपल्या या पुस्तकात पुढे पॅटर्न चा अभ्यास करणारच आहोत.

ट्रेडिंग किंवा गुंतवणुकीसाठी कंपनी कशी निवडावी?

ट्रेडिंग करण्यासाठी कंपनी कशी निवडावी?

- ट्रेडिंग मध्ये आपण शेअर्स कमी कालावधी म्हणजे कमीत कमी एक दिवस अन जास्तीत जास्त 3 महिने ठेवतो.

- यामध्ये आपण खालील गोष्टीकडे लक्ष देतो :

1. कंपनी हि Market Capitalization नुसार मोठी असली पाहिजे.
2. कंपनी मध्ये जास्त शेअर्स ची खरेदी विक्री झाली पाहिजे म्हणजेच Volatility जास्त पाहिजे.
3. कंपनीचे Technical Analysis करून Support आणि Resistance नुसार तसेच Trend नुसार Entry किंवा Exit घेऊ शकता.

शेअर मार्केट चे गणित व काही महत्त्वाच्या टिप्स

- ट्रेडिंग आणि गुंतवणूक करतांना कधी हि लोन वर पैसे घेऊ नका.

- सुरवातीला शिकण्याकडे लक्ष दे मग पैसे आपोआप येतील.

- ट्रेडिंग करताना नेहमी Stop Loss लावा.

- दिवसातून दोन पेक्षा जास्त ट्रेड घेऊ नका.

- Stock market जेवढेवरून सोपे प्रतीत होते तेवढे अस्तित्वात नाही. यांच्यात Insider trading असते. Market ला नेहमी तुमच्यापेक्षा जास्त माहीत असते. म्हणून प्रत्येक खरीददार साठी एक विक्रेता हा नेहमी असतो, परंतु याचा अर्थ नाही की तुम्ही यांच्यात पैसे नाही कमवू शकत, फक्त थोडेकठीण आहे.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

- शेअर बाजाराला तुम्ही एक बिझनेस म्हणून करा, जसे व्यवसायात नुकसान होते तसे शेअर बाजारात हि होते.
- अशी कोणतीही एक 'ultimate' strategy/indicator उपलब्ध नाही राहत की तो तुम्हाला invest करायची असते. एक value strategy (buying cheap quality stocks) च्या हिशोबाने किंवा एक momentum strategy (buying growth stocks) च्या हिशोबाने किंवा कोणत्या दुसऱ्या गोष्टीने.
- तुम्ही जरी एक technical trader आहात किंवा एक fundamental investor आहात, तुमच्या कडे स्वतःची एक strategy असायला हवी ज्याला वापरून तुम्ही चांगला profit कमवू शकतात.
- तुम्हाला नेहमी जास्तीत जास्त शिकायला हवे. तसेच दुसऱ्यांच्या गोष्टी कमी ऐकायला हव्यात.
- जवळपास 90% पेक्षा जास्त traders ला खरंमध्ये Trading येतंच नाही त्यांना फक्त दुसऱ्यांना follow करून पैसे कमवायचे आहेत.
- Investors ला पहिले हे शिकायला हवे की तो companies च्या annual reports ला शिकू शकेल, तसेच त्यांना financial terms ला पण समजायला हवे. Stocks मध्ये Investing नेहमी long term करण्यासाठी केली जाते.

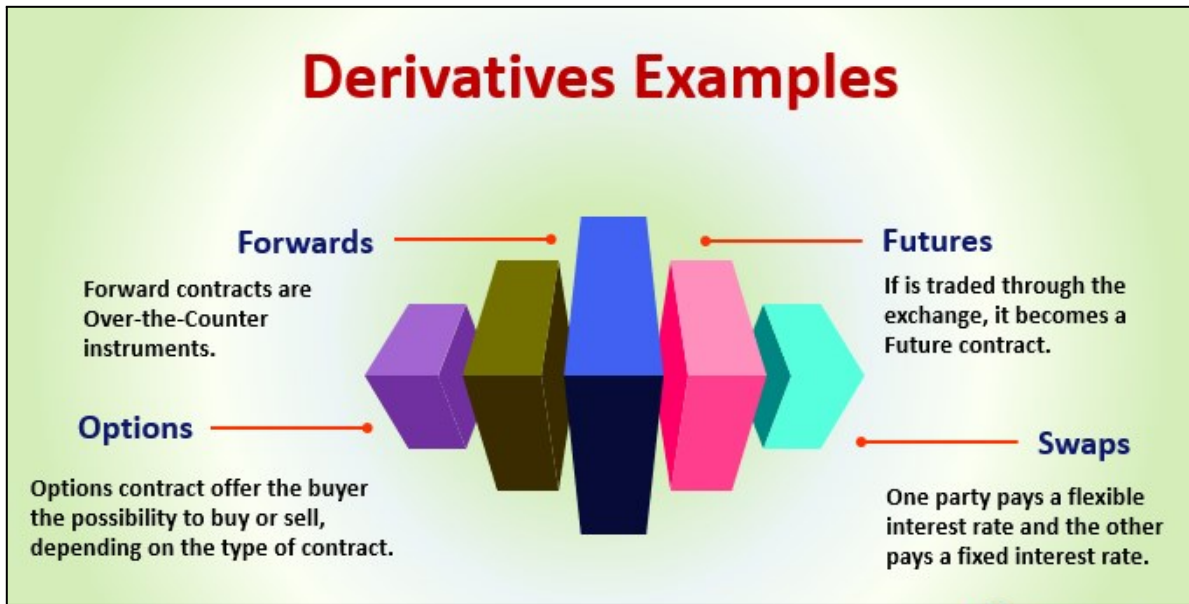
Futures

&

Options

Part - 2

Derivatives मार्केट म्हणजे काय?

आज आपण डेरिवेटिव मार्केट म्हणजे काय? हे एकदम सोप्या भाषेत बघायचा प्रयत्न करणार आहोत. डेरिवेटिव या शब्दाचा अर्थ होतो एखाद्या गोष्टीपासून तयार होणे म्हणजे डिराईव होणे. जसे लाकडापासून खुर्ची, टेबल फर्निचर तयार होते. म्हणजे खुर्ची, टेबल फर्निचर हे लाकडापासून डिराईव झाले आहेत. किंवा दूध या पासून दही, लोणी, तूप तयार होते. इथे सुद्धा दही, लोणी, तूप दुधापासून डिराईव झालेत.

ज्या मुख्य गोष्टी पासून बाकीच्या गोष्टी डिराईव होतात, त्या मुख्य गोष्टीला अंडर लाईंग असेट असे म्हणतात. आपण पाहिलेल्या उदाहरण मध्ये लाकूड आणि दुध हे अंडर लाईंग असेट आहेत. शेअर मार्केटमध्ये डेरिव्हेटीव्ह मार्केट हे इक्विटी मार्केट पासून तयार झालेले आहे.

म्हणजे डेरिवेटिव मार्केट मधले सगळे शेअर आधी इक्विटी मार्केट मध्ये असतात. आणि मग ते डेरिवेटिव व मार्केटमध्ये येतात. तिथे इक्विटी मार्केट हे डेरिव्हेटीव्ह मार्केट चे अंडरलाईंग असेट आहे. इक्विटी मार्केट मध्ये असलेल्या शेअरच्या किमती वर-खाली झाल्या , त्याचा थेट परिणाम डेरिवेटिव मार्केटमधल्या शेअर्सवर दिसून येतो .

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

इक्विटी मार्केट मधूनमधून डेरिवेटी व मार्केट मध्ये येण्यासाठी शेअर साठी काही नियम असतात. जसं की शेअर निफ्टी फाइव हंड्रेड पैकिच असला पाहिजे. म्हणजे निफ्टी च्या टॉप पाचशे शेअर पैकी तो शेअर असला पाहिजे. त्या शेअर च्या कंपनी चा टर्नओवर पाचशे करोड पेक्षा जास्त पाहिजे.

असे अनेक नियम असतात. या सर्व नियमात शेअर बसत असेल तरच तो इक्विटी मार्केट मधूनमधून डेरिवेटीव्ह मार्केट मध्ये प्रवेश करतो . याचा अर्थ असा होतो की डेरिवेटीव्ह मार्केट मधले सगळे शेअर हे इक्विटी मार्केट मध्ये असतात. पण इक्विटी मार्केट मधले सगळे शेअर डेरिवेटी व मार्केटमध्ये नसतात.

डेरिवेटीव्ह समजण्यासाठी अजून एक उदाहरण बघूयात. पेट्रोल आणि डिझेल हे कूड ऑईल, म्हणजे कच्च्या तेलापासून डिराईव झालेले आहे. इथं कूड ऑईल हे अंडरलाईगई असेट आहे. आणि पेट्रोल आणि डिझेल यांच्या डेरिवेटीव्हज आहे. इथं कूड ऑईल चा भाव कमी जास्त झाला , की त्याचा परिणाम पेट्रोल आणि डिझेलच्या किंमती यांवर होतो .

डेरिवेटीव्ह मार्केट हे कॉन्ट्रॅक्ट बेसिस वर काम करते. म्हणून त्यामध्ये आपण एक दोन असे शेअर विकत घेऊ शकत नाही. किंवा विकू शकत नाही. इथे प्रत्येक शेअर ची लॉट साईज ठरलेली असते. त्याप्रमाणेच प्रत्येक शेअरचा लॉट विकत घ्यावा लागतो.

आणि प्रत्येक लॉटची एक्सपायरी डेट सुद्धा ठरलेली असते. एक्सपायरी डेट च्या आधी आपण घेतलेल्या शेअरचा लॉट विकला नाही, तर एक्सपायरी डेट ला तो ऑटोमॅटिक या दिवशीच्या किमतीला विकला जातो. एस बी आय शेअर ची लॉट साईज तीन हजार आहे. म्हणजे एस बी आयचे तीन हजार शेअर मिळून एक लॉट होतो.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

आपल्याला एसबीआय शेअर डेरिवेटिव मार्केट मध्ये घ्यायचा असेल तेव्हा आपल्याला ते शेअर लॉटमध्ये घ्यावे लागतात. म्हणजे आपण एक लॉट विकत घेतो, तेव्हा आपण एसबीआयचे तीन हजार शेअर्स एक साथ विकत घेतो. प्रत्येक लॉटच्या तीन एक्सपायरी असतात.

नियर मंथ एक्सपायरी, म्हणजे ज्या महिन्यात शेअर्स विकत घेतला आहे त्या महिन्याच्या शेवटचा गुरुवार. मिडल मंथ एक्सपायरी म्हणजे ज्या महिन्यात शेअर्स लॉट विकत घेतला आहे. त्या महिन्याच्या पुढच्या महिन्याचा शेवटचा गुरुवार. आणि फार मंद एक्सपायरी म्हणजे ज्या महिन्यात शेअरचा लॉट विकत घेतला आहे. तो आणि त्याचा पुढचा महिना सोडून तिसर्या महिन्याचा शेवटचा गुरुवार.

फॉरवर्ड कॉन्ट्रॅक्ट म्हणजे काय?

फॉरवर्ड कॉन्ट्रॅक्टमध्ये, दोन पक्ष भविष्यात निर्दिष्ट किंमतीवर मालमत्ता खरेदी किंवा विक्री करण्यास सहमत आहेत. फ्युचर्स आणि पर्यायांच्या विपरीत, येथे व्यवहारातील दोन्ही पक्षांना व्यवहार पूर्ण करण्याचे बंधन आहे.

ऑप्शन्स आणि फ्युचर्स कॉन्ट्रॅक्ट्समध्ये, खरेदीदार किंवा विक्रेता हे करार संपण्याच्या तारखेपूर्वी विकू शकतात आणि त्यांची स्थिती बंद करू शकतात. फॉरवर्ड कॉन्ट्रॅक्टमध्ये, दोन्ही पक्षांना अंतर्निहित मालमत्ता वितरीत करण्याचे बंधन आहे, मग ते चलन, कमोडिटी किंवा इतर कोणतेही सिक्युरिटीज असो. फॉरवर्ड कॉन्ट्रॅक्ट म्हणजे काय हे तुम्हाला समजले असेल, तर फॉरवर्ड मार्केट म्हणजे काय हे तुम्हाला समजले पाहिजे.

फॉरवर्ड कॉन्ट्रॅक्ट्स कसे कार्य करतात?

फॉरवर्ड कॉन्ट्रॅक्ट कसे कार्य करते हे समजून घेण्यासाठी आणि फॉरवर्ड मार्केटचा अर्थ काय आहे हे समजून घेण्यासाठी, फॉरवर्ड मार्केटमध्ये सहभागी कोण आहेत हे जाणून घेणे उपयुक्त ठरेल. फॉरवर्ड कॉन्ट्रॅक्ट्स हेजर्सद्वारे मुख्यतः अस्थिरतेच्या नफ्याविरुद्ध तोटा संतुलित करण्यासाठी आणि सट्टेबाजांना किंमतीतील चढउतारांपासून नफा मिळवण्यासाठी वापरतात.

हेजर्स त्यांच्या उत्पादनांच्या किंमती बाजारात त्यांच्या विरोधात गेल्यास नुकसानापासून स्वतःचे संरक्षण करण्यासाठी फॉरवर्ड मार्केटचा वापर करतात. दुसरीकडे, सट्टेबाज वस्तू किंवा चलन ताब्यात घेण्यास उत्सुक नसतात, परंतु किंमतीच्या दिशेवर पैज लावून नफा मिळवण्याचा प्रयत्न करतात. साधारणपणे, फॉरवर्ड कॉन्ट्रॅक्ट हेजर्सद्वारे सट्टेबाजांद्वारे अधिक वापरले जातात.

फॉरवर्ड कॉन्ट्रॅक्टचे उदाहरण :-

समजा तुम्ही एक शेतकरी आहात जो पुढील वर्षी 10 टन गहू काढण्याची योजना आखत आहे. नफा कमावण्यासाठी तुम्हाला गहू ५ हजार रुपये प्रति टनाने विकावा लागतो हे तुम्हाला माहित आहे. आता, तुमच्याकडे दोन पर्याय आहेत:

तुम्ही एकतर काहीही न करणे निवडू शकता आणि तुमच्या उत्पादनाची विक्री करताना 5,000 रुपये मिळण्याची आशा बाळगू शकता किंवा भविष्यासाठी किंमती लॉक करू शकता.

यासाठी तुम्ही पीठ गिरणी मालक किंवा पीठ मार्केटिंग कंपनीशी गहू कापणीनंतर 5,000 रुपये प्रति टन या दराने विकण्याचा करार करू शकता. अशा प्रकारे, गव्हाच्या किंमती घसरण्याच्या जोखमीपासून तुम्ही स्वतःचे संरक्षण केले आहे. त्याचप्रमाणे, पीठ गिरणी मालक देखील किंमती लॉक करण्यासाठी करार करू शकतो जेणेकरून त्याला कापणीनंतर गव्हासाठी जास्त पैसे द्यावे लागणार नाहीत.

फ्यूचर्स काँट्रॅक्ट म्हणजे काय?

फ्यूचर्स काँट्रॅक्ट हा एक लिखित करार आहे जो भविष्यातील किंमत आणि वेळेवर विशिष्ट वस्तू, मालमत्ता किंवा सुरक्षेची विक्री आणि खरेदी निर्दिष्ट करतो. फ्यूचर्स एक्सचेंजवर ट्रेडिंग सुलभ करण्यासाठी संख्या आणि गुणवत्ता सुनिश्चित करण्यासाठी फ्यूचर्स काँट्रॅक्ट्स प्रमाणित केले जातात.

करार कालबाह्य होण्यापूर्वी भविष्यातील कराराचा खरेदीदार आणि/किंवा अंतर्निहित मालमत्ता प्राप्त करणे आवश्यक आहे. जेव्हा फ्यूचर्स काँट्रॅक्टचा वापर केला जातो, तेव्हा या काँट्रॅक्टच्या विक्रेत्याकडे खरेदीदारास आधारित मालमत्ता प्रदान करणे आणि वितरित करण्याची जबाबदारी आहे.

फ्यूचर्स काँट्रॅक्ट्स इन्व्हेस्टर्सना कमोडिटी, सिक्युरिटीज किंवा फायनान्शियल इन्स्ट्रुमेंट्स सारख्या अंतर्निहित मालमत्तेच्या भविष्यातील हालचालीचा अंदाज घेण्याची संधी देतात.

या करारांची खरेदी अंतर्निहित मालमत्तेच्या किंमतीच्या हालचालींचे संरक्षण करून विशेषतः प्रतिकूल किंमतीच्या बदलापासून नुकसान संरक्षित करण्याच्या प्रयत्नात वारंवार केली जाते.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

फ्यूचर्स काँट्रॅक्ट्स हे आर्थिक करार आहेत ज्यांच्याकडे डेरिव्हेटिव्ह पैलू आहेत आणि भविष्यातील निश्चित वेळ आणि किंमतीमध्ये पक्षांदरम्यान अॅसेटची देवाणघेवाण करते. फ्यूचर्स ट्रेडिंग म्हणजे फ्यूचर्स काँट्रॅक्ट्स वापरून ट्रेडिंगची पद्धत.

वर्तमान बाजार किंमत किंवा मालमत्तेच्या समाप्ती तारखेशिवाय, फ्यूचर्स ट्रेडिंगच्या नियमांनुसार, खरेदीदाराने निश्चित किंमतीत अंतर्निहित मालमत्ता विक्री करताना खरेदी करणे आवश्यक आहे. भविष्यातील एक्सचेंजवर ट्रेडिंग सक्षम करण्यासाठी अंतर्निहित मालमत्ता प्रमाणित केलेली मालमत्ता देखील भविष्यातील करारांमध्ये निर्दिष्ट केली जाते.

लोकप्रिय वापरानुसार फ्यूचर काँट्रॅक्ट्स "फ्यूचर्स" प्रमाणेच आहेत. उदाहरणार्थ, तुम्ही एखाद्याला सांगू शकता की, ते ऑईल फ्यूचर्स खरेदी केले आहेत, जे ऑईल फ्यूचर्स काँट्रॅक्ट खरेदी करण्यासारखेच आहे. जेव्हा कोणीतरी "फ्यूचर काँट्रॅक्ट" शब्द वापरतो, तेव्हा त्याचा अर्थ असा विशिष्ट प्रकारचे फ्यूचर्स, जसे की एस&पी 500 इंडेक्स, गोल्ड, बॉन्ड्स किंवा तेल.

फॉरवर्ड काँट्रॅक्टच्या विपरीत फ्यूचर्स काँट्रॅक्टला प्रमाणित केले जाते. एखाद्याला त्या युनिटनुसार किंवा त्याच्या पटीत किंमतीमध्ये लॉक-इन करावे लागेल, उदाहरणार्थ, जेव्हा करार निर्दिष्ट करेल तेव्हा ते 1000 बॅरल्स ऑईलवर लागू होते तेव्हा. किंमत लॉक करण्यासाठी एखाद्याला शंभर भिन्न काँट्रॅक्टची विक्री करावी लागेल किंवा खरेदी करावी लागेल. लाखो तेलांची किंमत निश्चित करण्यासाठी अशा हजारो करारांची खरेदी किंवा विल्हेवाट लागेल. याव्यतिरिक्त, स्टॉकच्या फ्यूचर्स किंमत किंवा इंडेक्स वॅल्यू किती असेल याचा प्रभावीपणे अंदाज व्यापारी करतात.

Futures ट्रेडिंग कशी करतात?

आत्तापर्यंत आपण Futures ट्रेडिंग काय असत ते पाहिलं तर आज आपण त्याचा या Derivatives मार्केट मध्ये उपयोग कसा कायचा अन कश्या प्रकारे यामध्ये ट्रेडिंग केली जाते ते पाहूयात.

तर भारतीय शेअर बाजारातील Derivatives Market & Futures Trading हि आपण दोन ठिकाणी करू शकतो ती म्हणजे

1. Stock Futures

2. Index Futures

1. Stock Futures - यामध्ये भारतातील 5000 कंपन्यांपैकी तुम्हाला निवडक 188 कंपन्यांमध्ये Futures ट्रेडिंग करता येते जे या Futures च्या नियमावली मध्ये बसतात.

2. Index Futures तर सध्या तुम्ही जे - काही आपले निफ्टी चे इंडेक्स आहेत त्यापैकी 3 इंडेक्स मध्ये Futures Trading करू शकता ते म्हणजे

1. Nifty

2. BankNifty

3. Financial Services

Futures मध्ये ट्रेडिंग करताना तुम्हाला या गोष्टी माहिती पाहिजेत ?

1. तुमचा Market किंवा शेअर बदलचा View (Up, Down, Sideways)

2. कोणत्या महिन्यातील Contract खरेदी करायच आहे ते ? (Near, Mid, Far)

3. कधी खरेदी करायच अन कधी विकायचं ?

4. Risk: Reward काय आहे ?

या चार गोष्टी जर तुम्हाला माहित असतील तर तुम्ही Futures मध्ये Trading करू शकता.

Stock Futures मध्ये ट्रेडिंग कशी केली जाते ?

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

याला आपण एका उदाहरणातून समजून घेऊयात, समजा तुम्हाला वाटत की Reliance Industries या महिन्यात वाढणार आहे याचा फायदा घेण्यासाठी तुम्ही जास्त शेअर्स घेण्याचा प्रयत्न करता पण Equity मध्ये जर तुम्ही शेअर घ्यायचा म्हंटल कि तुम्हाला Cash मध्ये सगळ शेअर्स घ्यावे लागणार मग तुम्ही त्यापेक्षा Reliance Industries चे या महिन्यातील Contract खरेदी करता ज्यामध्ये तुम्ही कमी पैशात जास्त शेअर्स घेता.

रोख रक्कम - 2 लाख

Reliance शेअर किंमत - 2458

Equity शेअर्स - 80 शेअर्स

Futures कॉन्ट्रॅक्ट - 250 शेअर्स

Reliance Future Contract किंमत · 2468

तर जर तुमच्याकडे 2 लाख रुपये असतील तर तुम्ही 80 शेअर्स घेऊ शकता पण तेच 1.5 लाखात तुम्ही 250 शेअर्स या Futures Contract मुळे घेऊ शकता.

आता महिन्याच्या शेवटी आपण शेअर्स च्या किमती वर खाली अन आहे तशीच राहिल्यावर काय होते ते पाहूयात....

Case 1 :- शेअर्सची किंमत वाढली (समजा 2500 झाली)

तर तुम्ही जर कॅश मध्ये या शेअर ला घेतलं असत तर तुमचा प्रॉफिट हा $2458-2500 = 42$ रुपये प्रति शेअर झाला असता आणि तुमच्याकडे 80 शेअर्स आहेत म्हणजे $Total Profit=42*80 = 3360 = 1.68%$ म्हणजेच 2 लाखावर तुम्हाला 3360 म्हणजेच 1.68% चा फायदा झाला.

आता हेच Futures मध्ये पाहूयात -

Buying Price -2468

Quantity - 250

ट्रेडिंग कैपिटल्स प्रस्तुत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

Profit - 32 रुपये प्रति शेअर

Selling Price - 2500 Total नफा - $32 \times 250 = 8000 = 5.3\%$

म्हणजेच इथे तुम्हाला 1.5 लाख रुपयांत 5.3% नफा झाला.

Case 2 :- शेअर ची किंमत कमी झाली (2400)

Cash Market-

Buy @2458

sell @2400

Loss = 58 रुपये प्रति शेअर

Total Loss = $58 \times 80 = 4640$

Futures Market -

BUY @2468

SELL @ 2400

Loss = 68 रुपये प्रति शेअर

Total Loss = $68 \times 250 = 17000$

Case 3 :- शेअर ची किंमत आहे तीच - राहिली (2458)

Cash Market- Buy @2458

Sell @2458

Loss = 0 रुपये प्रति शेअर

Total Loss = 0

Futures Market -

BUY @2468

SELL @2468

Loss =0 रुपये प्रति शेअर

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

Total Loss = 0

तर अशा प्रकारे तुम्ही पाहू शकता कि जर तुम्ही Futures मध्ये जर Contract Buy केलं अन शेअर मध्ये वाढ झाली तर तुम्ही Cash Market पेक्षा दुप्पट नफा यात कमवू शकता, आपण तेच जर शेअर वाढण्याऐवजी कमी झाला तर तुमचा Loss देखील Cash Market पेक्षा जास्त होतो. त्यामुळे Futures Trading मध्ये Unlimited Profit Or Unlimited Loss होतो असा म्हंटल जाते.

ज्याप्रकारे आपण Futures Buy करून पैसे कमवू शकतो त्याचप्रमाणे आपण आधी Futures Sell करूनदेखील पैसे कमावू शकतो. यालाच Short करणे असे म्हणतात, तर आधी Short म्हणजे काय ते पाहूयात ...

Shorting म्हणजे काय ?

- Short करणे म्हणजे आधी विकणे आणि मग त्या शेअर ची किंवा Security ची किंमत खाली पडल्यावर त्याला खरेदी करणे.
- Concept थोडी समजायला वेगळी आहे, कारण आपण आत्तापर्यंत आधी खरेदी करत अन मग विकत आलोय. तर Short तुम्ही शेअर बाजारात एकतर Intraday Futures Options मधेच करू शकता.
- याच एक उदाहरण पाहूत जेणेकरून तुम्हाला हि Concept Clear होईल.

तर HDFC Bank चा शेअर खाली पडेल असे तुम्हाला वाटत मग याचा आपण कसा फायदा करून घेऊ शकतो, तर Short करून म्हणजेच यामध्ये तुम्ही HDFC Bank चे Futures Contract यामध्ये विकता आणि जेव्हा हा शेअर्स खाली पडतो त्यावेळेस तो जितका खाली जाईल तितका तुमचा Profit असतो, आहे ना भारी Concept. म्हणजेच तुम्ही शेअर बाजार पडलं तरी अन वाढलं तरी पैसे कमवू शकता.

Future Pricing म्हणजे काय ?

फ्युचर्स प्राइसिंग फॉर्म्युला आणि फ्युचर्स ट्रेडिंगशी त्याची प्रासंगिकता पूर्णपणे समजून घेण्यासाठी, तुम्हाला फ्युचर्स ट्रेडिंग म्हणजे काय हे माहित असणे आवश्यक आहे. सर्वात सोप्या पद्धतीने, फ्युचर्स कॉन्ट्रॅक्ट भविष्यातील तारखेला, ज्या किमतीवर सहमती दर्शविली गेली आहे त्या किमतीवर मालमत्ता विकण्याचा किंवा खरेदी करण्याचा करार म्हणून कार्य करते. सामान्यतः, फ्युचर्स कॉन्ट्रॅक्ट्समध्ये एक्सचेंजच्या आधारावर व्यापाराचा समावेश होतो, ज्यामध्ये एक पक्ष एखाद्या विशिष्ट तारखेला वस्तू किंवा सिक्युरिटीज खरेदी करण्यास सहमत असतो. विक्रेता जो पक्ष आहे तो त्या विशिष्ट तारखेला वस्तू (वस्तू) किंवा सिक्युरिटीज प्रदान करण्यास सहमत आहे.

फ्युचर्स किंमत कशी ठरवली जाते?

भविष्याची किंमत त्याच्या अंतर्निहित मालमत्तेद्वारे निर्धारित केली जाते. जेव्हा मालमत्तेची किंमत बदलते तेव्हा किंमत जास्त किंवा कमी होऊ शकते. तथापि, भविष्यातील किंमत ही मालमत्तेच्या मूल्याच्या बरोबरीची नसते. उदाहरणार्थ, मालमत्तेची ऑन-द-स्पॉट किंवा 'स्पॉट' किंमत, कदाचित, भविष्यात तिच्या किंमतीपेक्षा वेगळी असेल. भविष्यातील सध्याची किंमत आणि भविष्यातील त्याची किंमत यातील फरक 'स्पॉट फ्युचर पॅरिटी' म्हणून ओळखला जातो.आता, तुम्ही विचार करत असाल की वेगवेगळ्या काळात किंमती कशामुळे बदलतात. फ्युचर्सच्या किमतीतील फरक हे व्याज दर, लाभांश आणि फ्युचर्स कॉन्ट्रॅक्टच्या समाप्तीपर्यंतच्या कालावधीतील फरकांमुळे आहेत. फ्युचर्स प्राइसिंग फॉर्म्युला वापरताना हे सर्व घटक विचारात घेतले जातात. फ्युचर्स प्राइसिंग फॉर्म्युला, अशा प्रकारे, बाजारातील बदलत्या व्हेरिअबल्सनुसार फ्युचर्स किंमत कशी बदलते याचे गणितीय प्रतिनिधित्व आहे. हे असे लिहिले जाऊ शकते:

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

फ्युचर्स किंमत = स्पॉट किंमत x (1 rf - d)

येथे, rf हा जोखीम-मुक्त दर आहे आणि d हा लाभांश दर्शवतो. जोखीम-मुक्त दर म्हणजे तुम्ही वर्षभर परिपूर्ण बाजार परिस्थितीत (कोणत्याही जोखमीशिवाय) कमाई करू शकता.

मार्जिन म्हणजे काय?

Margin म्हणजे आपल्या ट्रेडिंग अकाउंट मध्ये ट्रेडिंग करण्यासाठी असणारी रक्कम.अशी रक्कम आपण आपल्या बँक खात्यातून आपल्या ट्रेडिंग अकाउंट मध्ये transfer करतो. थोडक्यात margin म्हणजे आपले भांडवल, ज्यावर आपल्याला या शेअर मार्केटच्या व्यवसायात काम करायचे आहे.

Leverage:- काही ब्रोकर्स Intraday ट्रेडिंग करण्यासाठी आपल्या margin amount च्या काही पटीने ट्रेडिंग करण्यासाठी मुभा देतात.त्या पटीला leverage असे म्हणतात.

उदा. माझ्या ट्रेडिंग अकाउंटमध्ये 10000 रुपये असतील,आणि मला intraday ट्रेडिंग करण्यासाठी माझा broker 4 पट leverage देत असेन, तर मी त्या दिवसा पुरते 40000 चे शेअर्स विकत घेऊ शकतो किंवा आधी शेअर्स विकून दिवस संपण्यापूर्वी ते खरेदी करू शकतो (हे फक्त intraday करता करू शकतो,म्हणजे मला जर वाटत असेन की,बाजार आज ढासळणार आहे,तर मी त्या दिवसा पुरते पडत्या शेअर्सवर पैसे लाऊन नफा कमावून,दिवस संपण्यापूर्वी ते शेअर्स खरेदी करू शकतो.याला short selling असे म्हणतात.याबद्दल सविस्तर माहिती आपण नंतर घेणार आहोत.

तर leverage म्हणजे माझ्या margin amount पेक्षा काही पटींनी वापरण्यास दिलेली रक्कम.मग आता तुम्ही म्हणाल,मग चांगलेच आहे की जास्त रक्कम घेऊन आपण जास्त शेअर्स विकत घेऊ,आणि चांगला नफा कमावून बाहेर पडू.पण असे नाही मित्रांनो.खरे तर अशी रक्कम देऊन brokers तुमच्याकडून जास्तीचे Brokerage काढण्याची अपेक्षा करत असतो. म्हणजे थोडक्यात कर्ज काढून केलेली दिवाळी.

अशा व्यवहारामध्ये जर तुमचा फायदा झाला तर ब्रोकर त्याचे ब्रोकेरेज आणि leverage घेऊन बाकीची नफ्याची रक्कम तुमच्या ट्रेडिंग अकाउंटला जमा करतो.पण नुकसान झाले तर,

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

समजा माझे margin 10000 आहे आणि अशा व्यवहारातून मला 2000 नुकसान झाले तर,माझ्या margin मधून 2000,कमी झालेच शिवाय मला जास्तीचे ब्रोकरेज हे मी केलेल्या पूर्ण व्यवहार म्हणजे 40000 वर लागणार आहे,नाकी माझ्या margin वर जे 10000 आहे.आणि लक्षात घ्या,असे लेवरेज फक्त intraday ट्रेडिंग साठीच ब्रोकर देत असतो (Derivative market मध्ये पण दिले जाते,पण आता पुरते फक्त स्टॉक बाजाराचे लक्षात घ्या. *Derivative market (Future and option market* ही वेगळी संकल्पना आहे,ती आपण लवकरच बघणार आहोत.) त्यामुळे मी जर इंट्राडे ऑर्डर देऊन असा व्यवहार केला असेल,तर मला ते शेअर्स आज कोणत्याही परिस्थितीत विकावेचं लागतील किंवा त्या शेअर्स ची पूर्ण रक्कम देऊन मला असे शेअर्स Delivery मध्ये convert करावे लागतील,तो वेगळाच मुद्दा.तर थोडक्यात म्हणजे या leverage चे आमिष दाखवून brokers माझ्याकडून जास्तीचे ब्रोकरेज वसूल करू पाहतो.याचे जसे फायदे तसेच तोटे पण,जे वर सांगितले आहेत.

लक्षात ठेवा, Delivery ऑर्डरला असे leverage मिळत नाही.समजा एखाद्या शेअरची किंमत आता 100 रुपये आहे आणि मला 100 शेअर्स intraday साठी घ्यायचे आहेत तर माझे ब्रोकर 4 पट अधिकचे leverage det असेन तर मुळात 10000 रुपयाचे शेअर्स आता मी त्या दिवसासाठी 2500 रुपये देऊन घेऊ शकतो.फायदा झाला तर ठीक,नाही झाला तर मला 10000 रुपये तयार ठेवावे लागतील,जे देऊन मी ते शेअर्स पुढच्या दिवसांसाठी विकत घेऊ शकेन.

Exposure - म्हणजे माझे margin आणि leverage मिळून मला ब्रोकर ने ट्रेडिंग साठी दिलेली पूर्ण रक्कम.

Exposure=margin*leverage.

मार्जिनचे प्रकार

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

स्टॉक एक्सचेंजच्या कॅश मार्केट सेगमेंटच्या विविध मार्गांनी मार्जिनची गणना केली जाते. या पद्धतींमध्ये जोखीम मूल्य (VaR), अत्यंत नुकसान आणि मार्क टू मार्केट मार्जिन यांचा समावेश होतो.

- **VaR मार्जिन:** ही सर्वात सामान्य पद्धत वापरली जाते. येथे, आपण मागील किंमतीच्या ट्रेड आणि स्टॉकच्या अस्थिरतेवर आधारित नुकसानाची शक्यता अंदाज लावतो. यामध्ये गुंतवणुकदाराला एका दिवशी शेअर्ससाठी 99 टक्के आत्मविश्वास स्तरासह झालेल्या सर्वात मोठ्या प्रमाणात टक्केवारी नुकसान कव्हर केले जाते.
- **एक्स्ट्रीम लॉस मार्जिन:** हा एक मार्जिन आहे जो वार मार्जिनच्या कव्हरेजच्या बाहेर असलेल्या परिस्थितीत अपेक्षित नुकसान कव्हर करतो.
- **मार्क-टू-मार्केट मार्जिन:** शेअरच्या समाप्ती किंमतीसह ट्रान्झॅक्शन किंमतीची तुलना करून ट्रेडिंग दिवसाच्या शेवटी सर्व ओपन पोजिशन्सवर (एमटीएफ) (MTF) कॅल्क्युलेट केले जाते.

Open Interest म्हणजे काय ?

Open Interest म्हणजे ओपन/उत्कृष्ट पर्यायांची किंवा भविष्यातील करारांची एकूण संख्या, जी दिवसाच्या शेवटी बाजारातील सहभागींकडे असते. हे प्रामुख्याने फ्युचर्स मार्केटशी संबंधित आहे. ओपन इंटरेस्ट, दुसऱ्या शब्दांत, याचा अर्थ असा होतो की फ्युचर्स कॉन्ट्रॅक्ट्सची एकूण संख्या ज्यांचा वापर केला गेला नाही/स्क्वेअर ऑफ केला गेला नाही किंवा अद्याप वितरणाद्वारे पूर्ण झाला नाही.

फ्युचर्स मार्केटमधील ट्रेड आणि ट्रेड रिव्हर्सल्सची पुष्टी करण्यासाठी गुंतवणूकदारांकडून याचा वापर केला जातो कारण ते फ्युचर्स मार्केटमधील पैशाच्या प्रवाहाचे मोजमाप करते. विक्रेता आणि खरेदीदार एक करार करण्यासाठी एकत्र येतात. त्यामुळे, दिलेल्या बाजारातील एकूण खुल्या व्याजाचे मोजमाप करण्यासाठी केवळ खरेदीदार किंवा विक्रेत्याकडून मिळणाऱ्या बेरजेचा विचार केला पाहिजे.

ओपन इंटरेस्ट पोजिशन ही एक सकारात्मक किंवा ऋण संख्या असते, जी दिवसाच्या कराराच्या संख्येत वाढ किंवा घट दर्शवते.

Open interest calculate कसा करतात ?

बाजारात प्रवेश करणाऱ्या किंवा सोडणाऱ्या व्यापाऱ्यांच्या संख्येनुसार खुल्या व्याज वर आणि खाली जातात. दिलेल्या दिवशी खरेदीदारांनी घेतलेल्या किंवा विक्रेत्यांद्वारे कमी विकल्या गेलेल्या एकूण करारांची संख्या. हे एकूण लांबीची संख्या आणि शॉर्ट्सची एकूण संख्या देते.

जर दोन व्यापारी नवीन पोजिशन सुरू करत असतील (1 नवीन खरेदीदार, 1 नवीन विक्रेता), तर खुल्या व्याजात एका कराराने वाढ होते. पैसा बाजारात जातो.

जर दोन व्यापारी जुनी विद्यमान स्थिती (1 जुना खरेदीदार, 1 जुना विक्रेता) बंद करत असतील, तर खुल्या व्याजात एका कराराने घट होते. बाजारातून पैसा निघून जातो.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

जर एखाद्या जुन्या व्यापाऱ्याने त्याचे स्थान नवीन व्यापाऱ्याकडे दिले तर खुल्या व्याजात कोणताही बदल होत नाही. बाजारातील पैसा तसाच राहतो.

खालील टेबल ओपन इंटरेस्ट मोजणीचा सारांश देते:

	Trader2	
Trader1	Opens	Closes
Opens	Increases	Unchanged
Closes	Unchanged	Decreases

ट्रेडिंग मध्ये ओपन इंटरेस्ट कसे वापरावे?

ओपन इंटरेस्टचा अर्थ व्हॉल्यूम विरुद्ध किंमतीप्रमाणेच केला जाऊ शकतो. खालील सारणी व्यापाराच्या किंमतीच्या संदर्भात ओपन इंटरेस्ट अर्थ कसा लावायचा ते दर्शविते:

Price	Open Interest	Interpretation
Rising	Rising	Bullish
Rising	Falling	Bearish
Falling	Rising	Bearish
Falling	Falling	Bullish

येथे, तेजीचा बाजार मजबूत बाजाराचे प्रतिनिधित्व करतो, तर मंदीचा अर्थ कमकुवत बाजार. ओपन इंटरेस्ट देखील बाजाराच्या तरलतेबद्दल महत्त्वपूर्ण माहिती देते. जर एखाद्या पर्यायामध्ये ओपन इंटरेस्ट नसेल तर त्याच्यासाठी तरलता नसते. जेव्हा एखाद्या पर्यायासाठी मोठ्या खुल्या रूची असतात, तेव्हा हे सूचित करते की त्याच्याकडे मोठ्या संख्येने खरेदीदार आणि विक्रेते

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

आहेत. याचा अर्थ उच्च तरलता असेल आणि त्यानंतर चांगल्या किमतीत ऑप्शन्स ऑर्डर भरण्याची शक्यता वाढते, परिणामी काही नफा मिळतो. ओपन इंटरेस्ट जितका जास्त असेल तितके बिड आणि आकांमध्ये वाजवी स्प्रेडने पर्याय व्यापार करणे सोपे होईल.

किमतीतील वाढीसह खुल्या व्याजातील वाढ हा वरचा कल दर्शवितो. किमतीत घट होऊन खुल्या व्याजात झालेली वाढ ही खाली जाणारी प्रवृत्ती दर्शवते. फ्लॉट ओपन इंटरेस्टसह किमतीतील वाढ किंवा घट हे ट्रेड रिव्हर्सल दर्शवते.

दररोज व्हॉल्यूम रीसेट होत असताना, ओपन इंटरेस्ट दुसऱ्या दिवशी पुढे नेले जाते आणि बाजारातील ट्रेड, तरलता आणि फ्युचर्स आणि ऑप्शन्स मार्केटमधून नफा मिळविण्यासाठी वापरली जाऊ शकते यासंबंधी महत्त्वपूर्ण माहिती देते.

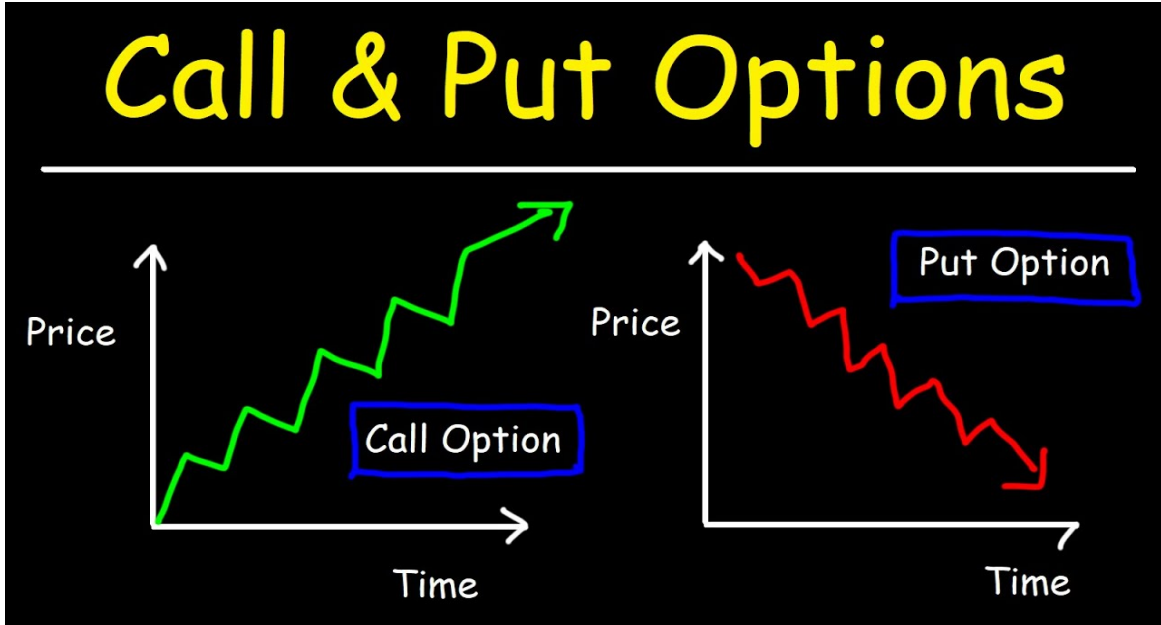
ऑप्शन म्हणजे काय ?

अगदी सरळ सोप्या भाषेत ऑप्शनची व्याख्या म्हणजे हा एक असा करार आहे जो ट्रेडरला विशिष्ट स्क्रिप्ट (स्टॉक किंवा इंडेक्स) एका ठराविक किंमतीला खरेदी करण्याचा किंवा विकण्याचा अधिकार देतो. हुशश ... वकील किंवा सरकारी भाषा समजणारे असतील त्यांनाच हे समजले असेल. आता सोप्या भाषेत समजून घेऊ त्यासाठी एक उदाहरण देत आहे ते लक्षात ठेवा इथून पुढे जेव्हा गरज पडेल तेव्हा याचा संदर्भ आपण घेणार आहोत.

रुपेश एका बांधकाम सुरु असलेल्या राधेय अपार्टमेंटमध्ये सदनिका खरेदी करण्यासाठी गेला आणि 50 लाख रुपये सदनिकेची किंमत आहे. दोन महिन्यांनंतर बांधकाम पूर्ण होईल आताच सदनिका राखून ठेवण्यासाठी (बुकिंग) रुपेश ने 1 लाख रुपये टोकण अमाऊंट दिली. आणि दोन महिन्यांनंतर सदनिका खरेदी करण्याचा करार केला. हा एक पूर्ण ऑप्शन करार झाला. यामध्ये रुपेश हा ऑप्शन बायर (option buyer) खरेदीदार, राधेय अपार्टमेंट हे ऑप्शन विक्रेता (option seller) सदनिका ही एक स्क्रिप्ट (derivative) आणि एक लाख रुपये हे झाले ऑप्शन प्रीमियम (option premium) आणि दोन महिने ही झाली एक्सपायरी (expiry) या सर्व गोष्टी चा अर्थ आपण पुढे समजून घेऊ. आता या उदाहरणात काय होऊ शकते ते पाहू.

- **स्थिती 1:** दोन महिन्यांनंतर रुपेश ने 50 लाख देऊन सदनिका खरेदी केली. रुपेशला प्रीमियम च्या एक लाखाचे नुकसान झाले.
- **स्थिती 2:** काही कारणास्तव सदनिकेचे किंमत 20 लाख झाली रुपेश 50 लाखाची सदनिका घेण्यापेक्षा एक लाखाचा प्रीमियम देऊन सदनिका खरेदी करणे टाळले.
- **स्थिती 3 :** काही कारणास्तव सदनिकेची किंमत 80 लाख रुपये झाले. रुपेश ने 50 लाखात सदनिका खरेदी केली. त्याला 30 लाख रुपये फायदा झाला.

Types of Options

Option trading चे दोन प्रकार आहेत, एक Call आहे आणि दुसरा Put आहे. Option trading मध्ये तुम्ही दोन्ही बाजूंनी पैसे गुंतवू शकता. जर तुम्ही Call खरेदी करत असाल; तर तुम्ही तेजीच्या दिशेने पैसे गुंतवत आहात.

त्याच प्रकारे जर तुम्ही एखादा Put खरेदी केला तर तुम्ही मंदीच्या दिशेने पैसे गुंतवत आहात. आपण ज्या किंमतीला Call खरेदी केला त्या नंतर त्याच्या वरच्या किंमतीला आपल्याला फायदा होईल. त्याचप्रकारे, जर तुम्ही Put विकत घेतले, तर तुम्ही त्या किंमतीच्या खाली गेलात तरच तुम्हाला फायदा होईल.

उदा : Call Nifty 15500 घेतला तर Nifty 15500 च्या वर गेली पाहिजे.(15600)

Put Nifty 15500 घेतला तर Nifty 15500 च्या खाली गेली पाहिजे.(15450)

कॉल ऑप्शन म्हणजे काय ?

कॉल ऑप्शन कॉन्ट्रॅक्टमध्ये, खरेदीदाराला विशिष्ट कालावधीत एका विशिष्ट किंमतीवर करारात नमूद केल्याप्रमाणे स्टॉकची विशिष्ट मात्रा खरेदी करण्याचा अधिकार आहे, परंतु बंधन किंवा कर्तव्य नाही.

तथापि, ऑप्शन विक्रेता किंवा राइटरला मालमत्ता एका विशिष्ट किंमतीत खरेदीदाराला एका विशिष्ट प्रमाणात विकण्याचे बंधन आहे. मात्र, हा अधिकार घेण्यासाठी खरेदीदाराला प्रीमियम शुल्क भरावे लागते. ही प्रीमियम रक्कम एकूण कराराच्या रकमेचा एक भाग आहे. कॉल पर्याय विकत घेण्यापूर्वी, ट्रेडर पाहतो की भविष्यात स्टॉक किंवा निर्देशांकाची किंमत वाढणार आहे, तरच तो ट्रेडर कॉल पर्याय विकत घेतो.

समजा एका शेअरची किंमत ₹ 100 आहे आणि तुम्हाला 3 महिन्यांनंतर 150 मध्ये शेअर खरेदी करण्याचा अधिकार मिळेल.

जेव्हा स्टॉकची बाजार किंमत 150 च्या वर असेल तेव्हाच तुम्हाला कॉल पर्याय खरेदी करण्याचा अधिकार आहे.

आता जरी 3 महिन्यांनंतर शेअर ची किंमत ₹ 150 पेक्षा जास्त असली तरीही तुम्हाला फक्त ₹ 150 मध्ये शेअर खरेदी करण्याची संधी मिळेल.

परंतु कॉल ऑप्शन कॉन्ट्रॅक्ट ठेवण्यासाठी तुम्हाला ₹ 10 शुल्क भरावे लागेल.

आता जर 3 महिन्यांनंतर शेअरची किंमत ₹ 200 असेल तर तुम्ही तुमचा अधिकार वापरू शकता आणि फक्त 150 रुपयांना शेअर खरेदी करू शकता.

परंतु शेअर ची किंमत ₹150 च्या खाली गेली तरीही, तुम्हाला तुमचे नुकसान मर्यादित करण्यासाठी करारातून बाहेर पडण्याचा अधिकार आहे.

तथापि, येथे तुम्हाला प्रीमियमच्या रकमेचा तोटा सहन करावा लागेल.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

तथापि, विक्रेत्याला त्या करारामधून बाहेर पडण्याचा कोणताही अधिकार असणार नाही.

त्याला आशा आहे की शेअरची किंमत एकतर ₹ 150 राहिल किंवा त्यापेक्षा खाली येईल, ज्यामुळे त्याचा फायदा होईल. म्हणून तो ऑप्शन विकत आहे.

पुट ऑप्शन म्हणजे काय ?

पुट पर्याय हा कॉल पर्यायाच्या अगदी उलट आहे.

कॉल आणि पुट ऑप्शनमधील मूलभूत फरक असा आहे की कॉल ऑप्शनमध्ये खरेदीदार बाजारपेठेत तेजी अपेक्षा करतो तर पुट ऑप्शनमध्ये खरेदीदार मंदीची अपेक्षा करतो. पुट ऑप्शन कॉन्ट्रॅक्टमध्ये, खरेदीदार विकण्याचा अधिकार खरेदी करतो. त्याला स्ट्राइक प्राइसवर ऑप्शन विक्रेत्यास कोणत्याही वेळी विकण्याचा अधिकार आहे. याचा अर्थ असा की पुट ऑप्शन विक्रेता खरेदीदाराला विकण्याचा हक्क विकत आहे.

अशाप्रकारे, पुट पर्यायाचा खरेदीदार बाजारात मंदीची अपेक्षा करतो आणि पुट पर्यायाच्या विक्रेत्याला अपेक्षा असते की बाजारभाव समान राहिल किंवा करार संपत नाही तोपर्यंत वाढेल.

हे देखील समजू शकते की जो पक्ष प्रीमियम भरतो तो खरेदीदार असतो आणि जो प्रीमियम घेतो तो विक्रेता असतो.

हे आपण एका साध्या उदाहरणाद्वारे समजून घेऊया.

समजा टाटा मोटर्सचा स्टॉक ₹ 200 वर व्यवहार करत आहे. यामध्ये, कॉल पर्यायाचा खरेदीदार करार संपण्याच्या दिवशी टाटा मोटर्सचे शेअर्स ₹ 200 वर विकण्याचा अधिकार खरेदी करतो.

यासाठी तो कॉन्ट्रॅक्ट विक्रेत्याला प्रीमियमची रक्कम देतो.

प्रीमियमची रक्कम गोळा केल्यानंतर, 200 पर्यंत कराराची खरेदी कराराच्या विक्रेत्याचे बंधन आहे.

समजा, कालबाह्य तारखेला, टाटा मोटर्सचे शेअर्स ₹ 175 पर्यंत पोहोचले, तर कॉन्ट्रॅक्ट खरेदीदार कॉन्ट्रॅक्ट विक्रेता टाटाचे शेअर्स 200 मध्ये विकण्याचा अधिकार वापरू शकतो.

अशा प्रकारे, कराराचा खरेदीदार प्रति शेअर 25 रुपयांचा नफा मिळवू शकतो.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

जर टाटा मोटर्सच्या शेअरची किंमत ₹ 200 वरून ₹ 220 पर्यंत वाढली तर करार वाचलेल्याला फायदा होतो.

या प्रकरणात, कराराच्या खरेदीदाराला त्याच्या प्रीमियमच्या रकमेचे नुकसान सहन करावे लागेल, जे कराराच्या विक्रेत्याकडे आहे.

Options मधील Concepts.

1. Strike Price - म्हणजे अशी किंमत ज्यावर आपण Option चे कॉन्ट्रॅक्ट Buy किंवा sell करतो.

2. Underlying Price - ज्या शेअर वर किंवा Securities वर तुम्ही option Trading करणार आहात त्याची किंमत, समजा तुम्ही Reliance चा शेअर वरील Options contract खरेदी करणार आहात तर Reliance च्या शेअर ची किंमत हि त्या contract ची Underlying Price असते.

3. Index Option - तुम्ही शेअर बाजारातील Index वर देखील Options ट्रेडिंग करू शकता त्याला आपण Index Options असे म्हणतो Index जसे कि Nifty, Bank Nifty, Financial Services इत्यादी.

4. Stock Options - तुम्ही शेअर बाजारातील वेगवेगळ्या options वर ट्रेडिंग करू शकतो, त्याला stock Options असे म्हणतात, उदा. Reliance, TCS, HDFC Bank इत्यादी.

5. Premium - जेव्हा तुम्ही options ला खरेदी करता तेव्हा तुम्हाला काही रक्कम भरावी लागते त्याला आपण प्रीमियम असे म्हणतो, प्रीमियम हा फक्त Options Buyer लाच असतो, तर Option Seller ला इथे Margin भरावे लागते.

6. Margin Option Seller - कोणताही option Sell करण्यासाठी जी सुरवातीची रक्कम भरावी लागते त्यास आपण Margin असेल म्हणतो.

7. Lot - शेअर्स मध्ये जसे आपण एक शेअर देखील खरेदी शकतो तसे इथे करता येत नाही तर इथे तुम्हाला कमीत कमी शेअर्स घ्यावे लागतात त्याला Lot असे म्हणतात, प्रत्येक शेअर

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

आणि इंडेक्स Options चा Lot हा वेगवेगळा असतो, उदा. Nifty चा एक लॉट हा 50 शेअर्स चा आहे, तर Reliance चा एक लॉट हा 250 शेअर्स चा. 8. Expiry - प्रत्येक Options Contract ची वैधता असते म्हणजेच याला आपण ठरावीक वेळेपर्यंतच आपल्याकडे ठेवू शकतो, Expiry हे शेवटच्या गुरुवारी असते. Stock options साठी फक्त Monthly Expiry असते त्याउलट Index Options Weekly 3 Monthly अशा दोन Expiry असतात.

Strike Price आणि त्याचे प्रकार

तुम्ही ज्या किमतीचा Option खरेदी करता किंवा विकता त्याला Strike Price असे म्हणतात, Strike Price चे शेअर च्या किमतीवरून तीन प्रकार पडतात ते म्हणजे

1. In The Money (ITM)
2. At The Money (ATM)
3. Out of The Money (OTM),

आता या तीनही प्रकारांना समजून घेऊयात.

तर हे प्रकार समजून घेण्याआधी Underlying Asset Price काय आहे आपल्याला माहित पाहिजे, म्हणजेच काय कि तुम्ही ज्या शेअर किंवा Index वर Option Trading वर खरेदी किंवा विक्री करणार आहोत त्याची किंमत, 3 प्रकार समजून आपण एक शेअर घेऊ Reliance आणि त्या शेअर ची किंमत आहे 2500

1. At The Money (ATM) - शेअर ची जी किंमत आहे त्याच strike Price चा Option Buy किंवा Sell करणे म्हणजे ATM, यालाच आपण At The Money Option Buy किंवा Sell केला असे म्हणून शकतो.

उदा. जर तुम्ही 2500 किमतीच्याच strike Price वर Call Buy केलं तर तो झाला आपला At The Money Option.

2. In The Money (ITM) - जेव्हा आपण शेअर च्या किमतीपेक्षा कमी किमतीचा Strike Price निवडतो तेव्हा त्याला आपण In The Money Option असे म्हणतो, शब्दशहा अर्थ घेतला तर Money च्या आत म्हणजेच मुख्य शेअर किमतीपेक्षा कमी. उदा. समजा तुम्ही 2500 पेक्षा कमी किमतीची Strike Price निवडली तर ती झाली ITM Option, 2400,

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

2300 ह्या Strike Price जर तुम्ही निवडल्या तर त्या In The Money Strike Price समजल्या जातात.

3. Out of The Money (OTM) - जेव्हा आपण शेअर च्या किमतीपेक्षा जास्त किमतीची strike Price निवडतो तेव्हा त्याला OTM असे म्हणतो, शब्दशहा अर्थ घेतला तर Money च्या बाहेर म्हणजेच मुख्य शेअर किमतीपेक्षा जास्त.

उदा. जट तुम्ही 2500 जास्त किमतीची Strike Price निवडली तर ती झाली OTM Option, 2600, 2700 ह्या Strike Price जर तुम्ही निवडल्या तर त्या Out of The Money Strike Price समजल्या जातात.

Premium कसा ठरवला जातो

- तर जेव्हा तुम्ही CALL किंवा PUT Option Buy करता तेव्हा तुम्हाला प्रीमियम म्हणजेच एक ठराविक रक्कम भारवी लागते, हा प्रीमियम कोणकोणत्या किमतीपासून बनतो ते पाहूयात.

Premium = Intrinsic Value - Time Value

- कोणत्याही शेअर ची Intrinsic Value काढण्याचा देखील एक Formula आहे, Call Option साठी जो Formula आहे तो म्हणजे Intrinsic Value = Spot Price - Strike Price तसेच Put Options साठी जो Formula आहे तो म्हणजे Intrinsic Value = Strike Price - Spot Price.
- Spot म्हणजे शेअर ची मूळ किंमत अन Strike Price म्हणजे तुम्ही ज्या strike Price चा Option Buy केलाय तो.
- Time Value म्हणजेच आपण जो Option Contract खरेदी केला आहे तो Expire व्हायला किती वेळ आहे त्याची किंमत.
- फक्त ITM म्हणजेच In The Money Strike Price Contract I Intrinsic Value असते, अन ज्यां ITM Contract ना Intrinsic Value असते ते Contract आपल्याला महाग भेटतात किंवा त्याची किंमत हि जास्त असते. ITM Strike Price चे प्रीमियम जास्त असण्याचं कारण म्हणजे त्यात Intrinsic Value असते.

उदा. आत्तापर्यंत आपण जे काही शिकलो त्याच उदाहरण पाहूयात, आता सध्या Reliance Industries च्या शेअर ची किंमत हि 2404 आहे आता याचे तीनही Calls च्या किमती पाहूयात. (17 डिसेंबर)

Reliance 2400 ATM - 62

Reliance 2300 ITM - 136

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

Reliance 2500 OTM - 22

तर तुम्ही पाहू शकता कि Reliance चा ATM कॉल हा 62 हा ITM म्हणजेच In The Money Call पेक्षा कमी आहे अन OTM ज्यात Intrinsic Value नसते तो सर्वात कमी आहे.

वरील जी माहिती आपण पहिली ती Call साठी होती, त्याच्या उलट ज्या किमती आहेत त्या PUT साठी आहेत. म्हणजेच जे call साठी ITM आहेत ते PUT साठी OTM होतील अन त्याउलट CALL साठी OTM आहेत त्या PUT साठी ITM होतील अन ATM दोघांसाठी समान राहिल.

ऑप्शन ग्रीक म्हणजे काय ?

डेरिव्हेटिव्ह प्रकारातील ऑप्शन मग तो कॉल असो की पुट याच्या किमतीमध्ये (प्रीमियम) मध्ये बदल घडवून आणणारे घटक म्हणजेच ऑप्शन ग्रीक होय. ही आपल्या मायबोलीत समजेल अशी व्याख्या केलेली आहे यामध्ये तांत्रिक बाज टाळण्याचा जाणीवपूर्वक प्रयत्न केलेला आहे. कॅन्डलस्टिक प्रकरण आठवते का त्याची नावे कशी अनाकलनीय जपानी भाषेतील होती, तशीच ऑप्शनच्या प्रीमियम मध्ये बदल घडवणाऱ्या या घटकांची नावे संज्ञा या ग्रीक भाषेत आहेत. म्हणूनच याचे नावही **ऑप्शन ग्रीक** असेच आहे. यावरही जर संकल्पना समजली तर याला तुम्ही तुमच्या मनाप्रमाणे हवे ते नाव ठेवा त्यात काय आहे ? ही नावे पाहून घाबरू नका कारण आता जी नावे समोर येणार आहेत त्यांनी शाळा कॉलेजमध्ये असताना खूप त्रास दिलाय आणि हे आता पुन्हा गणिताची आठवण करून देतील आणि हो थोडेफार गणितीय आकडेमोडेसाठी ही तयार व्हा !

ऑप्शन ग्रीक चे किती प्रकार आहेत ?

एकूणच पाच ऑप्शन ग्रीक आहेत. यातील प्रत्येकाचे काम आणि त्याचा ऑप्शन प्रीमियम वरती होणारा परिणाम ही वेगवेगळा आहे.

1. डेल्टा (DELTA)
2. गॅमा (GAMMA)
3. थिटा (THETA)
4. वेगा (VEGA)
5. रो (RHO)

आता आपण यातील प्रत्येकाची सविस्तर माहिती पाहूया.

ऑप्शन ग्रीक डेल्टा (OPTION GREEK DELTA)

अंडरलाईन अॅसेट म्हणजेच स्टॉक किंवा इंडेक्स यांच्या किमतीमध्ये होणाऱ्या बदलानुसार त्यांच्या विशिष्ट स्ट्राईक प्राईस च्या ऑप्शन प्रीमियम मध्ये किती बदल होऊ शकतो हे दर्शविण्याचे काम डेल्टा करत असतो.

- डेल्टाची किंमत ही 0 ते १ यामध्ये असते.
- कॉल साठी डेल्टा हा पॉझिटिव्ह असतो तर पुट साठी डेल्टा हा निगेटिव्ह असतो परंतु त्याचा परिणाम हा एकसारखाच असतो.

आता हे सर्व आपण एका उदाहरणावरून समजून घेऊ हे उदाहरण लक्षात असू द्या बाकी सर्व ग्रीक्स साठी आपण याच उदाहरणाचा संदर्भ घेणार आहोत.

समाजा आता निफ्टीचा भाव १८००० आहे आणि तुमच्या अॅनालिसिस नुसार निफ्टी १८१०० पर्यंत जावू शकते. यानुसार तुम्ही १८००० या ATM (AT THE MONEY) स्ट्राईक प्राईस चा कॉल ऑप्शन १०० या प्रिमियम ला खरेदी केला ज्याचा डेल्टा ०.५० एवढा आहे. आता तीन शक्यता निर्माण होतात.

1. अॅनालिसिस नुसार निफ्टी १८१०० ला जाईल .
2. अॅनालिसिस च्या विरुद्ध निफ्टी १७९०० जाईल .
3. निफ्टी मध्ये कोणताही बदल होणार नाही आणि निफ्टी १८००० लाच कायम राहिल.

शक्यता १ : निफ्टी ने १८००० ते १८१०० हा १०० पॉईंट चा प्रवास केला आहे म्हणजे तुमच्या कॉल च्या दिशेने मुव्हमेंट झाली आहे. १८००० CE याची किंमत १०० आणि डेल्टा ०. ५० यानुसार

$$\text{वाढ} = १०० \times ०.५०$$

$$= ५०$$

$$\text{एकुण किंमत} = \text{प्रीमियम} + \text{वाढ}$$

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

$$१०० + ५० = १५०$$

म्हणजेच सुरवातीला १०० असणारे प्रीमियम आता १५० झाले म्हणजे ऑप्शन खरेदीदाराला ५० पॉईंट चा नफा झाला. हा नफा लॉट साइज नुसार मोजायचा असतो हे मागील लेखात आपण पहिले.

शक्यता २ : निफ्टी ने १८००० ते १७९०० हा १०० पॉईंटचा तुमच्या कॉल च्या विरुद्ध दिशेने प्रवास केलेला आहे म्हणजे यात आता होणारे नुकसान किती असेल.

ऑप्शन च्या प्रिमियम मध्ये होणारी घट = अंडरलायिंग अॅसेट ची स्ट्राईक प्राईस च्या विरुद्ध दिशेने झालेली मुव्हमेंट X स्ट्राईक प्राईस चा डेल्टा

$$\text{प्रीमियम घट} = १०० \times ०.५०$$

$$\text{घट} = ५०$$

एकुण किंमत = सुरवातीचे प्रीमियम – घट

$$= १०० - ५०$$

$$= ५०$$

म्हणजेच सुरवातीला १०० असणारे प्रीमियम आता ५० झाले म्हणजे ऑप्शन खरेदीदाराला ५० पॉईंटचे नुकसान झाले.

शक्यता ३: यामध्ये निफ्टी मधे कोणताही बदल झाला नाही त्यामुळे डेल्टा नुसार ऑप्शन प्रीमियम मध्ये कोणताही बदल होणार नाही.

वरून समजलेच असेल कि डेल्टा हा ऑप्शन खरेदी करणाऱ्यास अगोदरच ही माहिती पुरवत असतो कि अंडरलाईन अॅसेट ची किंमत ज्याप्रकारे बदलते (वाढ किंवा घट) त्यानुसार ऑप्शन मध्ये कसा बदल होणार आहे. वरती सांगितलेल्या पद्धतीनेच पुट ऑप्शन मध्ये सुद्धा होणारी वाढ किंवा घट काढता येते त्याअगोदर कॉल आणि पुट मधील मुळ फरक समजून घ्या. **डेल्टा विषयी काही महत्वाच्या बाबी कॉल ऑप्शन मध्ये डेल्टा हा सकारात्मक (+) असतो.**

- पुट ऑप्शन मधे डेल्टा हा नकारात्मक (-) असतो.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

- ITM स्ट्राईक प्राईस चा डेल्टा १ च्या जवळ पोहचत असलेला पाहायला मिळतो.
- सर्वसाधारण पणे ATM स्ट्राईक प्राईस चा डेल्टा हा ०.५० च्या आसपास असतो.
- OTM स्ट्राईक प्राईस चा डेल्टा ० च्या जवळ जात असतो.

ऑप्शन खरेदीदाराने शक्यतो ०.५० च्या जवळचा डेल्टा निवडायचा असतो कारण तो ACCELERATION म्हणजे वेगाने वाढण्यास अनुकूल स्थितीमध्ये काम करत असतो . जास्त OTM चा डेल्टा जो शून्य (०) च्या जवळ गेलेला असतो तो जवळ जवळ मृतप्राय झालेला असतो त्यामुळे त्या स्ट्राईक प्राईस च्या प्रीमियम मधे वाढ होण्याची शक्यता कमी असते. तर याउलट जास्त ITM चा डेल्टा हा स्थिर झालेला असतो.

ऑप्शन ग्रीक गॅमा (OPTION GREEK GAMMA)

अंडरलाईन अॅसेट च्या अनुषंगाने डेल्टा मध्ये जो बदल होतो, त्या डेल्टाच्या बदलाचा दर म्हणजे गॅमा होय. ही झाली व्याख्या हे आपण पुन्हा एकदा वरील उदाहरणाच्या सहाय्याने समजून घेऊ. वरील उदाहरणांमध्ये १८००० या एट द मनी (ATM) स्ट्राईक प्राईस चा कॉल आपण खरेदी केलेला होता, ज्याचा डेल्टा ०.५० होता. त्यानंतर निफ्टीचा प्रवास १८१०० पर्यंत झाला , म्हणजेच १८००० चा कॉल जो पूर्वी

एॅट द मनी (ATM) तो आता इन द मनी (ITM) झाला आहे. म्हणजे त्याचा डेल्टाही ०.५० वरून वाढवू वरती गेला असेल. आता हा डेल्टा ०.५० वरून कुठपर्यंत आणि कसा जाईल हे ठरवण्याचं काम गॅमा करत असतो. म्हणजेच अंडरलाईन अॅसेट इथे निफ्टी मध्ये जेवढी वाढ होईल आणि त्यावेळेस असणारा गॅमा यांच्या परस्पर संबंधाने डेल्टा मध्ये वृद्धी किंवा घट होत असते. जसे डेल्टा हा ऑप्शन प्रीमियमच्या वाढीस किंवा घटीस कारणीभूत असतो त्याचप्रमाणे

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

गॅमा हा डेल्टा च्या वाढीस किंवा घटीस कारणीभूत असतो आता वरील उदाहरणातील नफा तोटा पुन्हा मांडून पाहू. आता त्यामध्ये गॅमा 0.0020 आहे असे समजूयात.

$$\begin{aligned}\text{डेल्टा बदल दर} &= \text{अंडरलाईन अॅसेट मधे होणारा बदल} \times \text{गॅमा} \\ &= 100 \times 0.002\end{aligned}$$

$$\text{डेल्टा बदल दर} = 0.2$$

१८१०० येथे १८००० कॉल चा डेल्टा = सुरवातीचा डेल्टा (0.40) + डेल्टा बदल (0.2) = 0.6
फक्त डेल्टा विचारात घेतला तर अंडरलाईन अॅसेट (इथे निफ्टी) मधे १०० पॉईंट चा बदल झाला तर ऑप्शन प्रीमियम मधे ५० पॉईंट चा बदल होणार होता. परंतु जेव्हा डेल्टा बरोबर गॅमा चाही विचार केला गेला तेव्हा ऑप्शन प्रीमियम मधे होणारा बदल हा ७० पॉईंट चा असेल.

- जर अंडरलायिंग अॅसेट चा प्रवास ऑप्शन स्ट्राईक प्राईस च्या दिशेने होत असेल तर गॅमा मुळे होणारा बदल हा सकारात्मक असतो.
- जर अंडरलायिंग अॅसेट चा प्रवास ऑप्शन स्ट्राईक प्राईस च्या विरुद्ध दिशेने होत असेल तर गॅमा मुळे होणारा बदल हा नकारात्मक असतो. म्हणजे दुसरी शक्यता मधे डेल्टा हा $0.40 - 0.2 = 0.30$ असेल.
- डेल्टा आणि गॅमा ने ऑप्शन किमती काढण्यासाठी अगोदर टेक्निकल अॅनालिसिस विषयी सविस्तर माहिती असणे खूप गरजेचे आहे.

ऑप्शन ग्रीक थिटा (OPTION GREEK THETA)

जर इतर सर्व घटक स्थिर असतील तर एखाद्या ऑप्शनचा प्रीमियम प्रत्येक दिवसागणिक किती कमी करावा हे ठरवण्याचे काम थिटा करत असतो. यालाच **टाईम डिके** असे म्हणतात. (वेळेनुसार ऑप्शन ची किंमत कमी होत जाणे.)

- जरी अंडरलाईन अॅसेटमध्ये काहीही बदल झाला नाही, तरीही त्याचा डेरिव्हेटिव्ह म्हणजे ऑप्शन चा प्रीमियम एक्सपायरीच्या अनुषंगाने कमी कमी होत जाऊन

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तुत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

एक्सपायरीच्या दिवशी फक्त इंट्रेन्सिक व्हॅल्यू शिल्लक राहते. हे संपूर्ण काम थिटा करत असतो . आता हे इंट्रेन्सिक व्हॅल्यू आणि व्हॅल्यू हे समजून घेण्यासाठी तुम्हाला अगोदरचे दोन्ही भाग समजून घ्यावे लागतील.

- अगदी सोप्या भाषेत सांगायचं म्हटलं तर थिटा हे तुमच्या ऑप्शनच्या प्रीमियमला लागलेली वाळवी आहे. जे सतत तुमच्या ऑप्शनच्या प्रीमियमला म्हणजेच किमतीला कमी करत असते.
- वरील उदाहरणात आपण ज्या तीन शक्यता पाहिल्या होत्या त्यातील तिसरी शक्यता ज्यावेळेस असेल त्यावेळेस डेल्टा आणि गॅमा कितीही असला तरी ऑप्शन चा प्रीमियम काही प्रमाणात कमी होईल ही सर्व थिटाची करामत असते.
- एक्सपायरीच्या दिवशी सर्व आउट ऑफ द मनी (OTM) ऑप्शनचा प्रीमियम शून्य (0) केला जातो आणि इन् द मनी (ITM) ऑप्शन चा प्रीमियम फक्त इंट्रेन्सिक व्हॅल्यू इतकाच शिल्लक राहतो.
- जसे डेल्टा आणि गॅमा हे ऑप्शन खरेदीदाराचे (OPTION BUYER) सहाय्यक असतात याउलट थिटा हा ऑप्शन विक्रेत्याच्या (OPTION SELLER) बाजूने असतो.

ऑप्शन ग्रीक वेगा (OPTION GREEK VEGA)

अंडरलायिंग ॲसेट मधील अस्थिरतेमुळे (VOLATILITY) ऑप्शन प्रिमियम मध्ये किती बदल होऊ शकतो हे ठरविण्याचे काम वेगा करत असतो. OPTION CHAIN मध्ये तुम्हाला IV विषयी माहिती मिळेल.

- वरती आकृती मध्ये सूचित केल्याप्रमाणे वेगा हा बाह्य घटकांवर अवलंबून असतो.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

- अस्थिरता जितकी जास्त तितकाच वेगा जास्त असतो आणि त्यामुळे ऑप्शन किंमत ही त्याप्रमाणात वाढलेली असते.
- अस्थिरता जितकी कमी तितकाच वेगाही कमी, त्यामुळे ऑप्शन किंमत ही त्याप्रमाणात कमी झालेली असते.
- जास्त वेगा असणे हे ऑप्शन विक्रेत्याला (OPTION SELLER) ला फायदेशीर असते कारण काही काळासाठी त्यांना विक्री जास्त प्रीमियम मिळतात.
- कमी वेगा असणे हे ऑप्शन खरेदीदार (OPTION BUYER) साठी लाभदायक असते.

Implied Volatility (IV) & VIX ?

जेव्हा आपण Option Chain Analysis करतो तेव्हा त्यामध्ये तुम्ही IV म्हणजेच Implied Volatility हे पाहिलं असेल तर आज आपण याच टॉपिक वर बोलणार आहोत कि नक्की IV काय आहे अन त्याचा Option Trading मध्ये उपयोग कसा करायचा.

Implied Volatility म्हणजे काय ?

पुढील एका वर्षात विशिष्ट strike Price मध्ये किती टक्के ची वाढ किंवा घट होते हे सांगण्याचं काम म्हणजे Implied Volatility.

कोणत्याही शेअर किंवा Index च्या Strike Price ची IV जेव्हा वाढते तेव्हा त्या Strike Price चा प्रीमियम हा वाढत असतो. अन याउलट जर IV कमी होत असेल तर शेअर मधील Movement कमी होते अन प्रीमियम देखील कमी असतो.

जेव्हा IV ची किंमत पाहिली जाते तेव्हा ती ATM म्हणजेच At The Money Contract ची पाहिली जाते. Implied Volatility मुळे आपल्याला मार्केट मध्ये Movement येईल कि नाही याचे अनुमान लावता येते.

VIX (Volatility Index) - ज्याप्रकारे Implied Volatility (iv) Options मधील Contract ची Volatility सांगते त्याचप्रमाणे VIX आपल्याला Overall मार्केट ची Volatility सांगते. जर VIX ची किंमत 15 असेल तर पुढील एका वर्षात मार्केट 15% वर किंवा खाली जाईल असे सांगितले जाते.

VIX च्या किंमती तुम्हाला Google किंवा - आपल्या Trading अकाउंट मध्ये पाहायला मिळेल. - VIX हा जर 30 पेक्षा जास्त असेल तर - यामध्ये Market शक्यता असते. Crash होण्याची

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

जेव्हा कोरोना भारतात आला होता तेव्हा या VIX ची किंमत 80 पर्यंत गेली होती अन त्यानंतर मग मार्केट Crash झाले होते. 'जेव्हा कधी Market मध्ये Uncertainty - म्हणजेच अनिश्चितता येते, किंवा मार्केट मध्ये भीतीच वातावरण तयार होते अशावेळी India VIX ची किंमत वाढते.

Stock Options Chain Analysis साठी मुख्य

संकल्पना !

Derivative – एक इन्स्ट्रुमेंट आहे जे निर्दिष्ट मालमत्तेवरून त्याचे मूल्य मिळवते. हा एक करार आहे जो दोन लोकांमध्ये होतो.

Option Contract – डेरिव्हेटिव्हचा एक प्रकार आहे. हे दोन प्रकारचे आहेत, कॉल (CE) आणि पुट (PE) पर्याय करार खरेदीदार आणि विक्रेता यांच्यात होतो. ऑप्शन कॉन्ट्रॅक्ट खरेदीदाराला हक्क देतो परंतु एखाद्या विशिष्ट तारखेला निर्दिष्ट स्ट्राइक किंमतीवर अंतर्निहित मालमत्ता खरेदी किंवा विक्री करण्याचे बंधन नाही.

Premium – कॉल किंवा पुट ऑप्शन कॉन्ट्रॅक्ट बुक करण्यासाठी दिलेली रक्कम आहे. ही रक्कम विक्रेत्याने ठरवली आहे.

Strike Price – विशिष्ट derivative contract वापर केला जाऊ शकतो अशी किंमत आहे.

Expiry Date – Option Contract कालबाह्य होण्याची तारीख आहे. साधारणपणे प्रत्येक पर्यायाचा करार दर महिन्याच्या शेवटच्या गुरुवारी संपतो. कालबाह्यतेच्या आधारावर, पर्याय कराराचे 3 गटांमध्ये वर्गीकरण केले आहे, चालू पर्याय करार (जवळची मुदत), मध्य पर्याय करार (मध्यम समाप्ती), फार पर्याय करार (दूरची मुदत). उदाहरणार्थ, जर एखाद्या करारासाठी सर्वात जवळची मुदत मार्चच्या शेवटच्या गुरुवारी असेल, तर मध्य कालबाह्यता एप्रिलच्या शेवटच्या गुरुवारी असेल आणि आतापर्यंतची मुदत मे महिन्याच्या शेवटच्या गुरुवारी असेल. कराराची मुदत संपल्यानंतर, पुढील महिन्यासाठी नवीन करार तयार केला जातो. खरेदीदार किंवा विक्रेता म्हणून, तुम्ही मुदत संपेपर्यंत करार धारण करू शकता.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

त्यानंतर तुम्ही खरेदी किंवा विक्री न केल्यास कराराची मुदत संपेल आणि तुम्ही प्रीमियमची रक्कम गमावाल.

Call option contract – एक करार आहे जो खरेदीदारास हक्क देतो परंतु मालमत्ता खरेदी करण्याचे बंधन नाही. मालमत्ता बुक करण्यासाठी विक्रेत्याला प्रीमियम रक्कम भरणे आवश्यक आहे. उदाहरणार्थ, खरेदीदाराने 20 रुपयांच्या प्रीमियमसाठी बुक केल्यावर कराराची स्ट्राइक किंमत रु. 150 आहे. आता, एका महिन्यानंतर मालमत्तेची किंमत रु. 200 पर्यंत वाढल्यास, खरेदीदार पुढे जाऊन खरेदी करू शकतो आणि प्रीमियम वजा करून रु. 30 चा नफा बुक करू शकतो. समजा किंमत 100 रुपये कमी झाली तर खरेदीदार खरेदी करण्यास बांधील नाही. येथे खरेदीदार केवळ प्रीमियमची रक्कम गमावण्यासाठी उभा आहे. हे कॉल ऑप्शन कॉन्ट्रॅक्ट (खरेदी करण्याचा अधिकार) म्हणून ओळखले जाते.

Put option contract – एक करार आहे जो खरेदीदाराला हक्क देतो परंतु मालमत्ता विकण्याचे बंधन नाही. मालमत्ता बुक करण्यासाठी विक्रेत्याला प्रीमियम रक्कम भरणे आवश्यक आहे. उदाहरणार्थ, जेव्हा खरेदीदाराने ती रु.20 च्या प्रीमियमसाठी बुक केली तेव्हा कराराची स्ट्राइक किंमत रु. 200 आहे. आता, एका महिन्यानंतर मालमत्तेची किंमत रु. 150 पर्यंत कमी झाल्यास, खरेदीदार मालमत्ता विकू शकतो आणि प्रीमियम वजा करून रु. 30 चा नफा बुक करू शकतो. समजा किंमत रु.300 पर्यंत वाढली तर किंमत वाढल्यामुळे खरेदीदार मालमत्ता विकण्यास बांधील नाही. येथे खरेदीदार केवळ प्रीमियमची रक्कम गमावण्यासाठी उभा आहे. याला पुट ऑप्शन कॉन्ट्रॅक्ट (विक्रीचा अधिकार) असे म्हणतात.

ATM, ITM, OTM – मालमत्तेच्या अंतर्निहित किमतीवर आधारित, ऑप्शन्स कॉन्ट्रॅक्ट्सचे इन द मनी (ITM), AT द मनी (ATM) आणि आउट ऑफ द मनी (OTM) असे वर्गीकरण केले जाऊ शकते. जर स्ट्राइक प्राईस बाजारभावापेक्षा कमी असेल तर ते ITM आहे, जर स्ट्राइक किंमत बाजारभावाच्या समान असेल तर ते ATM आहे आणि जर स्ट्राइक किंमत बाजारभावापेक्षा जास्त असेल तर ते OTM आहे.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

ऑप्शन्स ट्रेडिंगमध्ये, कॉन्ट्रॅक्ट्सची खरेदी किंवा विक्री भागांमध्ये केली जाते. उदाहरणार्थ, एका करारात 100 शेअर्स असतील. म्हणून, तुम्ही नेहमी कराराच्या संख्येनुसार खरेदी किंवा विक्री करता आणि प्रत्येक कराराच्या समभागांच्या संख्येनुसार नाही.

F&O मध्ये कसे ट्रेड कराल?

आता मुख्य प्रश्न तो म्हणजे सगळ्या गोष्टी आपण शिकलो पण याचा उपयोग कसा कटायचा म्हणजेच या सर्व गोष्टीचा उपयोग करून ट्रेडिंग कशी करायची.

तर Options Trading मध्ये आपण Stock Options and Index Options या दोन्ही मध्ये ट्रेडिंग करू शकतो. यासाठी

तुम्हाला शेअर किंवा इंडेक्स वाढणार कि कमी होणार हे माहिती पाहिजे, कारण हे माहित असेल तेव्हाच तुम्ही यातून Call किंवा PUT मध्ये Buying आणि selling करू शकता.

आता शेअर वाढणार कि कमी होणार हे आपल्याला कस कळणार?

- तर यासाठी आपल्याला Technical Analysis, Price Action, आणि बऱ्यापैकी Fundamentals ची माहिती हवी जेणेकरून आपण शेअर किंवा इंडेक्स वाढेल कि कमी होईल याचा अंदाज लातू शकतो.
- तर Technical Analysis आणि Price Action वर आपली एक ईबुक आहे ती खरेदी करून तुम्ही त्यातून या गोष्टी शिकू शकता, कारण Options Trading मध्ये जर तुम्हाला शेअरचा किंवा Index चा Directional View माहित नसेल तर Trading करण्यास अवघड जाईल अन या गोष्टी तुम्ही न शिकता लगेच Options Trading मध्ये तर याला आपण जुगार म्हणू शकतो, त्यामुळे आधी या गोष्टी शिका अन मगच पुढे options Trading चालू करा.

Directional View कसा शोधू शकतो ?

यासाठी तुम्ही support Resistance, Trendline, Indicators,

Candlesticks & Chart Patterns उपयोग करून Directional View ठरवू शकता.

यामध्ये सगळ्या गोष्टी एकाच वेळी नका वापरू तर 2-3 गोष्टींनी जी आपल्याला confirmation दिल तरी आपल्यासाठी चांगलं आहे.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

उदा. समजा Reliance चा शेअर हा Support Zone पाशी आहे, अन त्यामध्ये शेअर कितीसोबत Volume पण वाढताना दिसत आहे अशा वेळेस तुम्ही अंदाज लावू शकता कि तो शेअर वर जाऊ शकतो अन त्याउलट जर एखादा शेअर Resistance Zone पाशी आहे अन त्यामध्ये शेअर ची किंमत खाली पडायला म्हणजेच कमी व्हायला लागली आहे सोबत Volume देखील वाढत आहे तर अशावेळेस शेअर अजून खाली पडू शकतो असा आपण अंदाज लावू शकतो.

Directional View कळाल्यानंतर पुढे काय ?

आता इथे गरज पडते ती म्हणजे आपण जे काही या ईबुक मधून शिकलो आहोत ते वापरण्याची, यामध्ये आपल्या View नुसार आपण Call किंवा Put Buy किंवा Sell करू शकतो.

उदा. Reliance चा शेअर पुढील आठवड्यात वाढू शकतो असा तुमचा अंदाज आहे, मग तुम्ही खालील दोन पैकी कोणतीही एक गोष्ट करू शकता.

1. Reliance industries चा CALL खरेदी करू शकता. किंवा

2. Reliance Industries T PUT Short म्हणजेच Sell करू शकता.

यामध्ये तुमच्याकडे किती पैसे आहेत यावरून तुम्ही वरील पैकी कोणताही पर्याय निवडू शकता, Strike Price निवडताना तुम्हाला Low Theta असलेले contract निवडायचे कारण Theta कमी असेल 24 तेव्हाच तुम्ही जास्त पैसे कमवू शकता. तुमचा अंदाज म्हणजेच Directional View बरोबर आला तर तुम्ही या दोन्ही ठिकाणी पैसे कमवू शकता.

आता याउलट जर तुम्हाला Reliance Industries चा शेअर खाली पडेल असे वाटत असेल तर तुम्ही खालील दोन पर्यायांपैकी कोणताही एक पर्याय निवडू शकता.

1. PUT ला खरेदी करा म्हणजेच Buy करा.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

2. Call ला विका म्हणजेच Sell करा.

यातपण तुमचा अंदाज बरोबर असेल तर तुम्ही यातून पैसे कमवू शकता, अन जर अंदाज चुकला अन तुम्ही option Buyer असाल ता तुमचा Maximum Loss हा तुम्ही भरलेला Premium आणि Option Seller असाल तर इथे जास्तीत जास्त Loss म्हणजेच नुकसान होऊ शकते.

Option Buying Vs Option Selling

Options Buying चे फायदे :-

ऑप्शन्स तुम्हाला लिव्हेरेजिंगची शक्ती देतात, कारण मर्यादित भांडवलात एखादी व्यक्ती मोठी चाल चालवण्यास सक्षम असते.

येथे जोखीम भरलेल्या प्रीमियमच्या ट्यून्शी आहे. म्हणा, जर कोणी 40 चा प्रीमियम भरून निफ्टी कॉल पर्याय विकत घेत असेल. आणि निफ्टी लॉटमध्ये 75 युनिट्स असतात. म्हणून, एकूण भरलेला प्रीमियम $40 \times 75 = \text{रु. } 3,000$. तर, रु.चा प्रीमियम भरून. 3000 एक पूर्ण चाल चालविण्यास सक्षम आहे.

पर्याय खरेदीदारास केवळ प्रीमियम भरून अमर्यादित नफा कमविण्याची संधी असते आणि तोटा गुंतवलेल्या प्रीमियमपुरताच मर्यादित असतो.

Option Selling चे फायदे :-

हे समजून घेण्यासाठी, आपण पर्याय कॉन्ट्रॅक्ट्स एक्स्पायरी कडे सरकणारी परिस्थिती समजून घेऊया:

जेव्हा स्पॉटची किंमत कालबाह्यतेच्या वेळी स्ट्राइक किंमतीच्या वर जाते, तेव्हा इन द मनी पर्याय संपतो. पर्याय खरेदीदार नफा मिळवतात आणि पैसे कमवतात.

जेव्हा स्पॉट किंमत कालबाह्यतेच्या वेळी स्ट्राइक किंमतीच्या जवळ किंवा जवळ असते, तेव्हा पर्याय संपुष्टात येतो. पर्याय विक्रेता त्याच्या उत्पन्नाच्या रूपात प्राप्त झालेला प्रीमियम कमावतो कारण कराराची मुदत खरेदीदारासाठी व्यर्थ ठरते.

जेव्हा स्पॉट किंमत कालबाह्यतेच्या वेळी स्ट्राइकच्या खाली असते, तेव्हा पर्याय संपुष्टात येतो. ऑप्शन्स विक्रेते मिळकत म्हणून मिळालेला प्रीमियम कमावतात कारण कराराची मुदत खरेदीदारासाठी निरुपयोगी ठरते.

Options Trading Strategies

Options Trading Strategies for Beginners :-

#1 – Short Put :-

थोडक्यात सांगायचे तर, ऑप्शन्स ट्रेडरची अपेक्षा आहे की अंतर्निहित स्टॉकची किंमत कालबाह्यतेच्या तारखेला स्ट्राइक किमतीच्या खाली जाईल. आणि तसे झाल्यास, पर्यायधारक तो स्टॉक खरेदी करतो. ही एक अशी रणनीती आहे जी व्यापाऱ्याला कमी किमतीत स्टॉक मिळवण्याची सोय करते.

#2 – Long Call :-

लॉंग कॉल ऑप्शन्स ट्रेडिंगचा अवलंब उत्साही गुंतवणूकदार करतात ज्यांना असे वाटते की भविष्यात स्टॉक किंवा निर्देशांकाची किंमत वाढेल-सामान्यतः नऊ महिन्यांच्या आत. मर्यादित नकारात्मक जोखमीसह वरची क्षमता कॅप्चर करण्याचा कॉल खरेदी करणे हा एक उत्कृष्ट मार्ग असू शकतो, म्हणजे, पर्याय धारकाच्या प्रीमियमच्या मर्यादितपर्यंत. परंतु जर मार्केटमध्ये वाढ झाली तर संभाव्य परतावा अमर्यादित आहे.

#3 – Long Put :-

येथे, पर्याय धारकाला येत्या नऊ महिन्यांत (कालबाह्यता तारीख) स्टॉकची किंमत किंवा निर्देशांक खाली जाण्याची अपेक्षा आहे. अशा प्रकारे, सुरक्षा किंवा निर्देशांकाच्या मंदीच्या हालचालीवर पैज आहे.

#4 – Covered Call :-

कव्हर केलेल्या कॉलमध्ये, विक्रेत्याकडे आधीपासूनच अंतर्निहित सुरक्षितता आहे, तो उत्साही गुंतवणूकदाराला कॉल पर्याय लिहितो आणि स्टॉकच्या किमतीत थोडीशी वाढ गृहीत धरतो. स्टॉक जेव्हा स्ट्राइक किमतीला स्पर्श करतो किंवा ओलांडतो तेव्हा खरेदीदाराने कराराचा वापर

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

केल्यास, विक्रेता तो स्टॉक आधीच्या व्यक्तीला देऊ शकतो. येथे, विक्रेता खरेदीदाराने भरलेल्या प्रीमियममधून नफा कमावतो.

#5 – Protective Put :-

नावाप्रमाणेच, Protective Put हा एक पर्याय आहे जो खरेदीदाराच्या आधीपासून असलेल्या स्टॉकवरील जोखीम कमी करण्यासाठी खरेदी केला जातो. येथे, व्यापारी स्टॉकबद्दल आशावादी आहे परंतु, कोणतेही नुकसान टाळण्यासाठी, हेज करणे पसंत करतो पुट ऑप्शनसह त्यांचे स्टॉक होल्डिंग - विमा पॉलिसीसारखेच. किंमत स्ट्राइक प्राईसच्या पलीकडे गेल्यास, ऑप्शन धारक कालबाह्य तारखेला पूर्वनिर्धारित किंमतीवर स्टॉकची विक्री करू शकतो.

Advanced Options Trading Strategies :-

#1 – Short Call :-

येथे, कॉल विक्रेता विशिष्ट अंतर्निहित स्टॉकची किंमत कमी होण्याची अपेक्षा करतो. अशा प्रकारे, जर किंमती खाली गेल्यास, लेखक नफा मिळवून खरेदीदारास स्टॉक विकू शकतो (खरेदीदार हा या पर्याय करारातील दुसरा पक्ष आहे). पण किंमती वाढल्या तर तोटा अमर्याद आहे.

#2 – Short Straddle :-

असा पर्याय म्हणजे कॉल आणि पुट स्ट्रॅटेजीचे संयोजन. येथे व्यापारी समान स्ट्राइक किंमत आणि एक कालबाह्यता तारखेसह कॉल आणि पुट पर्याय लिहितो. जर ट्रेडर पुट ऑप्शनच्या खाली येण्यासाठी स्टॉकच्या किंमतीवर पैज लावत असेल पण किंमत वाढली असेल, तर त्यांना पुट ऑप्शन वापरण्याची गरज नाही पण कॉल ऑप्शन अंतर्गत जास्त किंमतीला स्टॉक विकत घ्यावा लागेल. तथापि, किंमत कमी झाल्यास व्यापाऱ्याला पुट ऑप्शन ट्रेडचा फायदा होऊ शकतो.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

#3 – Short Strangle :-

हे शॉर्ट कॉल आणि शॉर्ट पुटचे मिश्रण आहे, दोन्ही वेगवेगळ्या स्ट्राइक किमतींसह. येथे व्यापारी स्टॉकची किंमत शॉर्ट कॉलच्या स्ट्राइक किंमत आणि शॉर्ट पुटच्या स्ट्राइक किमतीच्या दरम्यान राहण्याची अपेक्षा करतो. याचे कारण असे की गर्भित अस्थिरतेतील अपेक्षित घट पासून फायदा मिळवणे हे त्याचे उद्दिष्ट आहे.

#4 – Short Combination :-

ही एक द्वि-मार्गी रणनीती आहे, जिथे कॉल आणि पुट ऑप्शन एकाच अंतर्निहित सुरक्षेसाठी एकत्र विकले जातात. परंतु स्ट्राइक किमती आणि कालबाह्य कालावधी दोन्हीसाठी भिन्न आहेत. दोन्ही पर्याय एकमेकांना तटस्थ करून स्थिर स्थिती प्राप्त करणे हे त्याचे उद्दिष्ट आहे.

#5 – Long Straddle :-

या रणनीतीमध्ये, खरेदीदार लांब पुटसह दीर्घ कॉल घेतो सामान्य अंतर्निहित मालमत्तेसाठी तसेच, कालबाह्यता तारीख आणि स्ट्राइक किंमत दोन्हीसाठी समान आहेत. शिवाय, संभाव्य अस्थिरतेचा अंदाज लावणाऱ्या मालमत्तेच्या ज्वलंतपणाबद्दलच्या बातम्या आल्यावर त्याचा व्यवहार केला जातो.

#6 – Long Strangle :-

खरेदीदार, एकीकडे, मालमत्तेच्या बाजार मूल्यापेक्षा जास्त स्ट्राइक किंमतींसह एक लांब कॉल घेतो आणि नंतर बाजार मूल्यापेक्षा कमी स्ट्राइक किंमतींसह दीर्घ पुट खरेदी करतो.

#7 – Long Combination :-

येथे, व्यापारी इन-द-मनी पुट विकतो आणि एकाच वेळी इन-द-मनी कॉल खरेदी करतो. हे तेजीच्या दृष्टीकोनातून केले जाते आणि OTM पुटवर अधिग्रहित केलेला प्रीमियम OTM कॉलसाठी भरल्यामुळे जास्त भांडवलाची गरज नाही.

Futures & Options Trading करताना हि

काळजी घ्या.

1) तुमच्या व्यापारांचे नियोजन.

चिनी लष्करी जनरल सनत्झू यांनी प्रसिद्ध म्हटल्याप्रमाणे: "प्रत्येक लढाई लढण्यापूर्वी जिंकली जाते." या वाक्यांशाचा अर्थ असा होतो की नियोजन आणि रणनीती - लढाया नव्हे - युद्धे जिंकतात. त्याचप्रमाणे, यशस्वी व्यापारी सामान्यतः वाक्यांश उद्धृत करतात: "व्यापाराची योजना करा आणि योजना व्यापार करा." युद्धाप्रमाणेच, पुढे नियोजन करणे म्हणजे यश आणि अपयश यांच्यातील फरक. प्रथम, तुमचा ब्रोकर वारंवार ट्रेडिंगसाठी योग्य असल्याची खात्री करा. काही दलाल क्वचितच व्यापार करणाऱ्या ग्राहकांना सेवा देतात. ते उच्च कमिशन घेतात आणि सक्रिय व्यापाऱ्यांसाठी योग्य विश्लेषणात्मक साधने ऑफर करत नाहीत. स्टॉप-लॉस (S/L) आणि टेक-प्रॉफिट (T/P) पॉइंट हे दोन प्रमुख मार्ग दर्शवतात ज्याद्वारे व्यापारी व्यापार करताना पुढे योजना करू शकतात. यशस्वी व्यापाऱ्यांना माहित असते की ते कोणती किंमत द्यायला तयार आहेत आणि कोणत्या किंमतीला ते विकण्यास तयार आहेत. त्यानंतर ते स्टॉक त्यांच्या ध्येय गाठण्याच्या संभाव्यतेच्या विरुद्ध परिणामी परतावा मोजू शकतात. समायोजित परतावा पुरेसा जास्त असल्यास, ते व्यापार कार्यान्वित करतात. याउलट, अयशस्वी व्यापारी अनेकदा नफा किंवा तोटा कोणत्या मुद्द्यांवर विक्री करतील याची कोणतीही कल्पना न ठेवता व्यापारात प्रवेश करतात. भाग्यवान-किंवा अशुभ स्ट्रेकवर जुगार खेळणाऱ्यांप्रमाणे-भावना त्यांच्या व्यवहारांवर ताबा मिळवू लागतात आणि त्यांचे व्यवहार ठरवू लागतात. तोटा अनेकदा लोकांना तग धरून ठेवण्यास प्रवृत्त करतो आणि त्यांचे पैसे परत मिळवण्याची आशा ठेवतो, तर नफा व्यापाऱ्यांना अधिक फायद्यासाठी अविवेकीपणे धरून ठेवण्यास प्रवृत्त करू शकतो.

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

2) एक-टक्के नियम विचारात घ्या.

बरेच दिवस व्यापारी एक-टक्के नियम पाळतात. मुळात, हा नियम सूचित करतो की तुम्ही तुमच्या भांडवलाच्या 1% पेक्षा जास्त किंवा तुमच्या ट्रेडिंग खात्यात कधीही एका व्यापारात टाकू नये. त्यामुळे तुमच्या ट्रेडिंग खात्यात \$10,000 असल्यास, दिलेल्या कोणत्याही इन्स्ट्रुमेंटमधील तुमची स्थिती \$100 पेक्षा जास्त नसावी. ज्या व्यापाऱ्यांची \$100,000 पेक्षा कमी खाती आहेत त्यांच्यासाठी ही रणनीती सामान्य आहे—काहींना ते परवडत असल्यास ते 2% पर्यंत देखील जातात. अनेक व्यापारी ज्यांच्या खात्यांमध्ये जास्त शिल्लक आहे ते कमी टक्केवारीसह जाणे निवडू शकतात. कारण तुमच्या खात्याचा आकार जसजसा वाढत जातो तसतसे स्थानही वाढते. तुमचे नुकसान रोखण्याचा सर्वोत्तम मार्ग म्हणजे नियम 2% पेक्षा कमी ठेवणे - आणखी काही आणि तुम्ही तुमच्या ट्रेडिंग खात्यातील मोठ्या प्रमाणात धोका पत्कराल.

3) स्टॉप-लॉस आणि टेक-प्रॉफिट पॉइंट सेट करणे.

स्टॉप-लॉस पॉइंट ही किंमत आहे ज्यावर व्यापारी स्टॉक विकतो आणि व्यापारात तोटा घेतो. हे सहसा घडते जेव्हा एखादा व्यापार एखाद्या व्यापाऱ्याच्या अपेक्षेप्रमाणे होत नाही. गुण "ते परत येईल" मानसिकता टाळण्यासाठी आणि ते वाढण्यापूर्वी नुकसान मर्यादित करण्यासाठी डिझाइन केलेले आहेत. उदाहरणार्थ, जर एखादा स्टॉक मुख्य समर्थन पातळीच्या खाली खंडित झाला तर, व्यापारी सहसा शक्य तितक्या लवकर विक्री करतात. दुसरीकडे, टेक-प्रॉफिट पॉइंट ही किंमत आहे ज्यावर व्यापारी स्टॉक विकतो आणि व्यापारात नफा घेतो. जोखीम लक्षात घेता अतिरिक्त वरची बाजू मर्यादित असते तेव्हा असे होते. उदाहरणार्थ, जर एखादा स्टॉक मोठ्या प्रमाणात वरच्या दिशेने गेल्यानंतर मुख्य प्रतिकार पातळी गाठत असेल, तर व्यापारी एकत्रीकरणाचा कालावधी होण्यापूर्वी विक्री करू शकतात.

3) अधिक प्रभावीपणे स्टॉप-लॉस पॉइंट्स कसे सेट करावे.

स्टॉप-लॉस आणि टेक-प्रॉफिट पॉइंट्स सेट करणे अनेकदा तांत्रिक विश्लेषण वापरून केले जाते, परंतु मूलभूत विश्लेषण देखील वेळेत महत्त्वाची भूमिका बजावू शकते. उदाहरणार्थ,

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तुत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

जर एखादा व्यापारी उत्साह वाढवताना कमाईच्या आधी स्टॉक ठेवत असेल, तर टेक-प्रॉफिटच्या किमतीला फटका बसला आहे की नाही याची पर्वा न करता, जर अपेक्षा खूप जास्त झाली असेल तर बातमी बाजारात येण्यापूर्वी ते विकू शकतात. मूव्हिंग अॅव्हरेज हे बिंदू सेट करण्याचा सर्वात लोकप्रिय मार्ग दर्शवतात, कारण त्यांची गणना करणे सोपे आहे आणि बाजाराद्वारे मोठ्या प्रमाणावर ट्रॅक केला जातो. की मूव्हिंग सरासरीमध्ये 5-, 9-, 20-, 50-, 100- आणि 200-दिवसांची सरासरी समाविष्ट आहे. स्टॉकच्या चार्टवर ते लागू करून आणि भूतकाळात समर्थन किंवा प्रतिकार पातळी म्हणून स्टॉकच्या किमतीने त्यांना प्रतिक्रिया दिली आहे की नाही हे निर्धारित करून हे सर्वोत्तम सेट केले जातात. स्टॉप-लॉस किंवा टेक-प्रॉफिट स्तर ठेवण्याचा आणखी एक चांगला मार्ग म्हणजे समर्थन किंवा प्रतिकार ट्रेड लाइन. हे लक्षणीय, सरासरीपेक्षा जास्त व्हॉल्यूमवर आलेले मागील उच्च किंवा नीचांक जोडून काढले जाऊ शकतात. मूव्हिंग अॅव्हरेज प्रमाणेच, मुख्य म्हणजे ट्रेड लाइनवर आणि अर्थातच उच्च व्हॉल्यूमवर किंमत कोणत्या स्तरावर प्रतिक्रिया देते हे निर्धारित करणे.

4) Calculating Expected Return.

अपेक्षित परताव्याची गणना करण्यासाठी स्टॉप-लॉस आणि टेक-प्रॉफिट पॉइंट्स सेट करणे देखील आवश्यक आहे. या गणनेचे महत्त्व वाढवून सांगता येत नाही, कारण ते व्यापाऱ्यांना त्यांच्या व्यवहारांद्वारे विचार करण्यास आणि तर्कसंगत करण्यास भाग पाडते. तसेच, ते त्यांना विविध व्यापारांची तुलना करण्याचा आणि फक्त सर्वात फायदेशीर व्यवसाय निवडण्याचा एक पद्धतशीर मार्ग देते.

हे खालील सूत्र वापरून मोजले जाऊ शकते:

[(Probability of Gain) x (Take Profit % Gain)] + [(Probability of Loss) x (Stop-Loss % Loss)]

या गणनेचा परिणाम सक्रिय व्यापाऱ्यासाठी अपेक्षित परतावा आहे, जो नंतर कोणत्या स्टॉकचा व्यापार करायचा हे निर्धारित करण्यासाठी इतर संधींच्या तुलनेत त्याचे मोजमाप करेल. नफा

ट्रेडिंग कॅपिटल्स प्रस्तूत “शेअर मार्केटची गुरुकिल्ली”

किंवा नुकसानाची संभाव्यता ऐतिहासिक ब्रेकआउट्स आणि समर्थन किंवा प्रतिकार पातळींमधून ब्रेकडाउन वापरून मोजली जाऊ शकते—किंवा अनुभवी व्यापाऱ्यांसाठी, एक सुशिक्षित अंदाज बांधून.

5) Downside Put Options.

तुम्हाला ऑप्शन्स ट्रेडिंगसाठी मान्यता मिळाल्यास, डाउनसाइड पुट ऑप्शन खरेदी करणे, ज्याला काहीवेळा संरक्षक पुट म्हणून ओळखले जाते, ते आंबट झालेल्या व्यापारातून होणारे नुकसान टाळण्यासाठी हेज म्हणून देखील वापरले जाऊ शकते. पुट ऑप्शन तुम्हाला ऑप्शन कालबाह्य होण्याआधी किंवा त्यापूर्वी दिलेल्या किंमतीला अंतर्निहित स्टॉक विकण्याचा अधिकार देतो, परंतु बंधन नाही. म्हणून जर तुमच्याकडे \$100 चा XYZ स्टॉक असेल आणि 6 महिन्यांचा \$80 पुट \$1.00 प्रति पर्याय प्रिमियममध्ये विकत घेतला, तर तुम्हाला \$79 (\$1 प्रिमियम वजा \$80 स्ट्राइक वजा) पेक्षा कमी किंमतीपासून प्रभावीपणे रोखले जाईल.

6) The Bottom Line.

व्यापाऱ्यांना ते कार्यान्वित करण्यापूर्वी ते कधी व्यापारात प्रवेश करण्याची किंवा बाहेर पडण्याची योजना करतात हे नेहमी माहित असले पाहिजे. स्टॉप लॉसचा प्रभावीपणे वापर करून, व्यापारी केवळ तोटाच कमी करू शकत नाही तर अनावश्यकपणे व्यापारातून बाहेर पडण्याची संख्या देखील कमी करू शकतो. शेवटी, तुमची लढाई योजना वेळेपूर्वी बनवा जेणेकरून तुम्हाला आधीच कळेल की तुम्ही युद्ध जिंकले आहे.

काही महत्वाच्या websites

1. **NSE Official Website** : <https://www.nseindia.com/>
2. **BSE Official Website** : <https://www.bseindia.com/>
3. **For News & Updates** : <https://www.moneycontrol.com/>
4. **For Screens** : <https://www.screener.in/>
5. **For Global Stock Market** : <https://in.investing.com/>
6. **For Charts & Screens** : <https://chartink.com>

Candlestick

Charts &

Pattern

Part - 3

Double Top With Candlestick Chart

जेव्हा एखादा STOCK किंमतीच्या जवळ येतो आणि SUPPORT सह दोनदा वर जातो आणि दोन्ही वेळा समान पातळीच्या खाली येतो तेव्हा त्याला DOUBLE TOP PATTERN असे म्हणतात आणि नंतर खाली येऊन SUPPORT तोडून खाली पडतो, तेव्हा तो सिग्नल देतो की आता स्टॉकची किंमत कमी होणार आहे.

Double Bottom With Candlestick Chart

जेव्हा एखादा स्टॉक किमतीच्या जवळ येतो आणि दोनदा प्रतिकाराने खाली येतो आणि खाली जातो आणि दोन्ही वेळा समान पातळीच्या वर चढतो. म्हणून याला DOUBLE BOTTOM PATTERN असे म्हणतात, आणि नंतर वर येऊन प्रतिकार तोडणे, हे सूचित करते की स्टॉकची किंमत वाढणार आहे.

Tripple Top With Candlestick Chart

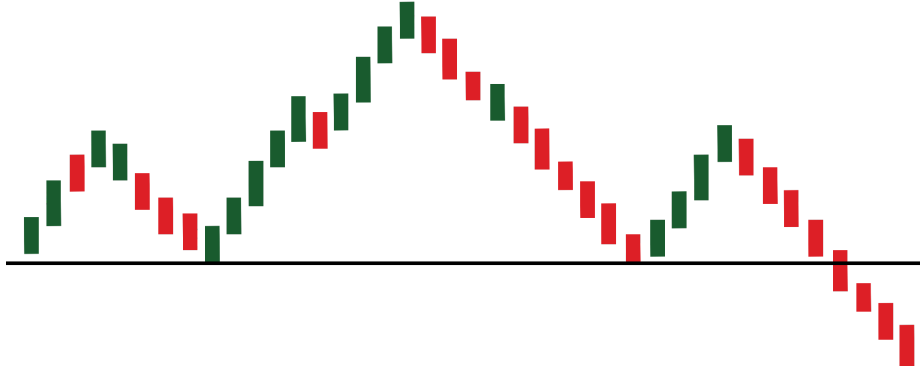
जेव्हा एखादा STOCK किंमतीच्या जवळ येतो आणि SUPPORT सह तीन वेळा वर जातो आणि वर गेल्यावर आणि त्याच पातळीच्या खाली तीन वेळा खाली येतो तेव्हा त्याला TRIPPLE TOP PATTERN म्हणतात आणि नंतर खाली येऊन SUPPORT तोडून खाली पडतो, तो सिग्नल देतो की आता स्टॉकची किंमत कमी होणार आहे.

Tripple Bottom With Candlestick Chart

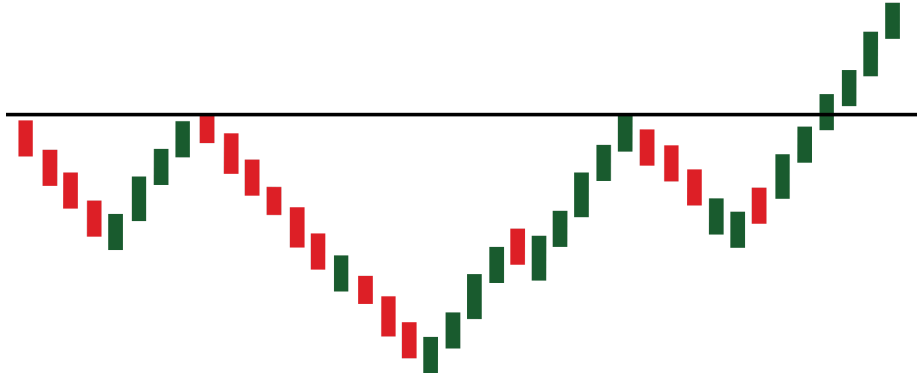
जेव्हा एखादा स्टॉक किमतीच्या जवळ येतो आणि तीन वेळा प्रतिकाराने खाली येतो आणि खाली जातो आणि त्याच पातळीच्या वर तीन वेळा वाढतो. म्हणून त्याला TRIPPLE BOTTOM PATTERN म्हणतात, आणि नंतर वर येतो आणि प्रतिकार तोडतो आणि बाहेर येतो. त्यामुळे आता शेअरची किंमत वाढणार असल्याचे संकेत मिळत आहेत.

Head And shoulder With Candlestick Chart

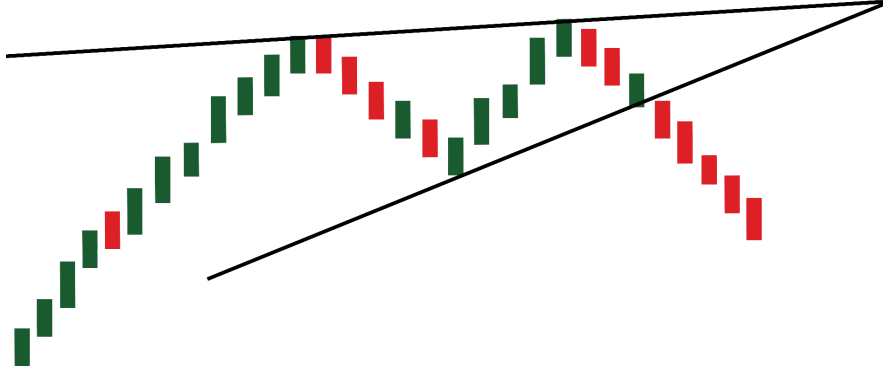
जेव्हा स्टॉक प्रत्येक वेळी घसरतो तेव्हा तो किमतीच्या जवळ येतो आणि समर्थनासह वर जातो आणि TOP तीन वेळा बनतो, त्यापैकी पहिल्या आणि तिसऱ्या वेळी जेव्हा तो वर जातो तेव्हा तो समान पातळीच्या जवळ खाली येतो आणि दुसरा बार त्यापेक्षा थोडा वर जातो आणि खाली पडतो आणि तो माणसाच्या डोके आणि खांद्यासारखा दिसतो, त्यामुळे तो सपोर्ट तोडून खाली पडू शकतो असा संकेत देतो.

Inverted Head And shoulder With Candlestick Chart

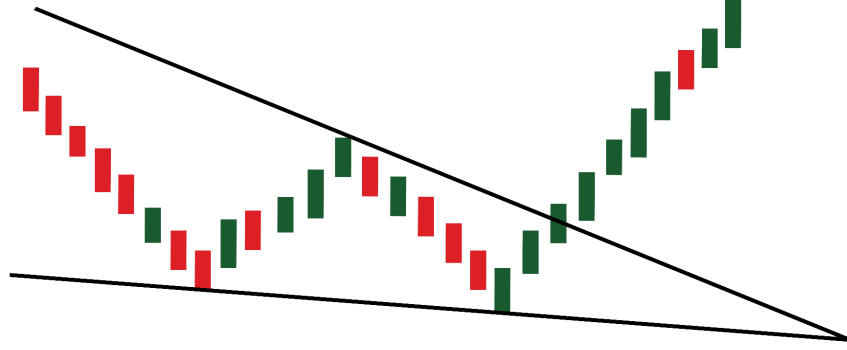
जेव्हा एखादा स्टॉक प्रत्येक वेळी किंमतीच्या जवळ येतो तेव्हा तो RESISTANCE च्या खाली येतो आणि खाली पडल्यानंतर तो तीन वेळा BOTTOM बनतो, ज्यापैकी तो पहिल्या आणि तिसऱ्यांदा समान पातळीच्या आसपास येतो आणि थोडा अधिक घसरल्यानंतर वर येतो. दुसऱ्यांदा जर ते असेल, तर त्याला INVERTED HEAD SHOULDER म्हणतात आणि हे सूचित करते की आता तो प्रतिकार तोडून वर जाऊ शकतो.

Rising Wedge With Candlestick Chart

हा पॅटर्न मंदी दर्शवितो, यामध्ये स्टॉक वर जात आहे आणि प्रत्येक वेळी प्रतिकार ट्रेन्डलाइनच्या जवळ आल्यावर किंमत खाली येते आणि SUPPORT TRENDLINE च्या खाली, किंमत वाढते आणि त्यातील VOLUME हळूहळू कमी होते, मग ते सूचित करते की ते SUPPORT खंडित करू शकते आणि खाली पडू शकते.

Falling Wedge With Candlestick Chart

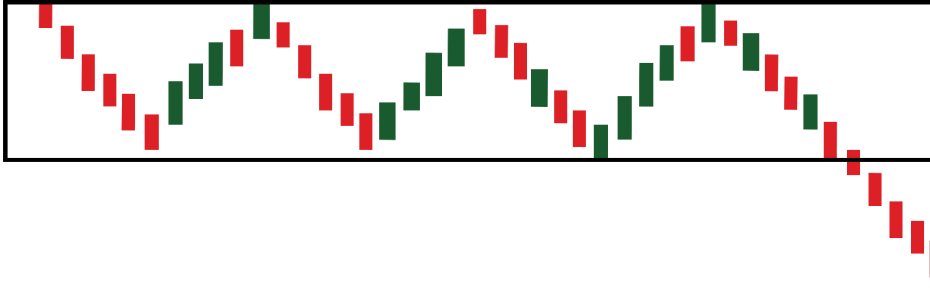
हा PATTERN वेग दाखवतो, ज्यामध्ये शेअरची किंमत खाली येत आहे. खालच्या SUPPORT TRENDLINE मधून, SUPPORT घेऊन दर वेळी किंमत वर येते आणि वरच्या RESISTANCE TRENDLINE वरून, किंमत सतत खाली घसरत राहते, यामध्ये व्हॉल्यूम हळूहळू कमी होत जातो, हे दर्शविते की आता RESISTANCE तोडल्यानंतर स्टॉक वर जाऊ शकतो.

Bullish Rectangle With Candlestick Chart

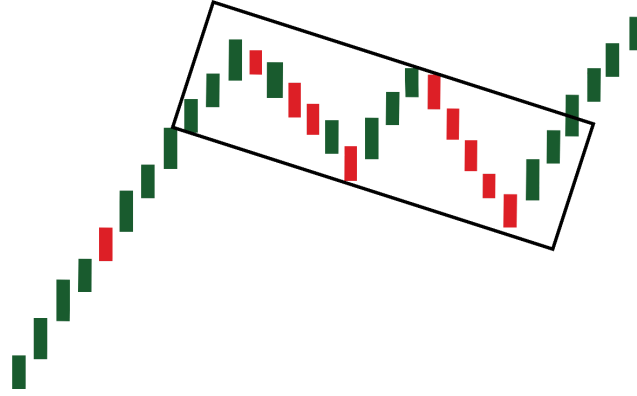
या PATTERN मध्ये STOCK वर जात आहे, नंतर काही काळासाठी STOCK त्याच किमतीच्या आसपास वर खाली सरकत असतो, एक BOX बनवतो, नंतर STOCK BOX चा रेझिस्टन्स तोडतो आणि त्याच्या वर चढतो तेव्हा संकेत देतो की आता स्टॉक वाढू शकतो.

Bearish Rectangle With Candlestick Chart

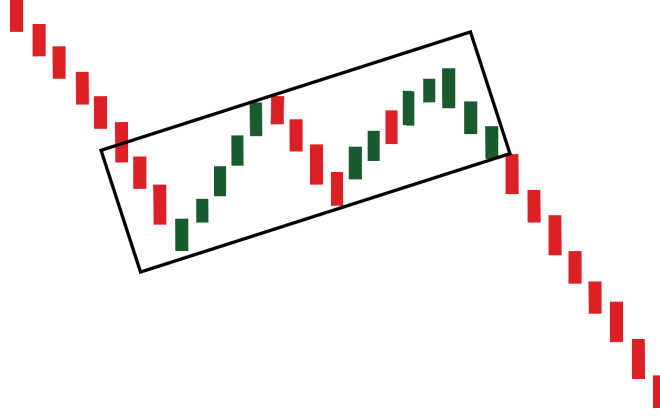
या PATTERN मध्ये STOCK खाली जात आहे, नंतर काही काळासाठी STOCK त्याच दराभोवती वर खाली सरकत आहे, तो एक BOX बनवतो, नंतर STOCK BOX चा आधार तोडून खाली जातो, मग तो सूचित करतो की स्टॉक आता खाली जाऊ शकतो.

Bullish Flag With Candlestick Chart

या PATTERN मध्ये STOCK वर जात आहे आणि मग तो अचानक FLAG POLE सारखा वर जायला लागतो, मग तो थोडासा घसरायला लागतो, ही घसरण FLAG पडल्यासारखी दिसते आणि तो FLAG तुटताच तो वरती जाताना दिसतो, हे सूचित करते की स्टॉक वर जाऊ शकतो.

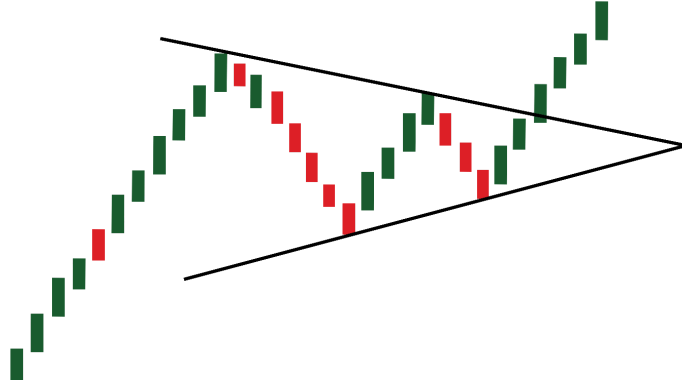
Bearish Flag With Candlestick Chart

या पॅटर्नमध्ये स्टॉक खाली जात आहे आणि नंतर अचानक स्टॉक उलट्या ध्वज खांबाप्रमाणे सरळ खाली पडू लागतो, नंतर त्याला गती मिळू लागते, तो वेगाने घसरणाऱ्या ध्वजासारखा दिसतो. उलटा ध्वज आणि तो ध्वज तोडल्याबरोबर, किंमत कमी होऊ लागते. हे सूचित करते की स्टॉक खाली जाऊ शकतो.

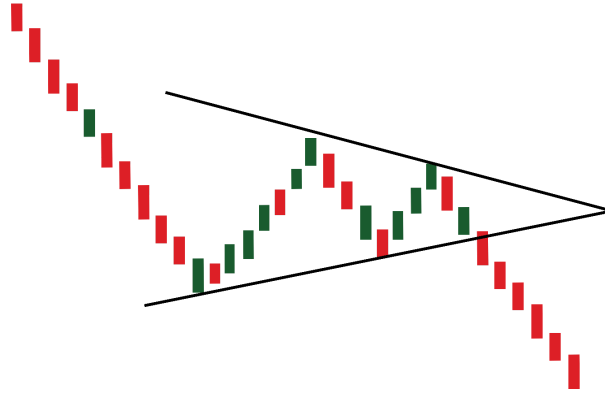
Bullish Symmetrical With Candlestick

Chart

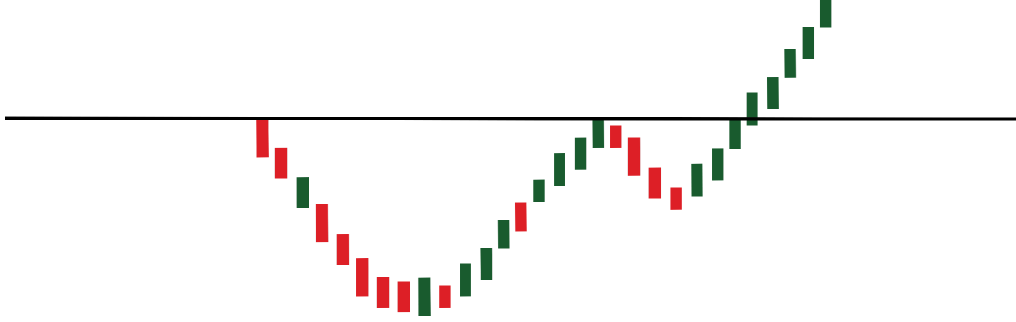
या PATTERN मध्ये STOCK वर जात आहे, नंतर STOCK त्रिकोणाच्या आकारात वर खाली सरकायला लागतो, हळू हळू तो लहान होऊ लागतो, STOCK वर गेल्यावर वरील RESISTANCE TRENDLINE तोडतो, तो सिग्नल देतो ठीक आहे आता स्टॉक पुन्हा वर जायला तयार आहे.

Bearish Symmetrical With Candlestick Chart

या पॅटर्नमध्ये स्टॉक खाली जात आहे, नंतर स्ट्रोक त्रिकोणाच्या आकारात वर-खाली होऊ लागतो, हळू हळू तो संकुचित होऊ लागतो. जेव्हा स्टॉक खाली सपोर्ट ट्रेण्डलाइन तोडून खाली सरकतो तेव्हा तो एक सिग्नल देतो की आता स्टॉक खाली जाण्यासाठी तयार आहे.

Cup And Handle With Candlestick Chart

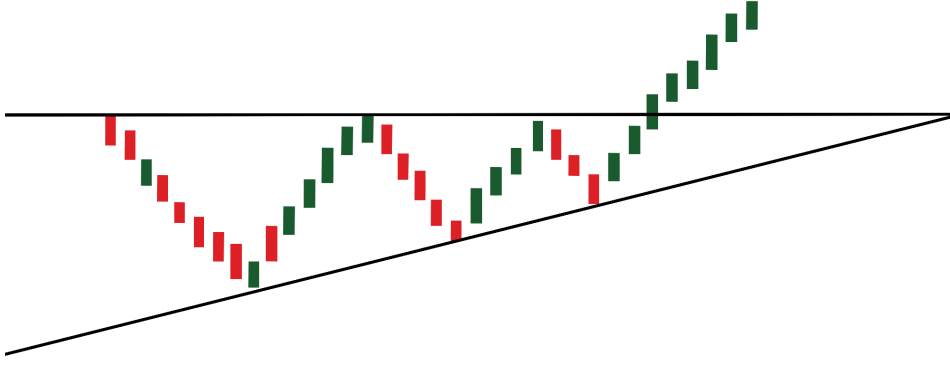
या पॅटर्नमध्ये स्ट्रोक खाली जात आहे आणि प्रथमच तो खूप खाली येतो, नंतर वर येतो. तर, एका किमतीच्या आसपास आल्यानंतर तो प्रतिकारामुळे खाली पडतो, आणि दुसऱ्यांदा तो थोडा घसरल्यानंतर वर येतो, मग त्याचा आकार चहाच्या कपासारखा दिसतो, मग तो प्रतिकार मोडून बाहेर पडल्यावर आता तो वर जाईल दिसतो.

Inverted Cup And Handle With Candlestick Chart

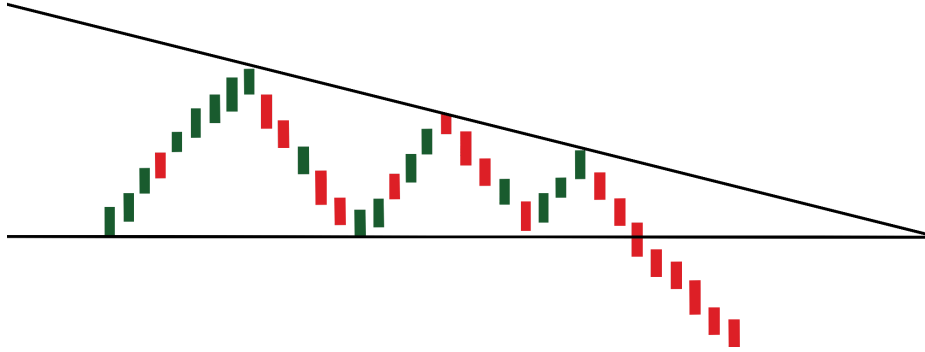
या PATTERN मध्ये STOCK वर जात आहे आणि पहिल्यांदा तो खूप वर जातो आणि नंतर खाली पडतो. त्यामुळे, किमतीच्या आसपास आल्यानंतर, ती SUPPORT सह पुन्हा वर जाते आणि यावेळी ती थोडीशी वर जाते. आणि मग तो खाली पडतो, तो चहाच्या कपासारखा उलटा दिसतो.

Ascending Triangle With Candlestick Chart

या पॅटर्नमध्ये प्रत्येक वेळी स्टॉक किंमतीच्या जवळ येतो तेव्हा तो प्रतिकारामुळे खाली येतो, परंतु जेव्हा तो पडतो. त्यामुळे तो मागच्या वेळेपेक्षा थोडा खाली पडतो आणि वर येतो, त्यानंतर खाली एक TRENDFINE तयार होते, नंतर STOCK लहान होऊ लागतो, नंतर STOCK ज्या दिशेने या त्रिकोणातून STOCK बाहेर येतो त्या दिशेने जाऊ शकतो.

Descending Triangle With Candlestick Chart

या PATTERN मध्ये, प्रत्येक वेळी जेव्हा STOCK किंमतीच्या जवळ येतो तेव्हा तो SUPPORT मुळे वाढतो, पण जेव्हा तो वर जातो तेव्हा तो मागच्या वेळेपेक्षा थोडा कमी वर जातो आणि खाली पडतो तेव्हा वर एक TRENDLINE तयार होते. त्यामुळे STOCK SHRINK होऊ लागते. मग या त्रिकोणातून स्टॉक कुठल्या बाजूने बाहेर येईल, स्टॉक त्या दिशेने जाऊ शकतो.

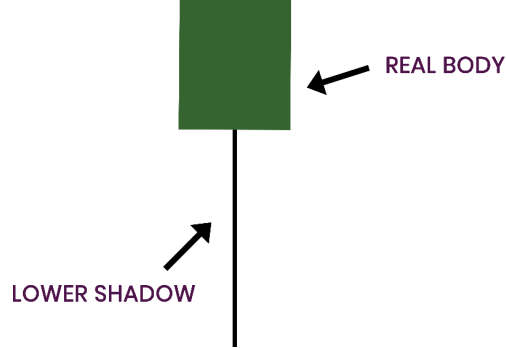
Candlestick Pattern

कॅन्डलस्टिक म्हणजे काय ?

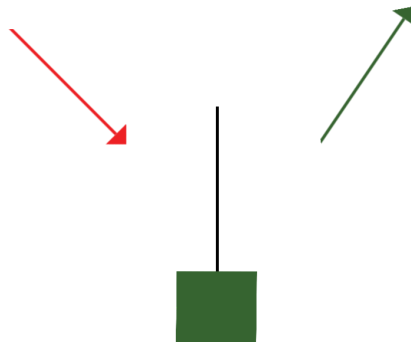
CANDLESTICK MARKET चा मूड दर्शवते, होय हिरवी CANDLE म्हणजे तेजी आणि लाल CANDLE म्हणजे मंदी. आयताकृती भागाला Body म्हणतात आणि त्यामधून जाणाऱ्या पातळ रेषाला Shadow म्हणतात. Shadow उच्च (High) आणि निम्न (Low) श्रेणीचे प्रतिनिधित्व करते आणि बाँडी उघडे आणि बंद दर्शवते.

Hammer Candle

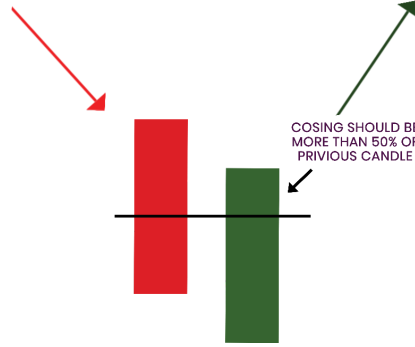
मंदीनंतर HAMMER PATTERN BOTTOM मध्ये दिसतो, त्याची BODY लहान असते आणि LOWER SHADOW थोडी मोठी असते, त्याचा आकार हातोड्यासारखा असतो, म्हणून त्याला HAMMER म्हणतात, तो तयार झाल्यानंतर, स्टॉक वर जाऊ शकतो हे सूचित करते.

Inverted Hammer

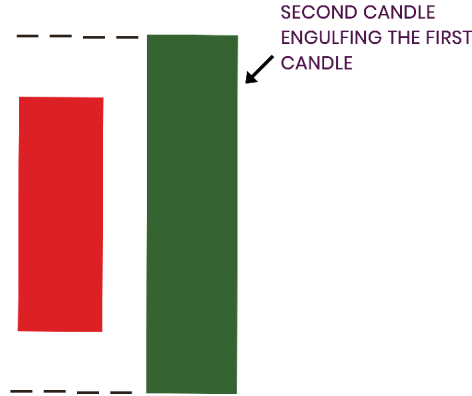
ही एकच Candle आहे जी उलट्या हातोड्यासारखी दिसते, तिची बॉडी लहान आहे आणि High Shadow मोठी आहे, ती मंदीच्या ट्रेडनंतर तळाशी तयार होते आणि स्टॉकची किंमत वाढू शकते असे सूचित करते.

Piercing Pattern

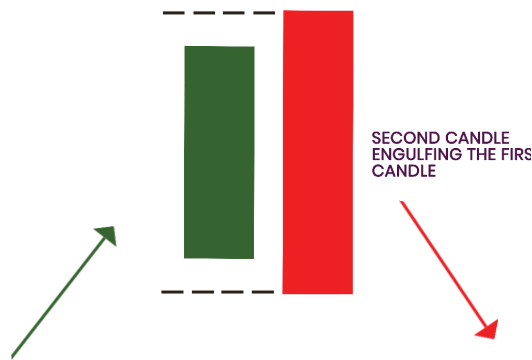
दोन Candle जोडून PATTERN बनवला जातो, तो मंदीनंतर तळाशी बनवला जातो, पहिली Candle लाल म्हणजे BEARISH आणि दुसरी हिरवी Candle GAP DOWN उघडलेली असते आणि ती आधीच्या Candle च्या Body च्या 40% वर जाऊन बंद होते, यामुळे किंमत वाढते असे संकेत मिळणार आहेत.

Bullish Engulfing Pattern

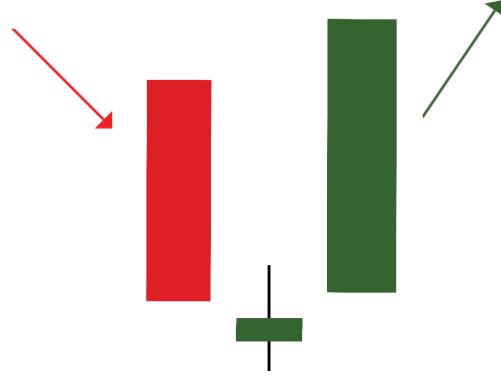
हा पॅटर्न दोन Candles जोडून बनवला जातो, तो मंदीनंतर BOTTOM मध्ये बनवला जातो, पहिली Candle लाल म्हणजेच BEARISH असते, दुसरी Candle हिरवी असते म्हणजे BULLISH असते आणि ती पहिल्याला पूर्णपणे कव्हर करते, ती इतकी मोठी असते, त्यानंतर स्टॉक वर जाणार आहे असा सिग्नल मिळवते.

Bearish Engulfing Pattern

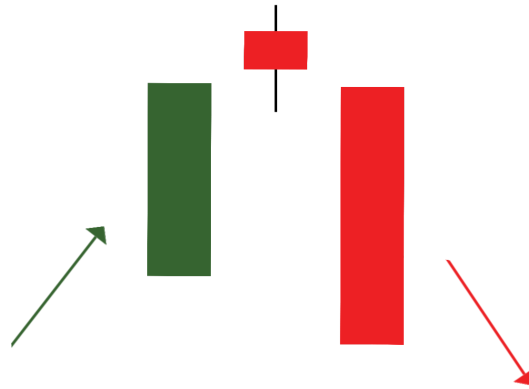
हा PATTERN दोन Candles चा बनलेला आहे आणि तो UPTREND नंतर TOP मध्ये तयार होतो. पहिली हिरवी म्हणजे बुलिश Candle आणि दुसरी लाल म्हणजे बेअरिश Candle आणि लाल Candle हिरव्या Candle ला पूर्णपणे झाकून टाकते म्हणजेच ती पहिल्यापेक्षा खूप मोठी आहे, हे दर्शवते की मंदी येणार आहे स्टॉक खाली पडू शकतो.

The Morning Star

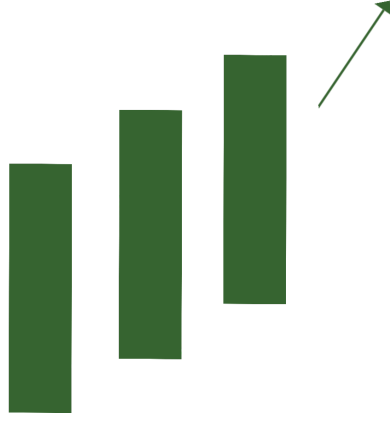
हा पॅटर्न तीन Candles एकत्र करून तयार होतो, तो मंदीनंतर तळाशी तयार होतो, पहिली Candle मोठी लाल म्हणजेच मंदीची असते, दुसरी Candle DOJI NEUTRAL मानली जाते आणि तिसरी हिरवी असते, म्हणजे वेगवान असते. त्यामुळे स्टॉक वर जाईल असा संकेत मिळतो.

The Evening Star

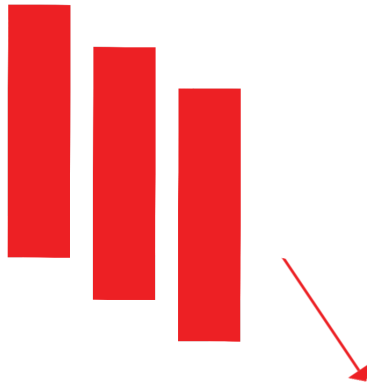
हा नमुना तीन Candles चा बनलेला आहे. आणि TOP मध्ये UPTREND तयार झाल्यानंतर, पहिली Candle BULLISH DOJI NEUTRAL आहे, तिसरी Candle लाल म्हणजेच Bearish, पाऊस पडला की आता STOCK खाली येऊ शकतो.

Three White Soldiers

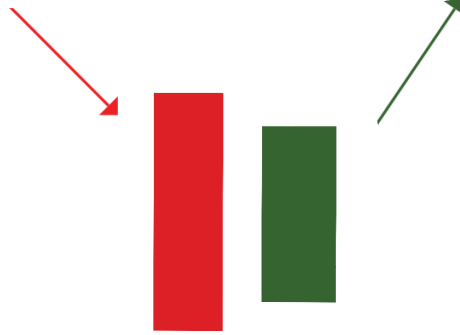
हा पॅटर्न तीन Candles चा बनलेला आहे आणि ती मंदीनंतर तळाशी तयार होते, तिन्ही Candlesमोठ्या आणि हिरव्या असतात, ज्यांना Shadow नसतात किंवा कमी असतात, प्रत्येक नवीन Candle आधीच्या Candles श्रेणीत सुरू होते आणि वर जाते आणि बंद होते, हे तेजीचे लक्षण आहे. याचा अर्थ आता STOCK वर जाऊ शकतो.

Three Black Crows

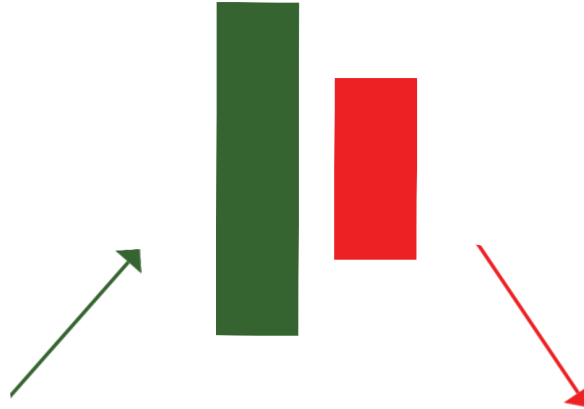
हा पॅटर्न तीन Candles चा बनलेला आहे आणि तो UPTREAND नंतर TOP मध्ये तयार होतो, तिन्ही Candlesलाल म्हणजेच BEARISH आहेत, त्यांच्या Shadow लहान आहेत की नाहीत, प्रत्येक नवीन Candles आधीच्या बॉडीच्या रेंजमध्ये उघडते, हे सूचित करते हे असे आहे की आता स्टॉक खाली येऊ शकतो.

Bullish Harami

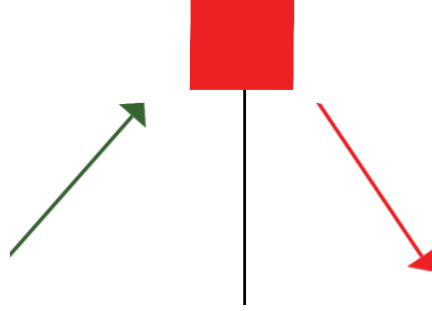
हा PATTERN दोन Candles चा बनलेला आहे आणि मंदीनंतर BOTTOM मध्ये बनवला आहे, पहिली Candle मोठी लाल आणि दुसरी लहान हिरव्या रंगाची आहे पण दुसरी Candle पहिल्या Candles Range आत बनवली आहे आता स्टॉक वाढणार असल्याचे दिसून येते.

Bearish Harami

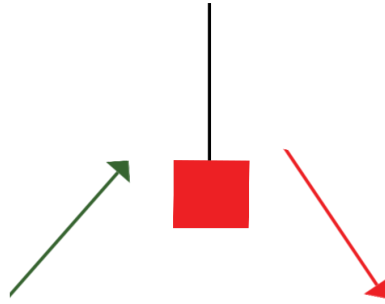
हा पॅटर्न दोन Candles चा बनलेला आहे आणि तो UPTREND नंतर TOP मध्ये तयार होतो, पहिली Candle हिरवी म्हणजे BULLISH आणि दुसरी लाल म्हणजे BEARISH आहे, दुसरी Candle पहिल्या Candles पेक्षा लहान आहे आणि बॉडी रेंजच्या आत आहे. पहिला फक्त ओपन आणि क्लोज होतो, हे दाखवते की आता स्टॉक खाली येणार आहे.

Hanging Man Pattern

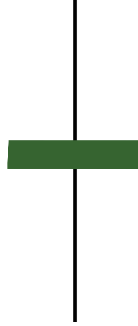
ही एकच Candle आहे जी HAMMER सारखी दिसते परंतु ती UPTREND नंतर TOP मध्ये तयार होते, म्हणून तिला HANGING MAN असे म्हणतात. त्याची बॉडी लहान आहे आणि लोअर शॅडो मोठी आहे, ती तेजीनंतर टॉपमध्ये तयार होते आणि हे सूचित करते की आता स्टॉकची किंमत खाली जाऊ शकते.

Shooting Star Pattern

हा PATTERN INVERTED HAMMER सारखा दिसतो पण तो UPTREND नंतर TOP मध्ये बनतो, म्हणून त्याला शूटिंग स्टार असे म्हणतात कारण तो शूटिंग स्टारसारखा दिसतो आणि आता स्टॉक खाली पडू शकतो हे दाखवते.

Doji Pattern

या पॅटर्नला न्यूट्रल म्हणतात, म्हणजे ही Candle बुलिश किंवा बेअरिश नाही, यामध्ये बॉडी लहान आहे आणि Shadow खूप मोठ्या आहेत.